

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רוש'למי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת ויגש תשב"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

ג. קב"ט

1 אילמא ברקתני. דאמר "השנה", למד ל' לומר: פשטא כיון דאמר "השנה" – משמע
2 השנה זו קאמר, ועיבורה נמי בכלל הוי. ולא אית ביה עיבור. ולא ליחסר עיבורה, קא
3 משמע לך. הדי עמוד בשנה של יובל יהיה אומר קונם יין שאני טועם יובל מהו. שנת
4 המשים כלפני המשים. ומותר נמי בשנת המשים, אדירו לא קאמר עליהא אלא לאחר
5 המשים. או בשנת המשים נמי אסור, בדבשת

6 המשים מתחיל יובל הבא. ואי אתה מונה שנת
7 המשים ואחר. שלא תחולל למנות ז' שנים של
8 מניחה הבאה בשנת היובל עצמה, שלא תהא
9 מונה אחת לשנת ג', ולשנה הבאה אחריה שנת
10 ג' א שניה. אלא לשנת המשים ואחת תהא מונה
11 אחת, ושנת ג' עצמה נמנית ליובל שעבר, שאף
12 עולה למנן שבעה הבא. כדאמרינן. יובל עולה
13 למנן שבעה. דשנת המשים עולה לבאן ולבאן.
14 אמרו לו וכו'. אמ. כן, ששנת יובל עולה למנן
15 שבעה – אינו אלא תמשה בשבעה ראשון של
16 יובל, שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל –
17 אסור לרועה בה. והשביעית נמי אסורה. שהיא
18 שמיטה, ואינה אלא תמשה לרועיה. אמר רב
19 לדריכסם הרי הוא אומר וקשת את התבואה
20 לשלש השנים. שנת ששית, ושנה שביעית.
21 והשמינית עד קצירתה. ואי (נמו) אמרת אין יובל
22 עולה למנן שבעה – הרי באן ארבעה שנים,
23 שצריכה לעשות לארבע שנים. כיצד? שנת מ"ח
24 היא ששית, ותבואה שלה צריכה לששית
25 עצמה, ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה,
26 ולשנת המשים שהיא יובל, ולשנת המשים
27 ואחת עד הקציר – הרי ארבע שנים. והאי

28 פירכא דרביי הבל היא, ולדריי יהודה נמי איכא למפרך. דאע"ג דאמר יובל עולה למנן
29 – מכל מקום אסור הוא בוועיה, והוון נמי ארבע שנים. אלא, לדברי הבל ליכא לאוקמי
30 להאי קרא אלא בשאר שני שבעה בשש השמיטות. ולא בשמיטה שביעית של יובל. ולא
31 קשיא כלל, לא לרדיי ולא לרבנן. לדידי נמי דפרכת לי שש שנים – מוקמינן ליה לקרא
32 בשאר שני שבעה בשאר שמיטין, ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל. **מתני'** אומר
33 קונם יין שאני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע. לדברי הבל. עד שיאמר אסור עד שיצא.
34 דנמשע דאמר "עד שיצא כל הפסח". עד פני פסח. משמע עד שיגיע, ומשמע עד שיצא.
35 עד שיגיע. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה

לספקא
36 שיהא. וסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספקא. **עד** הקציר עד הבציר עד המוסק אינו אלא עד שיגיע. כלומר, אפילו אומר "עד שיחא", וברקתני ועמא. **זה** בכלל כל שמונו
37 קבוע. כלומר, שיש להשמיטתו זמן קבוע. כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים, כי אומר "עד שיחא" – אסור עד שיצא. דכיון דידע זמן ומשך איסור – אסור עצמו בו. וכל שאין זמן קבוע,
38 כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יתור, אפי' אומר "עד שיחא" – אינו אסור אלא עד שיגיע. שאין אדם אסור עצמו בזמן שאין לו קבוע. **גמ'** למימרא (מא)
39 דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספקא וכו'. כדפרשין בנתיבותין. **שתי'** כתיב בנות. משתי נשים. גודלה וקטנה לכל בת וכת. כולן אסורות. דאיכא לספקי דלמנו "גודלה שבת
40 שניה" קאמר. אלמא מחת איניש נפשיה לספקא. **כולן** ומתרות. ולא מחת איניש נפשיה לספקא. וכי קאמר "גודלה" – אמרינן דוראי "גודלה שברגלות" קאמר. **מוחלפת** השיתה.
41 כאן החליפה שותן. **והתניא**. ביחודא. ו**לענין** הלכה. כיון דמפנין להו, וקיימא לן דר"מ רבי יוסי הלכה כרבי יוסי – נקטינן באומר "עד פני הפסח" – שאינו אסור אלא עד שיגיע
42 ועאי' דכפ' "האומר" דקדושין ומיני נמי בני נותר' אהדחי. ומסקי' החם (דף קסג). לעולם לא תיפוך, בדמותני' לאו במעיל איניש נפשיה לספקא פליגי, אלא בלישנא בעלמא פליגי, דר"מ סבר
43 "עד פני הפסח"

ג. קכ"א

1 שבט – פשיטא ד'השנה' – עד ראש השנה משמע. **ושמע** מ"ג ב"ב חכמה. דאי דיניה
2 כ' בשנה אחת – לא מחסר בעבורה אלא בשנים פשר חדש, כרוב שנים. **מהו** דהימנא הלך
3 אדור רוב שנים. דלית ביה עבור, וניטא: דאע"ג דאמר "השנה" – לא ליחסר אלא כרוב שנים,
4 קמ"ל. **ולענין** הלכה. כיון דבעיקר אפשטיא – נקטינן לתומרא דייס' – כייס' אחת
5 זמנ, ואסור מתע' לעת. **איכתיא** אלו חמור קונם

6 יין שאני טועם יובל מאי. לאו דקאמר כדריך
7 לישנא. דהא כיון דלא אפשטיא בעיין דלעיל, כי
8 אמר "יובל" – כ' ביובל אחת דיניה, ולא שייך
9 לנמבעיא י' שנת המשים כלפני המשים או
10 כלתאר המשים. אלא הבא באומר "יובל ודי
11 שקטינן. ולא עד בלישנה, משום דעיקר בעיקר
12 ליתא אלא אי שנת המשים כלפני המשים. שאינה
13 כלל לחשבון יובל הבא. שאין עושין שמיטה עד
14 המשים שבעה, והלכך נודר דקאי באמצע יובל
15 ואמר "יובל ודי" – מיתסר בה. או כלתאר המשים,
16 שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר
17 המשים, ונודר מותר בה, שאין שנת המשים מכלל
18 יובל שער. **ולא** שנת המשים ואחת. שאין שנת
19 המשים נמנית לעונן שמיטה עד שהיא נמנית
20 בשנת המשים של יובל שער, ולשנה אחת של
21 שמיטה שאחר אותו יובל. **הרי** הוא אומר שש
22 שנים תורע וכו'. דמשמע דלעולם קודם איסור
23 שביעית מותר לרועה שש שנים, ולדריכסם בשמיטה
24 שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים, שהרי
25 היובל אסור בוועיה, וכשיגיעו שש שנים תהא
26 שנה ששית שנת השמיטה. **לדבריכסם**.
27 דסבירא ליה דקרא בבבלוהו שנים משמע, הרי הוא

אומר "ועשת התבואה לשלש השנים", ועל כרחין ליכא לאוקמינה בשמיטה של שנת מ"ט,
28 שהרי ידוע של מ"ח צריך שיספיק מ"ד, מ"ו, וט' עד הקציר של ג' א. אלא איכא
29 לאוקמינה בשאר שני שבעה, שאינו סמוך ליובל מלפניו. ובכי הוא גונא סמי בשלש שנים,
30 שהורע של ששית יספיק לששית ולשביעית עד הקציר. דילי נמי. הרי קאי דרש' ש
31 שנים תורע' דקא מקשיחו לי מניה – איכא לאוקמה בשאר שני שבעה, שאינו סמוך ליובל
32 מאחרי. **מתני'** עד הפסח אסור עד שיגיע. דלשון ביה אדם משמע: עד ולא עד בכלל, עד
33 שיחא אסור עד שיחא. דמשמע: עד שיחא כולו. **עד** פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד
34 שיגיע. וסבירא ליה לרבי מאיר דנדה דאיכא לממר דיע' פני – עד רגנו אחד שלפני סוף
35 יום האחרון של פסח קאמר – לא אמרינן, דלא מחית איניש נפשיה לספקא יום שני ועלשית
36 ושאר ימי הפסח. וכי קאמר "עד פני הפסח" – לפני יום ראשון קאמר. **רבי** יוסי אומר עד
37 הקציר עד הבציר עד המוסק אינו אלא עד שיגיע. כלומר, אפילו אומר "עד שיחא", וברקתני ועמא. **זה** בכלל כל שמונו
38 קבוע. כלומר, שיש להשמיטתו זמן קבוע. כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים, כי אומר "עד שיחא" – אסור עד שיצא. דכיון דידע זמן ומשך איסור – אסור עצמו בו. וכל שאין זמן קבוע,
39 כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יתור, אפי' אומר "עד שיחא" – אינו אסור אלא עד שיגיע. שאין אדם אסור עצמו בזמן שאין לו קבוע. **גמ'** למימרא (מא)
40 דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספקא וכו'. כדפרשין בנתיבותין. **שתי'** כתיב בנות. משתי נשים. גודלה וקטנה לכל בת וכת. כולן אסורות. דאיכא לספקי דלמנו "גודלה שבת
41 שניה" קאמר. אלמא מחת איניש נפשיה לספקא. **כולן** ומתרות. ולא מחת איניש נפשיה לספקא. וכי קאמר "גודלה" – אמרינן דוראי "גודלה שברגלות" קאמר. **מוחלפת** השיתה.
42 כאן החליפה שותן. **והתניא**. ביחודא. ו**לענין** הלכה. כיון דמפנין להו, וקיימא לן דר"מ רבי יוסי הלכה כרבי יוסי – נקטינן באומר "עד פני הפסח" – שאינו אסור אלא עד שיגיע
43 ועאי' דכפ' "האומר" דקדושין ומיני נמי בני נותר' אהדחי. ומסקי' החם (דף קסג). לעולם לא תיפוך, בדמותני' לאו במעיל איניש נפשיה לספקא פליגי, אלא בלישנא בעלמא פליגי, דר"מ סבר
44 "עד פני הפסח"

1 עד קמי פסחא משמע, ורבי יוסי סבר: עד תומתני פסחא משמע. ולפום ההיא סוגיא, מתניתין
2 ברכיימא קימא, ורבי יוסי סבר: עד שיצא. אפילו הכי, כיון דרך סוגיא איתמרא סבוגיא
3 נדרים - משמע דאיכא למסמך עיליה טפי מוהאי סוגיא דהם, ולא ברוכתא איתמר.
4 ועד: דהא תניא בי דרך סוגיא. והוא דעת דרבי רבינא משה בר מימין וברוכו לברכה. אבל הרב

1 לספיא. דכיון דאיכא לספוקי אי משמע "עד שיצא" או "עד שיגיע" - ודאי ברוביא
2 ספיא דרור ברענו בשעת הנדר. ורבי יוסי אומר עד שיצא. דסבר
3 מעילי איניש נפשיה לספיא, דאיכא לספוקי שמא "עד שיצא" קאמר. **גמ'** למימרא
4 רבי מאיר וכו'. דרפרישית. שתי בתי בנות. משתי נשים. שנשא זו אחרי זו וכל אחת
5 ילדה שתי בנות. בולן אסורות חוץ וזו רבבי
6 רבי מאיר. דקסבר רבי מאיר מעיל איניש
7 לספיא. דלא איתדר הארוס בשעת קידושין
8 דלא ליהי ליהי קלקול. והואיל דלא ידעין הי
9 מנייהו קדיש - בולן אסורות. חוץ מן הקמנה
10 שבקמנות. דלדברי רבי הלל לא היה לה שם גרולה. רבי
11 יוסי אומר בולן מותרות וכו'. דקסבר לא מעיל
12 איניש נפשיה לספיא. מוחלפת השיטה. כלומר,
13 אפיך מתניתין נדרים. ואימא: לרבי מאיר
14 מעיל איניש כו'. והנאי. בנייתות. דמוחלפת
15 זה הכלל כל שזמנו קבוע. כגון רגלים. עד שיצא.
16 דקסבר מעיל איניש נפשיה לספיא. **מתני'**

1 **לְסַפֵּיאַ. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: מְעִילֵי אִינִישׁ נַפְשֵׁיהּ לְסַפֵּיאַ.**
2 **וְרַבִּינָהוּ: מִי שִׁנֵּשׁ לֹא שָׁחַת בֵּיתוֹ בְּנֹת מִשְׁתֵּי נָשִׁים,**
3 **וְאָמַר: קִדְּשֵׁתִי אֶת בְּתוּלַת הַגְּדוּלָּה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם גְּדוּלָּה**
4 **שֶׁבְּגְדוּלוֹת, אִם גְּדוּלָּה שֶׁבְּקַמְנוֹת, וְאִם קַמְנָה**
5 **שֶׁבְּגְדוּלוֹת שֶׁהִיא גְּדוּלָּה מִן הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּקַמְנוֹת - בּוֹרְן**
6 **אֶסְרוֹת, דְּבָרֵי ר' מִי חוּץ מִן הַקַּמְנָה שֶׁבְּקַמְנוֹת. רַבִּי**
7 **יוֹסֵי אָמַר: בּוֹרְן מִתְּרוֹת, חוּץ מִן הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּגְדוּלוֹת!**
8 **אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ אֲבָדִימִי אָמַר רַב: מוֹחֲלֶפֶת**
9 **הַשִּׁפְחָה. וְהַתְּנָא: זֶה הַכֶּלֶל, כֹּל שְׁזָמְנָה קְבוּעַ וְאָמַר**
10 **"עַד כָּפְנִי, ר"מ אָמַר: עַד שְׁיָצֵא, וְרַבִּי יוֹסֵי אָמַר:**
11 **עַד שְׁיָגִיעַ. מִתְּנִי" עַד הַקְּצִיר" עַד הַצִּיר" עַד**
12 **הַמְּסִיק" - אֵינִי אֶסּוֹר אֶלָּא עַד שְׁיָגִיעַ. זֶה הַכֶּלֶל: כֹּל**
13 **שְׁזָמְנָה קְבוּעַ וְאָמַר "עַד שְׁיָגִיעַ" - אֶסּוֹר עַד שְׁיָגִיעַ,**
14 **אָמַר "עַד שְׁיָהָא" - אֶסּוֹר עַד שְׁיָצֵא. וְכֹל שְׁאֵין וְזָמְנָה**
15 **קְבוּעַ, בֵּין אָמַר "עַד שְׁיָהָא" בֵּין אָמַר "עַד שְׁיָגִיעַ" -**
16 **אֵינִי אֶסּוֹר אֶלָּא עַד שְׁיָגִיעַ. עַד הַתְּנָא: עַד שְׁיָהָא**
17 **הַתְּנָא" - עַד שְׁיִתְחַלְּוּ הָעַם לְהַכְנִים בְּכִכְפָּלוֹת. עַד**
18 **שְׁיַעֲבֹד הַתְּנָא" - עַד שְׁיִקְפְּלוּ הַמַּקְצִיעוֹת. גַּמְלָה תְּנָא:**

17 המקצועות. הסכינים שהם מיוחדים לחתוך
18 התאנים, כשנעשים מהן עיגולין נקראין מקצועות.
19 והכי אשכחן דקרי קרא לסכיני מקצועות. דרתיב
20 (מפיו מו) "עשהו במקצועות", ואף העיגולין
21 עצמן נקראים כן על שמן. **גמ'** כלכלה של
22 תאנים. שלפי שחן נקצעת ביד לקטתן קרויה
23 קיץ. ולא כלכלה של ענבים. משום דלא מקצין
24 בידא אלא על ידי סכין. וההיא חתיכה מקריא.
25 **ענבים** כי מיוחדין מקצצין בידא. כשיבשו עוקצו
26 הענבים - אף הם נקצצין ביד מקור.
מותרות

19 **כִּכְפָּלָה שְׁאָמְרוּ - כִּכְפָּלָה שֶׁל תְּאֵנִים, וְלֹא כִכְפָּלָה שֶׁל עֲנָבִים. תְּנָא: הַגּוֹדֵר מִפְּרוֹת הַתְּנָא -**
20 **אֵין אֶסּוֹר אֶלָּא בְּתָאנִים. רַשְׁבִּינָא אָמַר: עֲנָבִים כִּכְלֵל תְּאֵנִים. מָאֵי מַעְמָא דְּתָנָא קָמָא? קָסְבַּר:**
21 **תְּאֵנִים מִקְצָצִין בִּידָא, עֲנָבִים לֹא מִקְצָצִין בִּידָא. רַשְׁבִּינָא אָמַר: עֲנָבִים נְמוּ, כִּי מוֹרְדִין - מוֹקְצָצִין**
22 **בִּידָא. "עַד שְׁיַעֲבֹד הַתְּנָא עַד שְׁיִקְפְּלוּ הַמַּקְצִיעוֹת." תְּנָא: עַד שְׁיִכְפְּלוּ רוֹב הַמַּקְצִיעוֹת.**
תנא:

17 תאנים. ואסור עד כלכלה של ענבים. ענבים לא מקצצו ביד אלא בסכין, ולא דמו כלל לתאנים. הלכך לא היו בכלל תאנים. ענבים נמו כי מורדין. כשמתבשלים יפה יפה, שנוסרין
18 ענבים מן האשכול - מקצצו נמו בידא כתאנים. הלכך היו בכלל תאנים. תנא וקיפלו רוב המקצועות. אותן תאנים שנשתירו בשדות ובאילנות.

קפו **נדרים. קונם יין – פרק שמיני דף סב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"**
 ר"ש

1 מותרות משום גול, שנתאיסו מן הבעלים, ופטרות מן המעשר. משום דהפקריא ניהו.
 2 מרייהו. בעלים של תאנים. וחובלו בו, דשרו למיכל כל אדם. משום מניית מילתא.
 3 כלומר, מרוע לב היה אומר, כי ולא משום עין פדה, דעדיין לא הפקידו. אשכחתי. לרבי
 4 טרפון גופיה דקאבלי מן התאנים, דקסבר דהפקריא ניהו. אחתיה. לר' טרפון בשקא.

5 הווא גברא שהיה משמרו. על רבי זה. שהציל
 6 עצמו בכבוד תורתו, דקאמר: איז לו לטרפון.
 7 פריציה. שהוציאו מניית המעשר, ונעשו חול.
 8 ואף על פי כן נהרג עליהם בלשצר. אמאי
 9 ציערו. הווא גברא לר' טרפון? הא מהפקריא קא
 10 אביל, וקא סבר היינו דנגנן. להכי ציעריה. אי
 11 הכי אמאי ציער ר' טרפון נפשיה. כיון שתפסו
 12 כנבו, מאי הוה ליה למעבד? הוה לו לפייסו.
 13 במנוון. הווא ציער ר' טרפון. רובי בתו לשם
 14 שמים. שתתא כל בנותיה לשמים. לחיות עווד
 15 בו. להשתכר ממנו כדי לזכות. אלא קשיא דר' טרפון.
 16 שרפון. אם שרי ליה לאיניש לארדועי נפשיה
 17 שהווא חכם במקום שאין מכירין אותו, אמאי
 18 ציער נפשיה בשביל שהודיע ליה שהווא חכם?
 19 שרי ל' תנאי. הקדמו דני לשל אחרים,
 20 בשביל כבוד תורתו. ובני דוד כהנים היו אלא
 21 מה וכו'.

15 וישקליה ואממייה למשידיה בנתרא. אמר לו: אוי זו לטרפון שהיה הורגו! שמעו הווא גברא
 16 שביקו ויערקו. אמר רבי אבהו משום ר' תננה בן גמליאל: כל מינו של אותו צדיק היה מצטער
 17 על דבר זה, אמר: אוי לי שגשגתי בכתרה של תורה, ואמר רבה בר בר חנה אמר ר'
 18 יוחנן: כל המשגשג בכתרה של תורה - נעקר מן העולם. קל וחומר, ומה בלשצר שגשגתי
 19 בכלי קודש שגשגו כלי חול, שנאמר "ובאו בה פריצים והחילוה", כיון שפרצו נעשו חול -
 20 נעקר מן העולם? דכתוב "בה בליציא קמיה בלשצר", המשגשג בכתרה של תורה שהוא חי
 21 וקיים לעולם - על אחת כמה וכמה. ורבי טרפון, כיון דכי אביר דהוקפלו רוב הפקיעות הוה,
 22 אמאי צעריה הווא גברא? משום דתהווא הוה גנבי ליה ענבי בנשה שמתא, וכיון דאשכחיה
 23 לר' טרפון, סבר: תיניו דנגנן. אי הכי אמאי ציער נפשיה? משום דרבי טרפון עשיר
 24 גדול היה, והנה ליה לפייסו בדמים. תניא: "אהבה את ה' אלהיו לשמוע בקולו וידבקה
 25 בו" שילא יאמר אדם: אקרא שיקראוני חכם, אשנה שיקראוני רבי אשנן שאהיה וכן
 26 ואשב בשיבה. אלא למד מאהבה, וסוף הכבוד לבא, שנאמר "קשרם על אצבעותיהם כתבם על לוח לבם", ואומר "דרבך
 27 רבכי נועם", ואומר "עין חיים היא לפוחיונים בה ותמיהה מאשר". רבי אליעזר בר ר' צדוק אומר: עשה דברים לשם פעלים,
 28 ודבר בהם לשמם, אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ואל תעשם קוריום להיות עווד בו. וקל וחומר, ומה בלשצר שילא
 29 נשגשג אלא בכלי קודש שגשגו כלי חול - נעקר מן העולם, המשגשג בכתרה של תורה - על אחת כמה וכמה. אמר
 30 רבא: שרי ליה לאיניש לארדועי נפשיה באתרא דלא ידעו ליה, דכתוב "ועבדך ירא את ה' מנעוריו". אלא קשיא דר' טרפון!
 31 דעשיר גדול היה, והנה ליה לפייסה בדמים. תניב "ועבדך ירא את ה' מנעוריו" וכתוב "יהלךך וד ולא פיד"
 32 - הא באתרא ידעו ליה, הא באתרא דלא ידעו ליה. אמר רבא: רבא ידע ליה לצורבא מרבנן קמימרי: צורבא מרבנן אגא,
 33 שרי ל' תנאי ברישא, דכתוב "ובני דוד כהנים היו", מה בהן נטיל בראש - אף תלמידו חכם נטיל בראש ויכון מנא
 34 קן - דכתוב "וקדשתו כי את לחם (ה) אלהיו הוא מקריב", ותנא דבי רבי ישמעאל: "וקדשתו" - כלל דבר שבקדושה,
 לפתוח

1 מותרות משום גול, שנתאיסו מן המה שנשאר אחר שקפלו והכניסו רוב
 2 המקצועות. ופטרות מן המעשר. דכתבי (נכסי ה) "ובא תלו בו אין לו חלק ונחלה
 3 עמך" ינא הפקר שיש לו חלק ונחלה עמך. משום
 4 שמעו הווא גברא. הכי שרי טרפון
 5 היה. שגשגתי בכתרה של תורה.
 6 שתיניו במשדועי שדור ר' טרפון, ולא תניו
 7 אלא לכבוד תורתו. אמאי לכתוב שדור ר' טרפון אמאי ציער
 8 נפשיה. אי אמרת בשלמא הוה ליה קפיד הווא
 9 גברא אלא הווא שנתא - משיה הוה מצטער,
 10 היאך לא הודיעו דבמון שהוקפלו רוב המקצועות
 11 הפקריא ניהו. ואי נמי לא עיית ליה - דלישם
 12 ליה הווא פרתא. אלא אי אמרת דבולה שתא
 13 חוה גנבי ליה ענבי, מאי הוה ליה למעבד לר'
 14 טרפון וכי הוה ליה לשלמו דמי טובא דלא
 15 מריב ברוי מוסקין? דאך גבי נמי, כיון ועשיר
 16 גדול היה. מרודו דוקא כבי האי נטאת הווא דאסות,
 17 משום דהווא גברא עדיין היה חשוד, ולכבוד
 18 תורתו הוה שתיניו. אבל דאי לפטור עצמו
 19 בכבוד תורה, במה שאינו חייב בו - שרי,
 20 דאמרינן לקמן: שרי ליה לצורבא מרבנן
 21 למימה. לא דבכבא בראג, ושיר ליה נמי למימה
 22 שרו ל' תנאי ברישא. שכונא דברבי הללו
 23 וכתה תורה לתלמידי חכמים, כשם שכתבה
 24 לכהנים ולזוים תרומות ומעשרות. קשרם על
 25 אצבעותיהם. כלומר, לא תהיב לתנאיך אלא כדי
 26 שיהיו שגורין בפך. והוסיף על זה ואמר "ענדם על
 27 גרותיהך". ואודי כך הביא ראייה שסוף הכבוד
 28 לבא שנאמר "דרכיה דרכי נועם ואמר" ותומכיה
 29 מאושר. לשם הקדי' שעלם וזה
 30 עליהם. שנאמר ועבדך דאת את. הא, דאפשר
 31 דאליה לא הוה ידע ליה. שרי ל' תנאי
 32 ברישא. התייר תגר שלי, כלומר: פסקו לי דיני
 33 תהלו. ובני דוד כהנים היו. שווי חכמים. הרי
 34 דינם ככהנים,
 לפתוח

לפתוח ראשון, בקריאת התורה, שקרא ראשון, ולברך ראשון, ברכת המזון, שהוא קודם לכל אדם, וליטול מנה יפה ראשון, אם בא לחלוק דבר עם ישראל - עשה ישראל ממנו שני חלקים שוים, וכן ברוי א"ז מן שריצה, והלך זו ארנוגא, עטרת המלך כשהולך ממקום למקום, ארנוגא בלשון יין טעודה, לשון אחר: שותפות שיש לו למלך בבמות, דארנוגא לשון שותפות, מכתוב (מלבי

פס) "כי אירון גבול מואב כי מואב ובין האמורי".
עברא נדרא אנא, עבר לאיש שהוא בן 7
לעובדי האש, שעבדו עטורים מברגא, ולא הוי 8
במורה בעבודה ורה, דמוכחא מילתא דלא אמר 9
הכי אלא לאפטורי מברגא, וכי קאמר עורבא 10
מרגנ - ברחא קאמר, דאפילו עורבא מרגנ ורי 11
ליה למינא הכי, דהו סבור לעבודה ורה - והוא 12
לבו לשמים, כדכתיב "ו' אלוך אש אפולה 13
הוא", **אבא**, יער, **אבניה** לבן נדרא, מבר 14
לעובדי האש, שמציתין את האור בבית עבודה 15
וזה שלהן, **רוב** עינא להסקה ניתנו, ואיע 16
כמוכר לעבוד עבודה ורה, דהא איכא למיתל 17
בתויה, וכל היכא דאיכא למיתל - תלינן 18
מתני' עד הקמיר, עד שהפילו העם לקצור 19
קציר חטים, דהא הוא חשיב לוד לאניש, וקרי 20
ליה קציר סתם, **הכל** לפי מקום נדרה, כלומר, 21
שמטמא בכל מקום מיקרי קציר - קציר חטים, 22
אבל אם במקום נדרה והורגלו לקרות לקציר 23
שעורים קציר סתם - הכל לפי מקום נדרה, וכן נמי 24
אם היה בדר - ברה, אף בזה הולכין אחר מקום 25
נדרה, שאם היה בדר - הולכין אחר זמן קציר של 26
דר, שאינן שאחר כי ירד בלבעה, הנהיב קציר 27
של בעה, כיון שרדיון לא הניע קציר של דר - 28
אסור עד שיגיע קציר של דר, ובדאיתא בגמרא, 29
עד הגשמים עד שידו הגשמים עד שתרד רביעה, 30
שני, ועומין של הגשמים, וכל זמן קרי רביעה, 31
על שם שהגשמים רובעים על הארץ, וקתי 32
דמתר עד שתרד רביעה שניה, משום דסתמא - 33
שניה משמע, שאינה מוקמת כל כך רביעה ראשונה, ולא נאודת כל כך כשלישית, מידה, לא בעי עד שתעבור, אפילו כי אמר "עד שידו הגשמים" - משום שזמן אמן קבוע, **עד** שיגיע ומנה של רביעה, א"ע"פ שלא ירדה עיניו, וסבירא ליה דכיון דאין לירידתה זמן קבוע, שהרי לפעמים נאודת לירד - אמרינן בדמין ירידתה חר נדר, ולא כירידתה ממש, כי נראה בעיני, עד שיצא ניסן בולו, ועד ניסן רגילין גשמים לירד, **גמ'** מחלוקת דאמר עד הגשמים, כלומר, כי פליגי ת"ק ורשב"ג א"י בעי עד שתרד, ואי בעי כשהגיע - דוקא דאמר "עד הגשמים" אבל אמר "עד הגשם" - אפילו ת"ק מודה דעד זמן גשמים קאמר, ולא מתסר אלא עד שיגיע זמן רביעה שניה, **ומכשלו** הכא: אמאי לא משמע ליה נמי לחי' "עד הגשם" ירידה ממש, כי בהדי דמשמע ליה "עד הגשמים"? ונראה בעיני דהיינו טעמא: דמדינא עד שיגיע משמע, דכי היכי דאמרין דכל שאין זמנו קבוע, כלומר שאין להחשבו זמן קבוע - לא מודת נפשיה לספקא למיתסר ביה, ומשום הכי אינו אסור אלא עד שיגיע, הבא נמי, כל שאין להשתלחו זמן קבוע, שלפעמים מתאר הרבה בגשמים - לא מודת נפשיה לספקא, ועד שיגיע זמן קאמר, וראייה לדרב מראביעאי לין בירושלמי קבע זמן למשה בנו, ואמר "קיים זון עד שיהא משה בני א"י הוי בני שמונה קבוע, או מאחר שיכול לדחות ולעשותו לאחר זמן - בני שאין זמן קבוע, ובדאי 40
דחיי איבעיא לן: מן אמרינן דכיון דקבע לו זמן - לא מסיק ארעיה שירדה אותו, הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש, וכל שדחה אותו לאויר מכן - אסור עד שיהא, או דילמא, דכיון שידוע 41
דהו שיכול לדחות - לא מודת נפשיה לספקא, הלכך, א"ע"ג דאמר "עד שיהא" - עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר, ולא עד שיהא ממש, ומכאן אתה למד דכל שאין להחלוח זמן קבוע - 42
עד שיגיע זמנו קאמר, הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע, מדינא כי אמר "עד הגשם" - עד שיגיע זמן קאמר, ובדא אפילו בדר מודה, מידה, ב"ע"ד הגשמים" הוא דפליגי, דכיון דסגי ליה 43
למינא "עד הגשם", ואמר "עד" 44

לפתוח ראשון, לקרא בספר תורה, ולברך ראשון, בברכת המזמא ובברכת המזון, וליטול מנה יפה ראשון, כשהולך עם אחיו וכוונתם בלחם הפנים, מנדה בלו הולך וגו', מקרא הוא בספר עורא, לא ידובטא אביתא, איני רוצה ליתן מס, שכלבי שאני הבט, **עברא** נדרא, עבר של עבודת כוכבים פלוגתא, ואני רוצה ליתן מס, נדרא = שם עבודה כוכבים, **אבא**, יער, **לפני** עור, דאינתו קא עבר מניה עורך עבודה כוכבים, להסקה ניתנו, וכמוכר לעבוד דמי, ולא לעבודת כוכבים, **מתני'** אסר קונם שאני עומע עד הקציר, עד שיתחילו לקצור חטין קאמר, ולא קציר שעורים, וקציר שעורים הוי מוקדם, אם היה בדר, בשעת נדרה, א"ע"פ שירד בבקעה - אסור עד שיתחילו לקצור ברה, אמר קונם שאני טועם עד הגשמים או שאמר שאני טועם עד שיהו גשמים, אסור עד שתרד רביעה שניה, דגשמים משמע שנים, רביעה שניה, מפרש בגמרא, **מתני'** עד שיגיע זמנה של רביעה, א"ע"פ שלא ירדה, כיון שהגיע זמנה - מותר, אמר קונם שאני טועם עד שיפסקו גשמים אסור עד שיצא ניסן בולו, רבי ר' מאיר, רבי מאיר לטעמיה, דאמר במסכת תענית ברי', דרבי שזאלץ את הגשמים, ר"מ אמור: עד שיצא ניסן, רבי יהודה אמור: עד שיעבור הפסח ותו, לאי **גמ'** מחלוקת דאמר ע"ד הגשמים, דמר סבר: עד זמנה סבר: עד שתרד, אבל אם אמר עד הגשם, דברי הכל, ועד זמן גשמים של רביעה ראשונה קאמר, למד כדאיתא ליה ולמר כדאיתא ליה (עד שיגיע זמנה בור') דגשם - חרא רביעה משמע הכבירה

אמר ר' יודא: **עד** הגשמים עד שידו הגשמים עד שתרד רביעה, וכל זמן קרי רביעה, על שם שהגשמים רובעים על הארץ, וקתי דמתר עד שתרד רביעה שניה, משום דסתמא - שניה משמע, שאינה מוקמת כל כך רביעה ראשונה, ולא נאודת כל כך כשלישית, מידה, לא בעי עד שתעבור, אפילו כי אמר "עד שידו הגשמים" - משום שזמן אמן קבוע, **עד** שיגיע ומנה של רביעה, א"ע"פ שלא ירדה עיניו, וסבירא ליה דכיון דאין לירידתה זמן קבוע, שהרי לפעמים נאודת לירד - אמרינן בדמין ירידתה חר נדר, ולא כירידתה ממש, כי נראה בעיני, עד שיצא ניסן בולו, ועד ניסן רגילין גשמים לירד, **גמ'** מחלוקת דאמר עד הגשמים, כלומר, כי פליגי ת"ק ורשב"ג א"י בעי עד שתרד, ואי בעי כשהגיע - דוקא דאמר "עד הגשמים" אבל אמר "עד הגשם" - אפילו ת"ק מודה דעד זמן גשמים קאמר, ולא מתסר אלא עד שיגיע זמן רביעה שניה, **ומכשלו** הכא: אמאי לא משמע ליה נמי לחי' "עד הגשם" ירידה ממש, כי בהדי דמשמע ליה "עד הגשמים"? ונראה בעיני דהיינו טעמא: דמדינא עד שיגיע משמע, דכי היכי דאמרין דכל שאין זמנו קבוע, כלומר שאין להחשבו זמן קבוע - לא מודת נפשיה לספקא למיתסר ביה, ומשום הכי אינו אסור אלא עד שיגיע, הבא נמי, כל שאין להשתלחו זמן קבוע, שלפעמים מתאר הרבה בגשמים - לא מודת נפשיה לספקא, ועד שיגיע זמן קאמר, וראייה לדרב מראביעאי לין בירושלמי קבע זמן למשה בנו, ואמר "קיים זון עד שיהא משה בני א"י הוי בני שמונה קבוע, או מאחר שיכול לדחות ולעשותו לאחר זמן - בני שאין זמן קבוע, ובדאי 40
דחיי איבעיא לן: מן אמרינן דכיון דקבע לו זמן - לא מסיק ארעיה שירדה אותו, הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש, וכל שדחה אותו לאויר מכן - אסור עד שיהא, או דילמא, דכיון שידוע 41
דהו שיכול לדחות - לא מודת נפשיה לספקא, הלכך, א"ע"ג דאמר "עד שיהא" - עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר, ולא עד שיהא ממש, ומכאן אתה למד דכל שאין להחלוח זמן קבוע - 42
עד שיגיע זמנו קאמר, הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע, מדינא כי אמר "עד הגשם" - עד שיגיע זמן קאמר, ובדא אפילו בדר מודה, מידה, ב"ע"ד הגשמים" הוא דפליגי, דכיון דסגי ליה 43
למינא "עד הגשם", ואמר "עד" 44

הכבירה כנל. במרחשוך. בראש חדש כסליו. היא רביעה אחרונה. לשאלו. להתפלל על הגשמים. להתענות. לומר תענית אם לא ירדו. ואמר ר' ירמיה לומר. דהגדר בין 'עד' הגשם' בין 'עד הגשמים' – אסור עד זמן רביעה שניה. ומשמע בין שאמר 'עד הגשם' בין 'עד הגשמים'. ואמרין עלה במאן אולאי וכו' במאן כרבי יוסי. דמיום י'ו עד יום כ'ג וכו' שבעה ימים. דאי ר' מאיר – לא דהו

מיתבי: איזוהי זמנה של רביעה? הפסוקה – בנ' בינונית
בשבעה, אפיקה – בעשורים ושלשה, דברי רבי מאיר.
רבי יהודה אומר: בשבעה, ובשבעה עשר, ובשבעים
ושלשה. רבי יוסי אומר: בשבעה עשר, ובשבעים ושלשה,
ובחודש כסליו. וכן היה ר' יוסי אומר: אין ההידרים
מתענין עד שניע ר"ח כסליו. ואמרין עלה: בשלמא
רביעה ראשונה – שלשה, שלשית – להתענות, אלא
שניה? קמאי? ואמר רבי יודא: לנודר. ואמרין עלה: במאן
אולאי? אבא שאני עומק עד ראש שנה.
מימם זה אחר זה – אהת מונה בהן רביעה ראשונה
ושניה: במאן – כרבי יוסי! הווא דאמר "עד הגשמים".
מתני' קונם יין שאני טועם לשנה, תעברה השנה
אסור בה ובכיבודה, עד ראש אדר – עד ראש אדר
הראשון, עד סוף אדר – עד סוף אדר הראשון.
גמ' אלקא סתמא ד'אדר' דקאמר – ראשון הוא.
קמא מתני' רבי יהודה היא, דתניא: אדר הראשון
פוחב דברי ר"מ, ר' יהודה אומר: אדר הראשון פוחב
סתם, אדר שני פוחב תניין, אמר אבין! אפילו ידע
ר"מ הא – דדעו דמעברא שתמא, הא דמא ידע.
ותניא:

והתניא

דעו שניע קונם אמר, הכי אמר ליה רשבגי אדור לי מיהת? ומאי אריא ירד, אפי' לא ירדו כלל, כיון דכי נדר 'עד הגשם' אמר הגיע זמנה של רביעה שניה. לכולי עלמא שלים נדריה ומתרגיין: הווא דאמר 'עד הגשמים'. כלומר אין אמר 'עד הגשם' – אין הכי נמי דלכולי עלמא בעד שניע זמן סג. אבל באב כמאי עסקינן – דאמר 'עד הגשמים'. והו פירוש הנובן בשמעה זו. אבל אחרים פירשו דמעיקרא ר' יודא דק: מחלווק. כלומר כי אפילו במנוי, ומיהו לכ"ע עד רביעה שניה מותר, למר עד שתדר ולמר עד שתגיע – דוקא כי אמר 'עד הגשמים' אבל אמר 'עד הגשם' – עד זמן גשמים קאמר, דהיינו רביעה ראשונה. למר עד שתדר ולמר עד שתגיע דוקא. וכי אמר מחלווק – כאילו אמר לא שנו. ומקסיין ליה מדרשבגי דאמר אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה. אלמא אפי' אמר 'עד הגשם', דקס"ד דרבהי עסקינן – מיתסר עד רביעה שניה. ומתפרקיין: הווא דאמר 'עד הגשמים'. **מתני'** קונם יין שאני טועם לשנה ותעברה השנה אסור בה ובכיבודה. כבר כתבת למעלה דעיקר ברותיה דתנא. דאפי' נדר מחוללת השנה, כיון דאמר 'ושנה' לא אמרין 'שנה אחת' קאמר, אלא אסור בה ובכיבודה. דהיינו י'ו חדש מיהו, ודוקא באמר 'ושנה', ואי נמי שנו. אבל באומר 'שנה אחת' – אין חדש העבור בכלל אפי' שנתה שנה נדר בה מטרות. שריי איל נהג באסורו שנו לי' ג' משלים לשנה הבאה ופוקסא. אלמא אפי' אמר 'עד הגשם', דקס"ד דרבהי עסקינן – כיון שאם אורז משלם בשנה אחת – הרי לא חוקק נדר בשנה זו ושנה הבאה מעבורה. הילכץ אפי' קיים אותה שנה זו – אין חדש העבור בכלל. והוסף עד חדשי'א דל, דאפי' באומר 'שנה אחת מימם הו' אין חדש העבור בכלל. והביא ראיח מדתגן בערכין פרק 'דמבור שדחי' (ק"ה). דמבור בית בערי זומה – אינו מונה אלא משנה שמכר לו, שנאמר 'עד מלאת לו שנה תמימה', כשואו אומר 'תמימה' – לחדשי חדש העבור. והאי מוכר בית בבתי ערי זומה באומר 'שנה אחת מימם הו' דמשתת מכירה אלא מונה, ואפי' הכי, טעמא – דרבי דרמנא, הא לאו הכי – מונה שנים עשר חדש, ולא חדש העבור. וכתב עד זל דלפי זה, אין דתגן פירוש 'השואל' (כ"ה ע"ה). והעובר בית לחבירו לשנה ותעברה השנה ותעברה לשכר – באומר 'שנה זו' או 'השנה' הוא. ולעולם יש לו לשכור את השנה. מיהו לא משבתת לה שיש לו י"ג חדש אלא בעד בראש השנה. אבל בעומר באמצעה – לא. דאי אמר 'השנה' או 'שנה זו' – אין לו אלא עד ראש השנה, ואי אמר 'שנה אחת מימם הו' אין חדש שנים מיום ליל, אלא דרביי דל: ואינו רגאן לי. דאמר עיקר דרשנה דתנא לומר בדשנה מעברת יש לו לשכור שלשה עשר חדש. ואם אמרת דלא משבתת לה אלא בעומר אלא השנה – כל כי לא אבא ונתת לה לתגן לפירוש, ולא למוסר ולמספח דיעה דתעברה לשכר, ולא משבתת לה אלא באורחא דחוקא. לפיכך נראה לי ונדר וטובה, כל שקדם נדר בשכירה לומר העבור, ואם נתת את מימם הו' – מנין שלשה עשר חדש, ואתא מניתיין דפיק 'השואל' כפשטה. והאי תמיא אם כן תקשי ליה הווא דערבין – לאו ראיח היא כלל, שאילו היה נתני בין מוכר ללוקח בשנה מעברת, לומר: אם לא הנאל מימם הו' לשנה אחת היא חלוט – אין הכי נמי ולהביא חדש העבור לאו היה ערביי רבייא. אבל אבא אין מוכר ולוקח מנתין כלל. אלא תורה הוא שפסקה להבי זמן בכל השנים. שאם לא יגאל עד שנה – היא חלוט. לכך אם לאו רביא – היה אמנא דתורה זמן אן פסקה לכל הלוקחין. דהיינו י'ו חדש, דהו שני ברוב שנים. והרי אתא בריש פרקין דרדי דאפי' בעומר בשנה מעברת אומר 'ושנה', דאי לאו דאשמעתינן גנא – הוה אמיתא דלך אחר רוב שנים, ולא אי אתון עובדי, וכל שכן התורה שלא דברה על שנה דיעה. דאי לאו רביא. הוה אמנא דשנה ברוב שנים קאמר, להכי אצטרך רבייא. כן נראה לי. ואנו חוכך עד לומר דאפי' בנדר 'שנה אחת' סתם אסור בעבורה. דמסתמא 'שנה זו' משמע. ואפי' שני, קרוב לאז למינר דאין לו תשלומין, דמהשתא חייל נדריה. ויתבאר מנה שכתבתי בריש מביילתגן גבי 'בל תאחר' בדורותי הכי משבתת לה, כיון דאמר 'דיעני נדר' הוה ליה נדר וכו'.

הגשמים סבירא ליה לזבגן ולטפויי קאתי. ורשבגי סבירא לי דאפי' בכי הא מוקמינן ליה אזינדי, ולא דייקי אינשי כון גשם לגשמים. וכי תמיא: אי בשאן לחתלתלו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר, וכדכתבינא, כי אמר 'עד הקציר' אמאי מיתסר עד שתחלוף העם לקצרה וזהו כל למינר עד שיגיע זמן הקציר אפי' שאן קצירין עתיין. והאי כי דכיב דאין לתעבותו את קבוע – הד אן קבוע להתחלתו. והוה ליה כינע דגשמים. ולא קשיא דהא, מבינא משום דיעינן זמנה של רביעה, וכדנתיא בסמוך – אולינן בתריה. אבל קציר לא ידעינן זמניה. שהכל דאינן לפי הארצות. ויש מבכרתי ויש מאחרתי. הילכך כיון דלא ידעינן זמנה – על כרחין אית לן למייל לאתו קציר גמטי. כגיל. **מיתבי** וכו' רבייה ראשונה בישלשה הו. במרחשוך. **אפיקה**. אחרונה. **אין** הידורים מתענין. תלמידי חכמים המועתן ומתחילין על הגשמים. בחתונ כפ"ק דתענית (ו' י) ה' התחילו היחידים מתענין. **למאן**. יתו חוקמי' בבבית המדרש. **להתענות**. אם לא ירד. **לנודר**. שאם נדר עד הגשמים אסור עד רביעה שניה. דסתם גשמים רביעה שניה משמע, אמר מקמדת ולא מאחרתי. **במאן** אולאי הא דתניא רשבגי אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אהת מונה להם רביעה ראשונה ושניה במאן ר' יוסי. דאמר ביז' ובכ"ג. דאילו לר"מ כמאן ר' מימם בין ראשונה לשניה, ואילו לוי יהודה איבא טפי. ורשבגי דלבריהם דרבנן קאמר להנה ליהדי לא קפידא בגודר בירדה גשמים כילה אלא בזמן. אלא ליהדי, יהו דקפידו בירדה גשמים – אדור לי מיהת דאפי' שנתחלת ידירתי היתה מתחלת רביעה ראשונה ולא פסק. אפי' באי' אדור לי ביוקן שבשנבו עד רביעה שניה. ותרתי רביעה שניה עליוקין. ושלם ליה זמן נדריה. דקס"ד דרביעה ע"ד הגשם עסקי, דהכי הוה ארדויהו דאנישי. ואם איתא לרד יזרא דאמר רב'עד הגשם' כולוהו מודו

נדרים. קונם יין - פרק שמיני דף סג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

עד חרש אדר עד ראש חרש אדר עד סוף אדר עד סוף אדר ראשון. כך היא עיקר הגרסא. ותעמא משום דאדר תמא - ראשון משמע. ואיכא גרסא: עד סוף אדר עד סוף אדר שני. דמשמע ליה דשני אדרים כחדש אחד הו, והילכך כי אמר עד ראש - מתסר עד ראש חרש אדר ראשון, וכי אמר עד סוף תמא עד סוף אדר שני. גמ' אלמא תמא

והתניא. טימע. הכותב עד ר"ח אדר. סתם - עד ר"ח אדר הראשון קאמר. מדתקני: אם היתה שנה מעוברת וכו'. מכלל דרישא דתקני: עד ר"ח אדר הראשון עסקינן? ומאי דרישא ומאי שנה ספיא? אלא שמע מינה רישא דיל דע דמעיקרא שחא. וכי נדר - לשם אדר הסמוך לשבט קאמר. והילכך עד אדר הראשון, וסיפא

1 והתניא: "עד ר"ח אדר" - עד ר"ח אדר הראשון, אם 2 היתה שנה מעוברת - עד ר"ח אדר השני. מכלל 3 דרישא לאו במעוברת עסקינן? שמע מינה: הא - 4 דפשימא ליה דמעיקרא שחא, הא - דלא ידע. מתני' 5 ר' יהודה אומר: "קונם יין שאני טועם עד שיהא 6 הפסח" לא נתפונן זה אלא עד יציא פסח עד שעה 7 שרדך בני אדם לשתות יין. אמר "קונם בשר שאני 8 טועם עד שיהא היום" - אינו אסור אלא עד אדם 9 צום. שלא נתפונן זה אלא עד שעה שרדך בני אדם 10 לאכול בשר. ל' יומי בנגו אומר: "קונם שום שאני 11 טועם עד שתהא שבת" - אינו אסור אלא עד יציא 12 שבת, שלא נתפונן זה אלא עד שעה שרדך בני אדם 13 לאכול בשר. האומר לחבירו "קונם שאני נתנה לך 14 אם אין את פא ונמלט לבניך פור אחר של חטין ושתיה 15 תביות של יין" הרי זה יכול להפיר את נדרו שלא ע"פ 16 חכם, ויאמר לו: כלום אמרת אלא מפני כבודי - והו 17 כבודי. וכן האומר לחבירו "קונם שאנת נהנית לי אם 18 אין את פא ונתן לבני פור של חטין ושתיה תביות של 19 יין", ר"מ אומר: אסור עד שתיהן, והכ"א אף זה יכול להפיר את נדרו שלא ע"פ חכם, ויאמר לו: הרי אני פאלו תקפלת. הרי מוכר בן אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", וכן האומר את אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", והיך מקרב בחבירו שאיכל אצלו, אמר "קונם לביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם לך" מותר ליכנס לביתו, ולשתות מקונו צונן, שלא נתפונן זה אלא אלא לשום אכילה ושתיה.

1 מידי בדידע דשחא מעוברת היא. דהכי נמי 2 אם היה ידוע שהשנה מעוברת - אסור עד ר"ח 3 אדר השני. מתני' שלא נתפונן זה שלא 4 לשתות אלא עד שעה שרדך בני אדם לשתות 5 יין. ודואי רוגה הוא לשתות ד' כוסות של יין 6 בלילי פסח. שכל אדם שותין, אלא עד יליי צום. 7 עד אותה לילה שיעום למחר, ואתה הלילה 8 מותר לאכול בשר. עד שעה שרדך בני אדם 9 לאכול בשר. ורוצה לאכול עמוהו. עד יליי שבת 10 ובלילי שבת מותר. שרדך בני אדם לאכול שום. 11 והיינו לילי שבת. והו כבודי. שלא אטול ממך. 12 ויאמר לו. חמדיה הריני כאילו נתקבלתי מה 13 שבקשתי ממך. הרי אלו מותרות ליתות ממני. 14 שאר הגאון. אלא שום אישות. שندر שלא 15 תהנה ממנו דרך אישות. שלא נתפונן זה. 16 המסור בן אלא לאכילה ושתיה המרובה, וכי 17 אמר זה "קונם לביתך" בן - לא נתפונן ליהוד 18 הגאון ממנו, אלא לאכילה ושתיה מרובה 19 נתפונן.

הדרן עלך קונם יין

הדרן עלך קונם יין
אמר עד שיהא היום - אינו אסור אלא עד אדם צום. שלא נתפונן זה אלא עד שעה שרדך בני אדם לאכול בשר. ל' יומי בנגו אומר: "קונם שום שאני טועם עד שיהא שבת" - אינו אסור אלא עד יציא שבת, שלא נתפונן זה אלא עד שעה שרדך בני אדם לאכול בשר. האומר לחבירו "קונם שאני נתנה לך אם אין את פא ונמלט לבניך פור אחר של חטין ושתיה תביות של יין" הרי זה יכול להפיר את נדרו שלא ע"פ חכם, ויאמר לו: כלום אמרת אלא מפני כבודי - והו כבודי. וכן האומר לחבירו "קונם שאנת נהנית לי אם אין את פא ונתן לבני פור של חטין ושתיה תביות של יין", ר"מ אומר: אסור עד שתיהן, והכ"א אף זה יכול להפיר את נדרו שלא ע"פ חכם, ויאמר לו: הרי אני פאלו תקפלת. הרי מוכר בן אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", וכן האומר את אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", והיך מקרב בחבירו שאיכל אצלו, אמר "קונם לביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם לך" מותר ליכנס לביתו, ולשתות מקונו צונן, שלא נתפונן זה אלא אלא לשום אכילה ושתיה.

הדרן עלך קונם יין

הדרן עלך קונם יין
ע"פ חכם, ויאמר לו: כלום אמרת אלא מפני כבודי - והו כבודי. וכן האומר לחבירו "קונם שאנת נהנית לי אם אין את פא ונתן לבני פור של חטין ושתיה תביות של יין", ר"מ אומר: אסור עד שתיהן, והכ"א אף זה יכול להפיר את נדרו שלא ע"פ חכם, ויאמר לו: הרי אני פאלו תקפלת. הרי מוכר בן אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", וכן האומר את אשתו אומר "קונם שאני נתנה לך ע"פ חכם", והיך מקרב בחבירו שאיכל אצלו, אמר "קונם לביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם לך" מותר ליכנס לביתו, ולשתות מקונו צונן, שלא נתפונן זה אלא אלא לשום אכילה ושתיה.

1 דהתניא. טימע. הכותב עד ר"ח אדר. סתם - עד ר"ח אדר הראשון קאמר. מדתקני: אם 2 היתה שנה מעוברת וכו'. מכלל דרישא דתקני: עד ר"ח אדר הראשון עסקינן? ומאי דרישא ומאי 3 שנה ספיא? אלא שמע מינה רישא דיל דע דמעיקרא שחא. וכי נדר - לשם אדר הסמוך 4 לשבט קאמר. והילכך עד אדר הראשון, וסיפא 5 מידי בדידע דשחא מעוברת היא. דהכי נמי 6 אם היה ידוע שהשנה מעוברת - אסור עד ר"ח 7 אדר השני. מתני' שלא נתפונן זה שלא 8 לשתות אלא עד שעה שרדך בני אדם לשתות 9 יין. ודואי רוגה הוא לשתות ד' כוסות של יין 10 בלילי פסח. שכל אדם שותין, אלא עד יליי צום. 11 עד אותה לילה שיעום למחר, ואתה הלילה 12 מותר לאכול בשר. עד שעה שרדך בני אדם 13 לאכול בשר. ורוצה לאכול עמוהו. עד יליי שבת 14 ובלילי שבת מותר. שרדך בני אדם לאכול שום. 15 והיינו לילי שבת. והו כבודי. שלא אטול ממך. 16 ויאמר לו. חמדיה הריני כאילו נתקבלתי מה 17 שבקשתי ממך. הרי אלו מותרות ליתות ממני. 18 שאר הגאון. אלא שום אישות. שندر שלא 19 תהנה ממנו דרך אישות. שלא נתפונן זה. 20 המסור בן אלא לאכילה ושתיה המרובה, וכי 21 אמר זה "קונם לביתך" בן - לא נתפונן ליהוד 22 הגאון ממנו, אלא לאכילה ושתיה מרובה 23 נתפונן.

הדרן עלך קונם יין

1 רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו. שאומר לה: אילו היית יודע
 2 שאומרם על אביך "אני לו לאב שגדל בן רשע כזה שהוא פרוץ בנדרים, שכן רשעים
 3 דרכן לנודו, כדאמרין לעיל בפרקין קמא (דף טו), ואם אמר: לאו, דאילו הייתי יודע לא
 4 הייתי נודר – מתירין לו. וחכמים אוסרין, שאפילו אין דעתו להתחרט נותנים לו דעת
 5 להתחרט. רבי צדוק אומר עד שפותחין לו
 6 בכבוד אביו ואמו כו'. כלומר, אם בן יכולים
 7 לפתוח לו בכבוד אביו ואמו – פותחין לו נמי
 8 בכבוד המקום, שיכולים לומר לו נמי שכנגד
 9 הקביה עושה שנודר, ורשע הוא לשמים. אלא
 10 אם אתה אומר כן, שפותחין לו בכך. אין נדרים.
 11 בגמרא מפרש לה. כירב שבינו לבין אביו ואמו.
 12 במה שהירד והם צריכים לו להנאתו, שפותחין
 13 לו בכבודם. פותחין בגולה. בדבר שלא היה
 14 בעולם בשעת נדרו ועדיין עתידין לבוא לעולם
 15 לאחר שנודר, ומפרש כיצד. ונעשה סופה. אית
 16 דאמרי תלמידי, שהוא צריך לה, ואית דאמרי
 17 לבלה, שצריך לו נמי. או שהיה משיא. והמודר
 18 את בנו ואמרו: אילו הייתי יודע בו בקרוב זמן –
 19 לא הייתי נודר. ונעשה. אותו בית. בית הכנסת.
 20 האי נולד ממש הוא. ר"א מתיר וחכמים אוסרין.
 21 דקסברי אין פותחין בגולה. ובגמ' נודר בפ' בית
 22 שגמאי (דף לב) מפרש דוכינורו חכמים לר'
 23 אליעזר, והודה להם. גמ' מאי אין נדרים.
 24 דקאמר לר' רבי צדוק לר' אליעזר אין נדרים.
 25 נתיירין יפה. כדפרשנינו לעיל. אפילו שאין דעתו להתחרט, מתוך שגמאיין עליו כל כך
 26 משום כבוד אביו ואמו – אומר שמתחרט, אבל אין מתחרט לגמרי.
 אן

1 רבי אליעזר אומר פותחין לו לאדם בכבוד אביו ואמו. שאומרם לה: אילו היית יודע
 2 שמבזין אביך ואמך על שאתה קל בנדרים, וכדאמרין (מכילין ג) הקדו לרשיעא בר
 3 צדוקא רשיעא בר רשיעא, כלום היית נודר? לשון אחר: שיאמר שאתה למדת מהם, שאף
 4 הם מוללין בנדרים. וחכמים אוסרים. בגמרא מפרש טעמיהו. אמר ר' צדוק עד
 5 שפותחין בכבוד אביו ואמו פותחין לו בכבוד
 6 המקום. כלומר, רבי אליעזר כי היכי דרשי לפתח
 7 בכבוד אביו ואמו – שרי נמי לפתח בכבוד
 8 המקום, שאומרין לו: אילו היית יודע כשנודת
 9 שהיית מיקל בכבוד המקום, דהא אמרינן בספרי
 10 שהוא כנודר במלך עצמו, כלום היית נודר?
 11 אמרו לו אם כן אין נדרים. כלומר, אפי' ר'
 12 אליעזר מודה לרבנן דבכבוד המקום אין פותחין.
 13 דאם איתא דפותחין – אין נדרים. ובגמרא מפרש
 14 מאי דבר שבינו לבין אביו ואמו – כגון שאסרם
 15 בהנאתו. ומיהו, נמי דמסקינן הכא דאין פותחין
 16 בכבוד המקום – דוקא בכבוד המקום הוא דאין
 17 פותחין, משום דאם איתא דפותחין – אין נדרים
 18 נתיירין יפה, כדאיתא בגמ', שאין שום אדם שיעז
 19 פניו לומר שאפי' היה יודע שהוא מיקל בכבוד
 20 המקום היה נודר. ואפי' לא היה נמנע לכך
 21 מתחלה – ישקר לומר כן, אבל בכבוד מצוה אמת
 22 פותחין, וכדתנן לקטן (דף סה). פותחין לו מן הכתוב
 23 בתורה: אילו היית יודע שאתה עובר על לא
 24 תשנא את אחיך בלבבך כלום היית נודר? משום
 25 דמצוה אחת כי תני דמני גנא – לא חמרא ליה לאנישי כולי האי. ואי אפילו אדעתא דהבי
 26 היה נודר – לא ישקר לומר: אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר, והיינו בני דהגן פותחין
 27 בשבתות. ר' יושלמי: הכל מודים בכבוד רבו שאינו מעמיד, דהניין; ומורא רבך כמורא
 28 שמים, הלכך אין פותחין בו. גמ' מאי אין נדרים אמר אביי אם כן אין נדרים נתיירין יפה.
 29 שאפילו אם מתחילה לא היה נמנע מפני כבוד המקום – לא יעז פניו בכך לפני חכם, וישקר ויאמר: אילו הייתי יודע – לא הייתי נודר. נמצא שאין נדרים מותרין יפה. ומשום הכי מודה רבי
 30 אליעזר לרבנן שאין פותחין לו בכבוד המקום. ומיהו, בכבוד אביו ואמו פליג. דרבנן אסרי דסבירא ליה: לא שאנ בכבוד המקום ולא שאנ בכבוד אביו ואמו – אין אדם מעיק, הלכך אין פותחין.
 31 ורבי אליעזר סבר, בכבוד המקום הוא דאין אדם מעיק, אבל בכבוד אביו ואמו – מעיק הלכך פותחין.

נרדים. רבי אליעזר – פרק תשיעי דף סד עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רש"י

1 **ורבא** אמר אם כן אין נרדים נשאלים לחכם. אם כן, דפותחין לו בכבוד המקום – לא ידו
2 נרדים נשאלים לחכם. שכל אחד ואחד פותח פתח זה לעצמו, שרתי פתח זה ראוי לכל
3 הנרדים, וקשיא לך: אי מרואי טעמא מודה רבי אליעזר בכבוד המקום, אמאי פליגי בכבוד אביו
4 ואביו דהא איבא למיחש נמי להאי טעמא ואפשר דס"ל לרבי אליעזר דאיבא נרדים דקילי
5 כולי האי שאין לאביו ולאמו ולחולו בתן. והני ליבא

1 **ורבא אמר:** א"כ אין נרדים נשאלין לחכם. תנן:
2 **ובזוהין חכמים רביי אליעזר בדבר שבינו רבין אביו**
3 **ואמו, שפותחיהם לו בכבוד אביו ואמו. בשלמא רבאבי,**
4 **דאמר אם כן אין נרדים ניתרין – הקא, כיון דאיחצף**
5 **ליה – הא איחצף ליה, אלא רבאבי, דאמר אם כן**
6 **אין נרדים נשאלין לחכם, הכא אמאי פותחין? אמרי:**
7 **כיון דרף נרדי לא סגיא להון דלאו חכם – הכא**
8 **נמי פותחין. ועוד אמר רבי אליעזר פותחין בגנודי?**
9 **כו. מ"ט דרבי אליעזר? אמר רב הסדא: דאמר**
10 **קרא "כי מתו פל האנשים", והא מיתה דגנודי הוא,**
11 **מקאן שפותחין בגנודי. ורגנן מאי מעמיהו? קסבר:**
12 **הנהו מי מיתיה? והא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון**
13 **בן יוחי: פל מקום שנאמר "נעים" ו"נעים" – אינן**
14 **אלא רתן ואבירם! אלא אמר ר"ע: שירדו מנכסיהן,**
15 **אריב"י: פל ארם שאין לו פנים – חשוב פמה,**
16 **שנאמר "הכה לוי פנים ואם אין מותה אנכי", ותניא:**
17 **ארבעה חשובין פמה עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין**
18 **לו פנים. עני – דכתוב "כי מתו פל האנשים", מצורע**
19 **– דכתוב "אל נא תהי פמה", וסומא – דכתוב**
20 **"במה'שבים הושבנו פמתי עולם", ומי שאין לו פנים**
21 **– דכתוב "הכה לוי פנים ואם אין מותה אנכי".**
22 תניא:

1 אין נרדים נשאלין לחכם. שאומר כלבו: מה לי לילך אל תבמל לא עריכא, והדיא מותר
2 הוא, דכל כך הגאווה, ומתירו הוא בעצמו. והתורה אמרה "לא יחל דברי" – הוא אינו
3 מוחל, אבל אחרים מוחלים לו. בשלמא **רבאבי**, היינו טעמא דרבנן משום דאין
4 נתיירם יפה – הכא מודו ליה לרבי אליעזר. דכיון ד**אחצף**, כולי האי מעיקרא, דאדריה
5 לאביו ולאמו מנכסיו – הא איחצף ליה, ועמד
6 בתוצפו כדמעיקרא. ואי מתחרט – הדיא חרטה,
7 ופיו ולבו שוין, ואהיב מתריץ לו בכך. **אלא**
8 **רבא דאמר** היינו טעמא משום דאין נרדים
9 נשאלין לחכם. הכא נמי בגנודים שבינו לבין אביו
10 ואמו אמאי מודו רבנן? הא נמי לא אתו לשילול
11 לחכם, ומתיר דאין בעצמו בכבוד אביו ואמו
12 אמרי לך **רשאי נרדים לא בני**. כלא אשלה
13 לחכם, משום דאין פותחין בכבוד אביו ואמו,
14 שלא יתיר עצמו, הכא נרד שבינו לבין אביו
15 ואמו – מודו רבנן דפותחין. דבשביל האי נרד
16 נרדא דפתחו בכבוד אביו ואמו לא אתו למימד
17 אין נרדים נשאלין לחכם, כיון דכולהו נרדים
18 בעלמא נשאלין לחכם. כי מתו כל האנשים –
19 שנרד משה ליתרו שלא לשב מציניהם בשביל
20 אותן האנשים המבקשים את נפשו. כדמפרש
21 לקמן "ויאל משה", ופתח לו המקום בכך. דן
22 שוב מצרים ומותר לך כדן, שבשביל אותן
23 שנרד – כבר מתיב וכן. ורגנן, דלא סברי ליה
24 דפותחין בגנודי. אמרי לך: הדיא לא נולד הוא,
25 הדאי קמ"ל רחמנא כי מתו – מי מתו? אלא ירד
26 מנכסיהם, היינו "כי מתו". דחבי קאמר רחמנא:
27 תדור כבר מתו באותה שעה, קודם שנרדו, ולא
28 היו נולד, אהיב אשתרי בהדיא חרטה. אבל
29 בגנוד – לאו היינו חרטה להתיב בה את הנדר.
30 והאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל
31 מקום כו'. כולא מירוצא דרבנן הוא. **אילו** אלא
32 רתן ואבירם, ולא מודו ער מעשה קרתי. אלא
33 הדא "כי מתו" – שירדו מנכסיהם כבר בשעת
34 הנדר, דלא נולד הוא, והוי כמתים. כמתים הושיבי כמתי כותי יולם. כשאדם נתון מבושך
35 ואינו – ראה חשוב כמות.

1 סגי ליה בלא חכם. שרתי בשאר נרדים אין פותחין בהם בכבוד אביו ואמו, ומתוך שאינו
2 יודע למצוא פתח בתן עריך הוא שילך אל חכם – הני פותחין, שמתוך שהורגל לילך אל
3 חכם – אין בגנודים הללו לך אלעו. **מתני'** ועוד אמר ר' אליעזר פותחין בגנודי. איצי
4 דאפקסור רבנן למלתא דריא, ליבא למדיק מאי ועוד, אע"ג דדייק הישם חבי בפרק
5 "עישן פסין" (ש"ס פ"ג טו). דשאני חבא דהוי להחריא, ובחא דחריא אלים טובא. ומשום הכי, אף על גב דאפקסור רבנן למלתייה קתני ועוד, **ורבאבי** אסורים. משום דפתח דשכיח
6 הוא, דמשוי ליה לנדר גנוד טעות. אבל נולד – לא. **ונעשה** סופר. ועריך לו תמיד, או שדיה משיא את בנו, ורגילין לאכול בסעודת הנשואין. **רב** אליעזר מותר ורובמים אסורין. משום
7 דנקט בבי טובא, הוא ותנא דבבבולרי? אליעזר מותר ורובמים אסורין. **גמ'** מאי טעמא דרבי אליעזר. דאילו רבנן מסתבר טעמיהו, כדבתיבא במתני'. **כי** מתו כל האנשים הנבקשים את
8 נפשך. אף על גב דיתרו השביע למשה, כדבתיב "ויאל משה לשבת את האיש ויתן לו את צפורי" – אפילו הכי משה רבינו לא היה נשבע אלא מתוך שהיה ירא מרתן ואבירם, ולפיכך פתח
9 לו הקדיש: "כי מתו כל האנשים הנבקשים את נפשך". **ורבנן** מאי טעמיהו. מאי עבדי בהאי קרא. **קסבר** ר' יהודה מי מתו. בתמיה. **כל** מקום שנא' נעים ונעים אינן אלא רתן ואבירם. וכן
10 נעים יעני אנשים נעים? נעים (טו טז) נעים – כדבתיב (טו טז) "ויפגוע את משה ואת ארזין נעבים לקראם" ולא ידעין מאן ניהו, אלמא אותן אנשים שהיו נעים שהולשניו למשה – דתן
11 ואבירם היו, ודמ ערבים היו בעדת קרתי, ושעמ מניה דתא מלת. **אלא** אמר ריש לקיש שירדו מנכסיהם. ודבי מפרשי ליה רבנן לתיא קרא דכי מתו. **ארבעה** השבועים מות. כבר פרשתי
12 בפ"ק (דף י"ד ט"ז) מגלן דירדו מנכסיהם טפי מרתך ארבעה. **ירושלמי'** ועני לאו נולד הוא? אמר רבי ועירא: העניתי מצייה. ותחות לאו נולד הוא? אמר רבי אילא: התחות מצייה.

1 אין
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

נדרים. רבי אליעזר – פרק תשיעי דף סה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קעג רש"י

1 אין מתירין לו. לנדר, אלא בפניו של מדיד. במרין לך. מהו יבמדין לך? אלא הכי קאלי:
2 במרין נדרת לפני יתרו – לך והתרפ בפני יתרו, שאין מתירין לו לאדם אלא בפניו. ויתרו
3 הדירו למשה שלא לשוב מערים מפני אותן אנשים המבקשים לחורגו, ואמר רבי תלמיד
4 חכם בני לעצמו. **אינא ותי**, שאינה מבושלת. ואת דאמר? היה ממש, שאכל אותה
5 כשואף חיה. הוה **מעטער** צדקתו בגופיה. שהיה

6 רוצה לגלות דבר, שיהו מבוך אותו בני
7 העולם. **אישייל אבינוניתיה**. נשאל על שבעתה.
8 **מאי עביתו**. דשירתן ליה. מיט לא אמרית?
9 ליה לצדקתו דלא מציתו למשריה אלא בפניו?
10 **מתני'** שהן בגולה. דדמו לגולה, אבל הן ממש
11 אינן גולה. ופוחתין בהן. נבאיה רע. תולה נדרו
12 ברעת אביה, מכלל דאי לא היה רשע – אלא
13 נשט אותה. או עששה תשובה. והיינו גולה,
14 פוחתין בה, ואומר לו בשעת דרעה: אילו היית
15 יודע שאביה עשה תשובה, כלום היית נורד?
16 הווא אמור: לאו. והיך מכלל נחש. **גמ'** מה
17 גולד הוא. דהוי גולד גמור, ומאי קאמר אינו
18 כגולה? אמר רב הונא נעשה כחולה נדרו כדברי
19 ברשעת אביה, דמשמע כל זמן שאביה בחיים.
20 דהאי אם אמר "שאני נושא את פלוגת" סתם
21 – דהאי כדקאמרת, השתא דאמר "שאביה רע"
22 – לפי שהוא רשע אינו נושא את בתו, ואחרי
23 פוחתין לו לומר: אילו היית יודע שמתו, ורבי
24 יוחנן אמר. לא הוי גולד כלל, דבשעה שנדר
25 כבר מת – אהכי פוחתין לו, דכבר מת בשעה
26 שנדר הוה ליה בטעות. דהא דאמר במתני' שהן
27 כגולד – דדמו לגולד פורתא.
28 מתב

20 **מתני'** רבי מאיר אומר: יש דברים שהן פגולד ואינן פגולד, ואין חקמים מודים לו.
21 כיצד? אמר "קונים שאני נושא את פלוגת" ושאבי רע, אמרו לו: כן, את ששעשה
22 תשובה. "קונים לבית זה שאני נכנס שהפקד רע בתוכו או שהנחש בתוכו", אמרו
23 לו: מת הפקד, או שהנהרג הנחש – הרי הן פגולד, ואינו פגולד. ואין חקמים מודים
24 לו. **גמ'** "קונים שאני נכנס לבית זה שהפקד" וכו'. מת נולד הוא! א"ר הונא:
25 נעשה פתולה נדרו ברב. ור' יוחנן אמר: כבר מת, וכבר עשה תשובה קאמר ליה.

מצות העלך שמעוה עליהם להחזירו מצוה היא עליהם לקיים, וכך חרצו בתוספת. ומ"מ משמע דריבעד מותר. דאי לא – מאי זניא ליה להצדקה? מאי דשרוי ליה: ודבוכמם בני הוואו גדישין.
ואחריים אמרו שאין אלו ראיות, ולעולם אפילו ירבעד אינו מותר, שהרי הכתוב צוה בצדקה ומעשיה דבר, כדכתיב: "ונם במלך נבוכדנצר מדר אשר השיבו באלהים", וכן כתב הרשב"י
דל. ונא רבא מה עלתה בו ובסתודרין. והוא גדישין בני ראי ראי. דהני אלמנה מכון עשרה ליתומים – מה תועלת להן לשתוק? באיסור פירותיה: ועוד, דהכי קאמרין. ולמבא אולא
לנבי חכם ושרי לה, ותחשוב לחיות מותרת. ויחברא הדבר ממסכת גיטין בסדר. **מתני'** יש דברים שהן כגולד ואינן כגולד. לפי שהוא כחולה נדרו כדברי. דכיון דאמר שאביה רע משמע כל
זמן שאביה רע, לפיכך כשמת או עשה תשובה שרי. **גמ'** נעשה כחולה נדרו כדברי. כדפרישית, ומשה שרי אפי' בלא שאלת חכם. והכי יתרא בירושלמי, דאמרין התם: מפני שהוא כחולה
נדרו כדברי. באומר: "קונים שאני נושא לפניו כל זמן שהוא לובש שחורים", לבש גלנים – מותר. רבי ועדיא ברם שרי ר' יוחנן: אף הוא אינו צריך שאלה לחכם. **ר'** יוחנן אמר כבר מת
וכבר עשה תשובה קאמרין. כלומר, שמת קודם נדרו והיה ליה נדר טעות. ורבי. לרבי יוחנן הכי קתני "יש דברים שהן כגולד" דכיון דכבר מת – לא זניא לגולד כלל.

1 **תניא** המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו. איכא מיד דרדוקא כשהתיר לנדרך
2 חבירו, נבדר שנדר משה ליתרו לישב עמו לנאחמו, ובשמינת צדקתו לבנכדנצר
3 דמיתיי בסמוך, שהיתה לתועלתו, כדי שלא יבוזה. אבל נדר שנדר שלא לצורך חבירו –
4 מתירין לו שלא בפניו. ומסתברא דהא מילתא תליא בגמי דפליגי בירושלמי בטעמו דאין
5 מתירין לו אלא בפניו. דאיכא מיד דהם דרעמא
6 דמילתא מפני הברוש, כלומר שיתבייש מחבירו,
7 שהנדר היה לנאחמו ועכשו רוצה לסיירו לו.
8 והאי טעמא לא שייך אלא כשהנדר היה לנאחמו,
9 דהא לאו הכי – משמעו דמתירין אותו אפילו שלא
10 בפניו. מיהו, איכא דיהיבי טעמא דהם מפני החשד,
11 כלומר, שתבישו שהוא מודר ממנו לא ידע
12 בתירו, וכשהוא נהנה מנגו – יחשדו שהוא
13 עובר על נדרו. ולחאי טעמא אפי' נדך שהוא שלא
14 לנאחמו חבירו – אין מתירין לו אלא בפניו. דאיכא
15 חשדא. והו איכא בן חני רבי לישנ, דלמדי מפני
16 החשד – כל שהרעיתוהו מתירין לג' אפילו שלא
17 בפניו. דהו ליכא חשדא. ולמדי מפני הברוש –
18 אפי' הרעיתוהו, דוקא בפניו. דכל שלא בפניו –
19 ליכא ברשע. **והויא** דהוי בפניו ובעל כרחו של
20 חבירו. פשיטא דמתירין נבדר שאינו לנאחמו של
21 חבירו, אבל נבדר שהוא לנאחמו – דהאי אין
22 מתירין לו אלא מותרו, וכן כתב ר"ל דמיהו,
23 דהכא שתיחזוהו שלא מותרו, אי שרי נדרו או
24 לא צריכא עינא. דברפך "השולח" משמע
25 דדיבעד הותר נדר, דאמר' התם (גיטין 88) גבי
26 התקן ר' שחא נדרת ליתומים וכו' ליש אלא
27 שלא נשאת. ופריכין: וליחוש דלמא אולא לבני
28 חכם ושרי להו ואי דיבעד נמי לא מהני, כי אולא
29 גבי חכם מאי רתי? דהא נדר אלמנה לנאחמו
30 ליתומים הוא אלא ש"מ דאפי' לנאחמו חבירו, כל
31 שהתירוהו דיבעד – מותר. והני דמשרוי ליה
32 כשהנדרין לצדקה, ואי אפילו דיבעד אינו מותר
33 – דהכי הוי שרי ליה לצדקהו לגלוי מילתא?
34 משמע דיעבד שרי, וביה: אכתי קשא, נדח
35 דריבעד שרי, לכתלה מיהו אסור. והכי שרו ליה
36 כשהנדרין לצדקה? איכא למימר דלדבר מצוה
37 מתירין, וצדקהו הוה מעטער ביותר בשלא היה
38 יכול לגלות, ומתבטל ע"י כך נבאלמנת שמיים. וגם
39 מצות העלך שמעוה עליהם להחזירו מצוה היא עליהם לקיים, וכך חרצו בתוספת. ומ"מ משמע דריבעד מותר. דאי לא – מאי זניא ליה להצדקה? מאי דשרוי ליה: ודבוכמם בני הוואו גדישין.
40 ואחריים אמרו שאין אלו ראיות, ולעולם אפילו ירבעד אינו מותר, שהרי הכתוב צוה בצדקה ומעשיה דבר, כדכתיב: "ונם במלך נבוכדנצר מדר אשר השיבו באלהים", וכן כתב הרשב"י
41 דל. ונא רבא מה עלתה בו ובסתודרין. והוא גדישין בני ראי ראי. דהני אלמנה מכון עשרה ליתומים – מה תועלת להן לשתוק? באיסור פירותיה: ועוד, דהכי קאמרין. ולמבא אולא
42 לבני חכם ושרי לה, ותחשוב לחיות מותרת. ויחברא הדבר ממסכת גיטין בסדר. **מתני'** יש דברים שהן כגולד ואינן כגולד. לפי שהוא כחולה נדרו כדברי. דכיון דאמר שאביה רע משמע כל
43 זמן שאביה רע, לפיכך כשמת או עשה תשובה שרי. **גמ'** נעשה כחולה נדרו כדברי. כדפרישית, ומשה שרי אפי' בלא שאלת חכם. והכי יתרא בירושלמי, דאמרין התם: מפני שהוא כחולה
44 נדרו כדברי. באומר: "קונים שאני נושא לפניו כל זמן שהוא לובש שחורים", לבש גלנים – מותר. רבי ועדיא ברם שרי ר' יוחנן: אף הוא אינו צריך שאלה לחכם. **ר'** יוחנן אמר כבר מת
45 וכבר עשה תשובה קאמרין. כלומר, שמת קודם נדרו והיה ליה נדר טעות. ורבי. לרבי יוחנן הכי קתני "יש דברים שהן כגולד" דכיון דכבר מת – לא זניא לגולד כלל.

1 **תנא** תולה נדרו ברב. היינו רישא אלוהי רע. ותנא נדר בטעות – דהיינו סיפא, נדר
2 בעורה ויהי דא נאה. הוא דלא אמריןן בסופא גבי בעורה ונעשת נאה – היינו טעמא. משום
3 דאדם רע עשית תשובה ועשוי למוח. הלכך אומרים דתו דכי אמר שאביה רע – כל
4 זמן שאביה רע קאמר. משא"כ באשתי בעורה, שאין עשויה להיות נאה. הלכך לא היה
5 ברעונו שתתא מותרת לו לבשתה נאה.
6 הרשב"א דל. אי נמי, אי אמר הכי "שאני נאה"
7 אשה פלונית שהיא בעורה? דקתני "שאביה רע"
8 ה.ג. דמשמע כל שזיהא בעורה, אבל בעיה.
9 כיון ד"לפלונית בעורה קאמר – ק"ו באשמת
10 תולה נדרו ברב. החכם התיק ר' שמואל בן
11 החכם הגדול רבי יהודה ר' חסדיא דל. **מתני'**
12 ועד אמר רמ פותחין מן הכתוב בתורה. דאע"ג
13 דאסיקין בפי "ארבעה נקדים" (שול"ח) דלא
14 פותחין ביש טיבה מנהקרות חרבי, וכדשמואל
15 דרביה: כל הנדר אע"פ שמישמו – ק"ו באשמת
16 וכדריבן נתן דאמר: כל הנדר כאילו נהב בנה.
17 דהתם שאני, דהו איתים גודלים ואי אפי' על
18 דעת הנהו נדר – ותיבשי לומר בן נמצא שאין
19 נדריו נתיק יפה. אבל הו דמינא נתא חבא – לא
20 תמירי לאניבו כולו האי. **גמ'** ולמאן כל דמעייני
21 לאו עליו נפול. היכי קתני דפתחין לו? ושנא עיני
22 אתה איהו יכול לפרנסו? וקתני ליה בהדיא ליה
23 הכתוב בתורה – דאלמא מאלו בהבן. למאן ליה
24 כל דמעייני עליו עליו נפול? שאני מחיבי לפרנסו
25 לברי. נמי דמטי ליה לפרנסיה בהדי כולו נעלמא –
26 מפרנסא ליה. ורשאי הוא בבר, אע"פ שאמר עליו
27 נכסיו, שדור לא את כירו אלא ליה גבאי. היכן
28 שאם רצה גבאי ליתן לאחד הרשות בידו – שרי,
29 דהדין ליה כי יהידי דתנן (פעי תל): נתון לאחד
30 משום מתנה. וזהו חומר בו. כל הנפול אלא נפול
31 לידו גבאי תולה. אלא שואל מקרוב ומתפרנס,
32 והדיא שנתא קעבר אקרא דכתיב "ידו אחיך
33 עמיך. **מתני'** פותחין לאדם בכוחות אשתו.
34 שאומרין לו אילו תולה יודע עשית לפרעו
35 בתוכה כלום נדרת אי אמר לאו מתירין אותה.
36 **גמ'** אמעת מינה מטעלי משתעבדי לכתובה
37 פלוגתא היא דרמי רבנן (כפסות 68). **והא** קתני
38 שער האשך שער ראשו מטעלי חוץ. והוא לו
39 רע דמחייב לכונו לפרעו בתוכה. **הכי** קאמר
40 אלה אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל. היא
41 טורפת כל הקרש. אפי' לא ישאר לך דבר אלא
42 שתסדוך למכור שער ראשך לאכול. **שמעת**
43 מינה אין מסדרים לבית פלוגתא היא בפרק
44 "מקבלי" (כ"ג קה). איכא מיד שמעיהו לו מטה
45 ומפני כלי ואמנותו מוזן ר"ב חוש. דגמ' "מכרתי"

1 **מתני** רבי אבא וכו' יהוה היא נאה: אלא שתדיר בטעות מעיקרא, ולא היה נדר. כשלא
2 לרוב חנא. תנא רישא תולה נדר ברב, וסיפא תולה נדר בטעות דמינא נדר. **אילא**
3 לרבי יוחנן ב"ר בון. מתני' על לא תקום ולא תחפור. שאם בקשת ממנו כלי ולא השאילך
4 וחרדתו התאחר, או עשעה לך רבר שלא כדזמן ומתוך שנתא חדרתו, וחרדתו אמרה: ילא
5 תשנא את אחיך בלבבך. החרדה חוקקת
6 לפרנסו ולאחרבו ולחזותו. **שנא עני** וכו' איה
7 יכול לפייסו. ממתת נדרך. **ואם אמר אלו הייתי**
8 יודע, בשעת הנדר בכל אזהרות הללו – לא
9 יודיתי נדר. **גמ'** ונימא כל דמעייני. אמאי פותח
10 לו? שמוא יעיד? לימא ליה מדיה. לאו כל דמעייני
11 נפול עליו לפרנסו. ימנו לו גבאי לפרנסו, ומאי
12 דמטי לדידי למיחב דמתרסו. **כהדי** בע
13 מפרינסא ליה. ואמאי מחוקק אני לפרנסו טפי
14 משאר? עלמא? האי לא פצי מעון דכל הנפול.
15 בעיות, אלא נפול ליה גבאי אחיה. אלא
16 קרובים מתגלגלין עמו. **מתני'** אתה מוכר
17 שער ראשך. מפרש בגמרא. ואמר. הבעיל אילו
18 הייתי יודע. **רבי** **גמ'** ש"פ. מקאמר: ח' ממות
19 זוז הניח לנו אבא. רענה לטולל מאתיים – ש"מ
20 דמטעלי משתעבדי לכתובה, והא קריל
21 (כתובה 68) דלא משתעבדי. אמר אבי. היך
22 קרקע שדה ח' ממות זוז בו. והא קתני אפי' אתה
23 מוכר שער ראשך. ומשעבד קראמיה אפי' אין לך
24 להשלים כתובה אלא משער ראשך – זוקק
25 אתה למכורו ולהשלים לה. ושערי ראשו
26 פשוללי הוא. דכל העומד ליגוח כגוז דמי. ח'ק.
27 ר"ע אפי' אין לך מה לאכול אפי' תמכור שער
28 ראשך – זוקק אתה ליתן לו כל להקרקע שיש
29 לך. ש"פ אין מפרוין לבקיל חוב. כלומר, דחבל
30 גובין ממנו ונתתן לבקעל חובו. וכדאמר ליה
31 ר"ע אתה מוכר שער ראשך ותוכל. והא קריל
32 גביס עריכין (דף גכ) ובבב"מ (דף קיד). דמעייחין לו
33 כלי תשמישו, ומטה, ומפך, ושולחן ומזון לו יום.
34 הבי קאמר ליה. אפי' אתה נתתן לו כל אשר לך,
35 שאין לך לאכול אלא שער ראשך אין קרעין
36 לה כתובהה עד שתפרע לה הכל משלם. ואית
37 דאמר: אין סדריך לבקעל חוב – אין עשוי לו
38 סדר של חיות, שאין מצינחין לו מה ססדרו
39 הכמיס, כדאמרין התם שמעיהו לו כלי
40 תשמישו ומטה וכו'.
41 מתני'

1 **מתני** רבי אבא וכו' יהוה היא נאה: אלא שתדיר בטעות מעיקרא, ולא היה נדר. כשלא
2 לרוב חנא. תנא רישא תולה נדר ברב, וסיפא תולה נדר בטעות דמינא נדר. **אילא**
3 לרבי יוחנן ב"ר בון. מתני' על לא תקום ולא תחפור. שאם בקשת ממנו כלי ולא השאילך
4 וחרדתו התאחר, או עשעה לך רבר שלא כדזמן ומתוך שנתא חדרתו, וחרדתו אמרה: ילא
5 תשנא את אחיך בלבבך. החרדה חוקקת
6 לפרנסו ולאחרבו ולחזותו. **שנא עני** וכו' איה
7 יכול לפייסו. ממתת נדרך. **ואם אמר אלו הייתי**
8 יודע, בשעת הנדר בכל אזהרות הללו – לא
9 יודיתי נדר. **גמ'** ונימא כל דמעייני. אמאי פותח
10 לו? שמוא יעיד? לימא ליה מדיה. לאו כל דמעייני
11 נפול עליו לפרנסו. ימנו לו גבאי לפרנסו, ומאי
12 דמטי לדידי למיחב דמתרסו. **כהדי** בע
13 מפרינסא ליה. ואמאי מחוקק אני לפרנסו טפי
14 משאר? עלמא? האי לא פצי מעון דכל הנפול.
15 בעיות, אלא נפול ליה גבאי אחיה. אלא
16 קרובים מתגלגלין עמו. **מתני'** אתה מוכר
17 שער ראשך. מפרש בגמרא. ואמר. הבעיל אילו
18 הייתי יודע. **רבי** **גמ'** ש"פ. מקאמר: ח' ממות
19 זוז הניח לנו אבא. רענה לטולל מאתיים – ש"מ
20 דמטעלי משתעבדי לכתובה, והא קריל
21 (כתובה 68) דלא משתעבדי. אמר אבי. היך
22 קרקע שדה ח' ממות זוז בו. והא קתני אפי' אתה
23 מוכר שער ראשך. ומשעבד קראמיה אפי' אין לך
24 להשלים כתובה אלא משער ראשך – זוקק
25 אתה למכורו ולהשלים לה. ושערי ראשו
26 פשוללי הוא. דכל העומד ליגוח כגוז דמי. ח'ק.
27 ר"ע אפי' אין לך מה לאכול אפי' תמכור שער
28 ראשך – זוקק אתה ליתן לו כל להקרקע שיש
29 לך. ש"פ אין מפרוין לבקיל חוב. כלומר, דחבל
30 גובין ממנו ונתתן לבקעל חובו. וכדאמר ליה
31 ר"ע אתה מוכר שער ראשך ותוכל. והא קריל
32 גביס עריכין (דף גכ) ובבב"מ (דף קיד). דמעייחין לו
33 כלי תשמישו, ומטה, ומפך, ושולחן ומזון לו יום.
34 הבי קאמר ליה. אפי' אתה נתתן לו כל אשר לך,
35 שאין לך לאכול אלא שער ראשך אין קרעין
36 לה כתובהה עד שתפרע לה הכל משלם. ואית
37 דאמר: אין סדריך לבקעל חוב – אין עשוי לו
38 סדר של חיות, שאין מצינחין לו מה ססדרו
39 הכמיס, כדאמרין התם שמעיהו לו כלי
40 תשמישו ומטה וכו'.
41 מתני'

1 ומפני כלי ואמנותו מוזן ר"ב חוש. דגמ' "מכרתי"
2 תוכה. כלומר, אין חד מסדרים, מיהו דיק ליה: אפי' אתה עושה לפנים משורת הדין, ואינך רוצה בסדרו – לא תחשוב להפטר, ולדעתא אין קרעין כתובהה. ב"ר שאם ימצא לך לאחר מכן
3 תחזור ותבה. נדיר מתוך בריבין: [אין טעם להעשיר – אין לו עליו כלום. וסודר מעריבין גמרי' ליה, ה"ג – לענין סודר. אבל לענין חשוד יד – **והאמר**"] אפי' שנתת מינה מטעלי
4 משתעבדי לכתובה – שנתני' מוח לדידין דק"ל דמטעלי לא משתעבדי לכתובה – אפי' מינה ידידה לא משתעבדי. וטעמא – משום דאתא זמן כתובה ידע, ושנא לא תבה עלעלם, ושנא
5 גובה אתה גובה אלא ע"י מיתה ונרשין, ולכך לא תסבה רעתה אלא על הקרקע. ומשה' לרנן הודע כחה של כתובה מחוב דעלמא. אע"ג דמטעלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי ב"ר דיכי
6 דגב מניה אפי' מנלימא ועל תפיסה. הדי מוכחא שנתתא דתבילה דברפך "ואמר" דקדושין (דף סו). לה"מ ע"פא טפי כתובה מנעל חוב דעלמא. נדיר דמטעלי דיתמי לבע"ח לא
7 משתעבדי – לכתובה משתעבדי.

נדרים. רבי אליעזר – פרק תשיעי דף סו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצו ר"ט

1 **מתני'** אותן הימים ימים טובים ושבתות שבתן מותר, ושאר ימות השנה אסור. הותר
2 הראשון הותר לבלול, כדאוקומנא בפי "ארבעה נדרים", שתלאן בולן בראשון.
3 אמר שאני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד. אע"פ שאמר כל
4 טעמיהו בתוך כדי דיבור. **גמ'** אמר רבא. מתני' ומשוי חילוק בין היבא דאמר "כולכם"

5 **למה** דאמר "לזה קרבן ולזה קרבן." ר"ש היא
6 דאמר קד שאמר [שבתוק] לכל אחד ואחד. ותתן
7 במסכת שבועות. הוי משה תובעין אותו וכו',
8 ר"ש אומר. לדעול איתו חייב עד שאמר לכל
9 אחד ואחד "שבועה לא לך", ומצאנא בבולן
10 לשקר. אבל אמר "שבועה לא לך ולא לך" –
11 איתו חייב אחרת. לרבי נמי מתני, היבא
12 דאמר "קנס שאני נהנה לכולכם" הותר באחד
13 – הותר בבולן. ותניב ליה דאין רע. אמאי אפי'
14 מחדר תנא דהיבא דאמר לו הולא המישן יפה
15 למעשה דלא הוי נדר. ומשמע דוקא יפה. דאי
16 לא הוי לא רע ולא יפה – לא הותר. ותפוק ליה
17 דלא הוי נדר, דאיתו רע, והיל נדר בטעות. ועוד
18 יפה קתני. והכי נמי גבי אשה זו. לא מפני שהיא
19 כעודה נעשת יפה אחי, או שחורה ונעשת
20 לבנה, אלא נאה ולבנה מעיקרא. וייפות
21 שקטשהו הליבשהו, ונראת יפה. מעשה
22 לסתור. דרישא קתני. אם היא נאה מעיקרא הוי
23 נדר בטעות. אבל אם נעשת נאה ע"י קישוט
24 כגון דר' ה' ישמעאל היל נולד, ואין פותחין
25 בגולד, והדר קא מפיק מעשה (הוא) אפי' היבא
26 נדעשת נאה ע"י קישוט פותחין לו. חסורי
27 מייחסא והכי קתני. רבי ישמעאל אומר אפי'
28 כעודה נעשת נאה ע"י קישוט – איתו נדר,
29 ופותחין לו, ומעשה נמי וכו'.
30 **למה** דאין רע! אמר ר' אבא: ועוד, יפה קתני.
31 **מתני'** פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד
32 בניו. אומרים זו: אילו הייתי יודע שצמקא אומרין גע'וד
33 **את** נשוי, ועל גנותיך יהו אומרין "גנות גרושות הן" מה ראתה אפן של אלו ה'התגרש".
34 **ואמר:** אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר – ה"ו מותר. "קונם שאני נושא את פלוגת
35 **קעורה"** והרי היא נאה, "שחורה" והרי היא לבנה, "קצרה" והרי היא ארוכה – מותר
36 בה. לא מפני שהיא קעורה ונעשת נאה, שחורה ונעשת לבנה, קצרה ונעשת ארוכה,
37 אלא שהגדר קטנות. ומעשה פאחד שגדר מבת אחותו הגייה, והכניסה לבית ר' ישמעאל
38 וייפחה. אמר זו ר' ישמעאל: בגי, מוז נדרת? אמר זו: לאו, והתירה ר' ישמעאל. באותה
39 שעה קבה ר' ישמעאל אמר: גנות ישראל נאות הן, אלא שהגענית מנוולתן. וכשמת ר'
40 ישמעאל היו גנות ישראל ושאלות קונה, ואומרות: גנות ישראל על ר' ישמעאל כגינה, וכן
41 הוא אומר בשאלו "גנות ישראל על שאר כגינה." **גמ'** מעשה קסתור! חסורי מיחסא,
42 והכי קתני: ר' ישמעאל אומר אפילו קעורה ונעשת נאה, שחורה ונעשת לבנה, קצרה
43 ונעשת ארוכה. מעשה פאחד שגדר מבת אחותו והכניסה לבית ר' ישמעאל וייפחה וכו'.
44 תא:

1 **מתני'** פותחין בימים טובים. שאומרים לו: אילו הייתי יודע שאסור להצטרע לשבת היית
2 נודר? אי אמה: לאו – מתירין אותו. **שבלי** נדר שחורה מבוללו הותר כולו. לפיכך
3 בירושלמי מדרבתי "ככל הארץ מפני יעשה" דמשמע דוקא בשבולו קיים. **כיצד** אמר
4 קנס שאני נהנה לכולם הותר אחד מן חוזרו כולו, למר במעשה ולמר במעשה. כדאי, בפי
5 "ד' נדרים" (פגל טו). **שאני** נהנה לזה וזה.
6 אוקי לה דתם כגון שתלאן זה היה. הותר והותר
7 דראשון – הותר בולן, שבולן הוי תליין
8 בראשון. **הותר** האחרון האחרון מותר וסולן
9 אחרון. שדראשונם אינם תליין בו. **שאני**
10 נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד.
11 דכל דהו נדר באפי נפשיה. **גמ'** מאן
12 רבא. דמוקתני: לזה קרבן ולזה קרבן צריכין
13 פתח לכל אחד ואחד – אלמא דלעולם לא הוי
14 פרטא אלא כי מדבר קרבן אבל דהו דוד, הא לא
15 הכי – לא שנת אמר לזה ולזה" בריה, או לזה
16 לזה בלא ויזי – כללא הוי. ומאן תנא? אמר רבא
17 ר"ש היא. דאמר בפרק "שבועת הפקרין" (מטעם
18 ט) גבי זה ה' תובעין אותו ואמר "לך לא לך"
19 לדעול איתו חייב עד כל אחד ואחד עד שאמר
20 שבועה עד כל אחד ואחד, הא לא הכי – מן
21 בריי בין בלא ויזי כללא הוי. **ולענין הלכה.**
22 קיימא לן כרבי שמעון, דסתם לן גנת אמר
23 לזה בלא ויזי – ובפרק דאיש מקדש' (קדושין יז) סתם
24 לן כותיה ממני, ביהדותיהו לן בממנה זו
25 התקדשי לן בו, ואף על גב דבפרק 'הפקרין' גבי
26 "שבועה לך" איבא סתמא ולא כותיה ומה לי
27 דהו סתמא ומה לי תרי סתמי – אפי', כיון דשקלי
28 וטרו אמוראי אליבא דרש בסוגיא דקדושין –
29 נקטינן כותיה. וכן פסקו ר"ח והרמב"ם דל.
30 **מתני'** קנס עין שאני טעם שהדין רע למעשה
31 חוזר במיזין. בלא פתח כלל. כיון דהו חוזר
32 בכופרי בלא פתח, כיון דלא נתבונן מעולם
33 למוישן ולכופרי. ובר כותבי זה בפרק "ד'
34 נדרים" (פגל טו) בסוד. **גמ'** ותפוק לי דאין רע
35 לל לממר שהמישן יפה למעשה! אפי' לא ידא
36 יפה, כיון דלא הוי רע – הותר במיזין, שהרי הוא
37 תלה נדרו שהדין רע למעשה. **ועוד** יפה קתני.
38 חזא דאין רע, ובבחי שוי, ואין צריך למר
39 כשהוא יפה. **מתני'** פותחין לאדם בכבוד
40 עצמו. מהדיר את אשתו עד שירשנה פותחין לו
41 בכבוד עצמו ובכבוד בניו, ולא חיישי שישקר
42 מתוך הבושה. **לא** מפני שהיא כעודה נעשת
43 נאה. דבכי האי גונא לא שרי, לפי שאינו כותלה
44 נדרו ברבי, כדפרשית ליעל, ואפילו בפתחא נמי
45 שאר שרי, ונדלד הוא. אלא שהדרו טעות, ואינו
46 צריך היתר חכם. **גמ'** מעשה לסתור. היאך
47 מביא מעשה לסתור דבריו? דמיקרא קתני
48 דכעודה נעשת נאה אסור, ובתר דבכי קתני
49 מעשה שדתיזו ר' ישמעאל, **חסורי** מיחסא
50 הכי קתני. אפי' כעודה נעשת נאה, ודל פותחין בגולד, ועבר נמי עובדא. ואפי' לוי קייל כותיה, אלא כרבנן, דלא שרו אלא במנצתא נאה.

1 שן תרובת. שנפלה יטנה והדשיכה שן אחר באותו מקום, ועומד בכיעור. ועשה לה ר' ישמעאל שן, באותו מקום של זה משלו, והדינו שיפוח. כבינה. עליו. ומתו כל בני אלמנה, כלומר, 2 ימות הבעל ותחא היא אלמנה, ואח"כ ימותו בניה. לא יוזו שמעון ממקומו. שישעום הבשילה. ולחכי ולא רצה לטעום, כי הוכי ולא לירוגלי למידה, שלא יזו קלים בנדרים. האי

3 לזילותא. דרשב"ג קמיון, וכל כמה דלא ידקא 4 באפיה ממש ליכא זילותא. ואי לא – לא תח 5 מותרה, אידוהו על דעת בן אמירה, כדי לזלות. 6 אל מירק לר"ג זילותא יבא חיאי. אדאם חשוב 7 הוא. מוס יפה שביי. דמטום שודיה בה כיב 8 ממוין, קאמר לה אם יש בה שום דבר יפה. סמא 9 ראשה נאה. ולבן הדירה, שתרואהו לו. מנלל. 10 דומה לאנציה פשתן, שראשקו סגולגים – 11 עגליק. מירשות. רבות. כלום. סתום. צואיה 12 שקום. שראשה מנת בן כפתותיה. אפי לון 13 יפה אתם קורם אותה לכלובית שדא מלובלת 14 כמטין. זה השם יפה לה, והדינו היא מוס יפה 15 שבה. ועל דעת בן הדירה, שתרדיעי אותו דבר 16 יפה – דרשמה יפה לה, ששמה לכלובית ואיזו 17 נמי מלובלת. ע"א יפה אתם קורין אותה 18 לכלובית, שדא מלובלת כמטין. דבין דאין 19 בה דבר יפה לתראת – דאי על דעת בן הדירה 20 שגלה, שדא יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה 21 לתראת. והואיל ואין בה שום דבר יפה – נמצא 22 שאין דבר חל עליה. בשילי לי תרי בלפי. שני 23 רוגלי כהמה. ובשילי בן ערשים. שלא הותה 24 מברת בלשונת שלום, בא"י לא דזו טוענין כך 25 ואית דגרסי: בשילי טלופח, כלומר מעט 26 ערשים, שכן אדם נוהג לומר. ואיזו סברה 27 דשתי ערשים קאמר לה, ובשלה לו שתי ערשים 28 בלבד, ולא רצחה לשנות על דבריו. ורתח עלה. 29 למחו אמר: א"י אמינא לה נמי תרי תעבד לי 30 כאתמל. ואמר לה: בשילי לי גרויא, מידה 31 גדולה. דסבר לה הוכי דתשרח עלה דמילתא, 32 ולא הבשילי אלא כדי סעודה. תרי בוציני לשון 33 שני שרני. שני מנורות. דתרייהו נקראו "בוציני" 34 בלשון ארמי. תבייתו לי רישא דבבא. על ראש 35 הפתח. ומתחת כעס אמר לה. ואיזו סברה 36 דקאמר לה למימבר יתחון על רישא דבבא בן 37 בוטא. דהוה יתיב תמן.

1 **תנא:** שן תרובת היתה לה, ועשה לה רבי ישמעאל שן של וְהָב מִשְׁלֹ, כי שָׂבִיב רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל 2 פָּתַח עָלֶיהָ הוּא סִפְדָּא הָבִי: בְּנֹת יִשְׂרָאֵל עַל ר' יִשְׁמַעְאֵל בְּכִנְיָהּ, הַמְלַבֵּשְׁכֵן וְכו'. הוּא 3 דָּאֲרַךְ לָהּ דְרָבִיתָהּ? קֹנָם שְׂאֵי אֶת נְהִינָת לִי עַד שְׁתַּמְעִמֵי תַבְשִׁילָךְ דְרָבִי הַרְדָּה וְלִר"ש. ר' 4 יְהוּדָה נְעִימָ, אָמַר: ק"ו וְגַה פְּעֻשׂוֹת שְׁלֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תוֹרָה: שְׂמִי שְׁנַתְּבָב 5 בְּקִרְיֹשֶׁת - יִמְחָה עַל הַיָּמִים הַמְאֵרָרִים בְּסַפְּךָ, וְאֵנִי - 6 עַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה. ר"ש לֹא נְעִימָ, אָמַר: וְמוֹתוּ כֹל 7 בְּנֵי אֲלֵמָנָה, וְאֵל יוֹזֵו שְׁמַעוּן מִמְּקוֹמוֹ. וְעוֹד: כִּי הִכִּי 8 דָּלָא חֲתָנְיָ לְמִנְיָדָר. הוּא דָּאֲרַךְ דְרָבִיתָהּ? קֹנָם שְׂאֵי 9 אֶת נְהִינָת לִי עַד שְׁתַּרְוִיקִי בּוֹ כִרְשִׁבֵּנִי אֶת הַרְקָק 10 אֲלֵבִישֵׁי. א"ר רב אחא מְדַפְתִּי דְרָבִינָא: וְהָא הֵיא 11 דְיִלְוִתָּא קָא מִיבְרִין! א"ר: מִיֶּרֶק עַל מִנֵּי דִרְשִׁבֵּנִי וְיִלְוִתָּא 12 רַבְתָּא הֵיא. הוּא דָּאֲרַךְ לָהּ דְרָבִיתָהּ? קֹנָם שְׂאֵי אֶת 13 נְהִינָת לִי עַד שְׁתַּרְוִיקִי מוֹם יָפָה שְׁבִידָא לִר' יִשְׁמַעְאֵל בִּר' 14 יוֹסִי". אָמַר רַהֲמֵ: שְׂמָא אֲרֵשֶׁה נָא? אָמְרוּ לוֹ: סְנַלְגָּה.

15 **שְׂמָא שְׁנַרְהָ נָא? דְמָה לְאֲנִיצִי פִשְׁתָּן. שְׂמָא עֵינֵיהָ 16 נָאוֹת? מְרוֹמֹת הֵן. שְׂמָא אֲוִיָּה נָאוֹת? בְּפִלּוֹת הֵן. שְׂמָא 17 חוֹמְבָה נָא? בְּלוֹם הוּא. שְׂמָא שְׁפֹתוֹקָה נָאוֹת? עֲבֹת 18 הֵן. שְׂמָא צְוֹאֲרָה נָא? שְׁקוּם הוּא. שְׂמָא כִּירְסָה נָא? 19 צָבָה הוּא. שְׂמָא תְרִיָּה נָאוֹת? רַחְבּוֹת כִּשְׁלֹ אֲוִיא. שְׂמָא 20 שְׂמָה נָא? כְּלָלוּכִית שְׂמָה. אָמַר רַהֲמֵ: יָפָה קֹרִין אוֹתָהּ 21 לְכָלוּכִית, שְׂהֵיא מְלֹכְכֶתָב כְּמוֹמִין, וְשְׂרִיָּה. הוּא פִר: 22 כְּבִשְׂלִי לִי תְרִי מַלְפִי. בְּשִׁילָה לִיה תְרִי מַלְפִי. רַתַּח עֲלֶיהָ. 23 מְקַחַר אָמַר לָהּ: בְּשִׁילִי לִי גְרוּיָא. בְּשִׁילָה לִיה גְרוּיָא. 24 אָמַר לָהּ: וְיִלִּי אֲוִיָּה לִי תְרִי בּוֹצִינִי. אֲוִלֶתְ וְאֲוִיָּתִי לִיה 25 תְרִי שְׂרֵנִי. אָמַר לָהּ: וְיִלִּי תַבְרִי וְתַחֲוֹן עַל רִישָׁא דְכַבָּא. 26 הָוֵה יְחִיב כָּבֵא בְּן בּוֹטָא אֲכָבָא, וְקָא דָּאִין דִּינָא, אֲוִלֶתְ 27 וְחִבְרַת וְתַחֲוֹן עַל רִישֵׁיהָ. אָמַר לָהּ: מַה הִיִּין דְעִבְרַתְּ!?**

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

1 **נְעֵרְתָה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. 2 אפילו נדרים שנדרה בערה נדרה. 3 דארוס מפר בקודמן בשתפוחיה דאב, כדאיתא 4 בגמ'. וערה דנקט – לאפוקי בוגרת, שאין לאביה 5 רשות בה ואינו מיפר נדריה. וארוס נמי, בלא 6 שתפוחיה דאב לא מצי מיפר. אבל הדי נמי דבת 7 י"א שנה, שנדריה בנדוקם, דאב וארוס מפירין 8 נדריה.

נדרים. נערה המאורסה – פרק עשירי דף סז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קפא רש"י

הפר האב ביום שמשו. ולא הפר הבטל. אלא שתק מעת לעת. או הפר הבטל ולא הפר האב. דשתוקו של זה מבטלת הפרתו של זה. ואין ערוך לומר היכא דקיים אחד מתוך הגדר. והפרתו של זה אינה מועלת כלום. גמ' היינו רישא. דכיון דקתני "אביה ובעלה מפירין נדריה". ליל למיטנא זו דפר הבטל ולא הפר האב? היינו רישא דזה מעכב על זה מזה דתיפא. דאי לא דקתני "דפר האב" כו',

היה אמיתא. דא דקתני "אביה ובעלה מפירין נדריה". משמע: אביה ואביה או בעלה זה כלא זה. דלכני קתני סיפא דתרווייהו מפירין ביחד. ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ליל למיטנא כלל ממיילא דיענא דלאו כלום הוא. והשתא דפר זה ערוך לומר שקיים אחד מתוך. כגון שהפר האחד מזה. הנהר. ובא האחר וקיימו. חזרו המקיים ותחדשו ממה שקיימו. ונשאל לחכם על הקמתו של ביום שמשו קיים. דאי הויה הקמה. ולא מצי מפר ליה חכם – איתו כיכול להפר זה. ולא היא הקמה. דמתוך ליה חכם – מצי להפר. ולכחי אצטרף למיתני שקיים אחד מתוך. דמתו דתיפא מא דאיכא קיום הוא. דהא עקריה בחרטום. והואיל דלאו קיום הוא – הא דאיתשיל עליה פי הפר לה דמי. ואינו ערוך להפר ליה. קמיל דלא היא הפרה עד שיפר עניהם בבת אחת. כדשם יפר. ע"א: מאי דאיך היא עקריה. ולא קיום הוא. דהא עקריה בחרטום. ומצי מיפר – קמיל דלא היא הפרה עד דמפירין עניהם בבת אחת. ולא שיצטרכו להפר זה על זה כדשם בבת אחת. אלא הכי בעי

למינה. כל שאילו רוצין יוכלו להפר בבת אחת – אף בה אחר זה מפירין. לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחר. שאין המקיים יכול להפר בשעה שדפר זה עד שיבטל על הקמתו. דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעוין. דהא כתיב "ביום שמשו". דכל היום מותר להפר. כדמפקין לקמן. אמר קרא אם זה וזה תהיה לאיש. לעיל מהאי קרא כתיב "וכי היא אביה אחרת". ובתיב זאם זהו תהיה לאיש" ר"ו מוסף על ענין ראשון. וכי הויה יאב מבטל נדרי ביום בתו שזאן ברשותו – ה"נ מבטל על הבעל כל זמן שהיא אורסה. עדיין היא ברשותו. מבאן לנערה כו'. ואיפא. הדין קרא "אם זהו תהיה" – בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב. ולא מיירי באורסה. בנשואה לא מצית לטיפר דהא קרא אחרינא כתיב. לנשואה זאם בית אישה נדרה. ואיפא תרווייהו. הני קראי מיירי בנשואה. דבעל מיפר ואף אמרת תרי קראי בנשואה למא לי – חד לומר לקי שאן הבעל מיפר בקומתו. ויפא זהו תהיה לאיש" אתי גמילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה. זאם בית אישה נדרה" משמע דאופן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה. אבל אם זהו עליה נדרים קודם שנשואה. כשהיא אורסה ובנסה – לא מצי מיפר.

ות – בטלה לה הפרתו. הלכך. כיון דהפרה דחד אפי' כי לא הקים חברה קלישא טובא. כל היכא דהקים. כיון דהדיא שעתא לא חויה לאצטרופי – בטלה לה לגמרי. וכיון דלא חויה שעתא – לא חויה בני גמי וזמנא. ונערתה המאורסה דאביה ובעלה מפירין נדריה מנלן אמר רבא אמר קרא זאם זהו תהיה לאיש וכו' מבאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. נראה לי הדין דכיון דלנשואה כתיב קרא אחרינא. דהיינו זאם בית אישה נדרה" כדמפר לקמן. על כרחין האי באורסה מותקנס. על כרחין אתי לן למימר דר"ו מוסף על ענין ראשון. דלעיל מצינא כתיב "זה יסלה כל כי הניא אביה אחרת" ובתריה כתיב "זאם ביום שמשו קיים יניא אותה" – למימר שאביה ובעלה מפירין נדריה. ואתי שפיר באורסה. דכיון דבאורסה לא יצתה מרשות אב – דין הוא דלא ליפר ארוס לחודיה. ועל כרחין נמי האי אתן לן למימר. דאי לא אמרי ר"ו מוסף על ענין ראשון. וארוס לחודיה מיפר – קרא לנשואה ליל השתא בארוסין מיפר לחודיה. בנשואין מביענא. וכי שבטל ששנאה חרע בחיזי דהדין משק לפרשי מילתיה. ומקשי איתא הדין קרא בנשואה כתיב. לומר דבעל לחודיה מיפר. ור"ו מוסף על ענין ראשון לא אמרין ליה אלא כי מוכחי קראי הכי. ואי מיתוקנס באורסה מוכחי כדכתבינא. אבל בנשואה – לא מוכחי כלל. אדרבה יניא הוא

הפר האב ולא הפר הבעל. במגורא פריך. היינו רישא. ואין ערוך לומר קיים אחד מתוך. שאן האחד יכול להפר. ובמגורא פריך. למה ליה למיתנא: גמ' היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע: דוקא בשנייהם מפירין. מהו דתימא אביה או בעלה. ולא סגי ליה דליתני עד שיפרו עניהם. דאי אתי הכי – הוה אמינא דלא מי הפרתו בעל עד דליפר אב.

אבל בהפרת אב לחודיה סגי. א"נ אפכא. ובשקלין וטורין בלא קום בשעתין. דלכחי הנא: דפר האב לאו דפר הבעל. דפר הבעל ולא הפר האב – אינו מוסר. קיים אחד מתוך צריכא למיתני. בתמידי. דאע"ג דאורסה דנתא לנתני זו ואין ציל זו – היינו דוקא בלא דלמו להרדי. דאע"ג דאיתא בתרייתא מקיז מקמייתא – תני לה. אבל הכא – דהיא מלחא איה. דהפר אחד וקיים אחד היינו ממש הפר זה בלא זה. ועדיפא מינה. והוה דמקיס ונשאל על הקמתו. כדאמרין לקמן ובשאליל על ההקמה. מזה דתימא: מאי דאיכא את עקריה. דהיינו דמקיס למיתני סגי דאיך כבר הפר – קמיל דעד דמפירין עניהם בבת אחת. כלומר שלא יפסק בין אחד לחבית דבר שהוא מעכב הפרה. כגון הקמה דהאי. דכיון דהדיא שעתא לאו בר הפרה הוא – אפי' דך הפרה קמייתא דאיך בטלה לה. וערוך שיהו מפירין עניהם שיתקם בזה מזה. כדאמרין לקמן. שלא אמרין אין הפרה אתר הפרה. וכיון דהפרה קמא אצטרופי – תו לא מצי מיפר. וליתא. וכן נדע דהונתין דיל. אבל מעברי תריסר במודל נראה דכל שחלה הקמה בין הפר דחד להפרה אדיר – שוב אינו יוכלין להפר. ומיהו

בבת אחת לאו דוקא. דאפי' מפר זה שחירתי וחבירו ערביט סגי. כל שלא הפסיק בעיתים דבר שהוא מעכב הפרה. וכי"ת כיון דהאי דינא אתא תנא לאשמועי' מאי ערוך צריך לומר דקתני. דמרישא משמע דכי אדרבה צריכא. ריש ל' לומר דנתא הכי כיון דהפרה דחד בלא חברה לאו כלום הוא – א"צ לומר דבשקיס אתר הפרה קמייתא לאו מידי הוא. וסמך נתא דלשעתא ממלתייה דתו לא חויה בצרופי. דאי חויה – למה ליה למיתני "א"צ למיזר? היינו כפרכא דגמרא. הקשה הרשב"א דל: אמאי אמרין דהפרה קמייתא בטלה לה? דהא לבתר דאיתשיל על הקמתו. כיון דחכם עוקר את הנדר מעיקרו – הדי הוא באילו לא הקים כלל. וכדתנן בפרק "איש מקדש" (דף ה'): מקדשת את האשה ע"מ שאן עליה נדרים ומנצאו עליה נדרים – אינה מקדשת. הלכא לפני חכם וחתירה – הרי זו מקדשת. דחשבתינן לה באילו לא היה עליה נדרים כלל בשעת קדושתה. ה"נ לבתר דאיתשיל – בחויה להאי גברא באילו לא הקים מעולם ולרדי לאו קרשאי אתי כלל. וקדושתה. מתוך שהוא מעשה גמור. אע"ג דכל שאן עלה תהיה לא חיליה. כי התירה – אמרין דאיגלי מילתא דמעיקרא חיליה. אבל הפרה דחד מנייה ליה סגי. ובאפי' נפשה לאו מידי היא דלא בצרופי אדיר. ואפי' בצרופי אדיר לא מנייה לא מנייה כל שאן. וכוונתיה דהפר א' מתוך

דכיון

1 כיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה. הלכך נימא דבנשואה – בעלה לחודיה ליפר,
2 ובארוסה – דאב לחודיה ליפר, דהא בארוסין לא נפקא מרשות אב. ומחדר ליה: דליבא
3 לאוקמה בנשואה דבנשואה, כתיב קרא אחרינא "אם בית אישה נדרה, ותר קראי למה לי,
4 וכדלסיק ארעתיה מעיקרא. אלא להדיס מפרש מלתיה קימנא קימנא. ואימא

5 **תרווייהו** בנשואה. אבל בארוסה לא עריך
6 בעל כלל. וכת' ר' קראי למה לי – לומר שאין
7 הבעל מיפר בקדומין, ולחכי הדר וכתב "ואם בית
8 אישה נדרה" – לאשמועינן שאין הבעל מיפר
9 נדרים שקדמו לה קודם שנשואה. **וא** ממילא
10 שמעת מינה. דביאם בית אישה' לחודיה סגי,
11 דמשמע מניה דבעל מיפר, ושאינו מיפר בקדומין.
12 **ואיבעית** אימא והיה קדושין משמע. הלכך
13 על כרחין לא מצית אמרת דבארוסה אב לחודיה
14 מיפר, דהויה קדושין משמע, אלמא בערה
15 המאורסה עריך בעל ולא סגי באב לחודיה. וביח
16 נהי דהויה קדושין משמע, נשואין נמי משמע,
17 דהא ביבמות (ף ט) אמרין דכתיב סימנא לאחוריה
18 ארוסה, ותוקמי קרא "ודלאחותיה בתהולת הקרוב
19 אליו אשר לא היהת לאיש" משנשאת, אלא
20 והויה נמי נשואין משמע, וכיון שכן – נימא דבאב

21 בקדושין בין בנשואין אביה ובעלה מפירין נדריהו ליתא, דפשיטא לן כיון שנשאת שוב אין
22 לאביה רשות בה. ועוד: דהא כתיב "ואם בית אישה נדרה" דאלמא בעל מיפר לחודיה.
23 **אימא** אב לחודיה ליפר. נ"ל דאב לחודיה ליפר הוא דקשיא ליה, דכיון דלא יתנה מרשות
24 האב, כדכתובתא לעיל – כיון הוא מצי מיפר, אבל ארוס לא. וסמיכתא "דאם היו תהיה"
25 – היינו לומר דארוס בעי אב, וארוס דכתב רחמנא – לומר שאם הקים הוקם, כדאמרין בסמוך
26 עליה דאב. ואיני' דכתובת עליה דאם היו תהיה לאיש' וכו' "ואם ביום שמוע אישה יניא
27 אותה ופרת את נדרה" וכו' – לאו למימרא דהפרתו תועיל כלל, אלא שאם לא הפר ביום
28 שמוע נמצא שחקים, ולחכי בלחוד הוא דאוקמה ברשותא דארוס ולא למידי אחרינא,
29 דכיון דלא יתנה מרשות אב – אין לך לכות בארוס אלא בפרות שבשעתיד. ומחדר ליה:
30 אי' "זאסרה אסר בבית אביה' למה לי. כלומר, אמאי טרע אלאשמועי' דבערה פניה
31 מיפר אב? לאשמועי' הכי בתר קרא דדאם היו תהיה' ואנא אמיתא: במקום ארוס אב מיפר
32 לחודיה, שלא במקום ארוס מיבעיא? אימא **אב** בעי ארוס אלא ארוס לחודיה ליפר. מכי
33 חזא דמאי דסליק ארעתיה מעיקרא דנערה המאורסה לא יתנה כלל מרשות אב – ליתיה
34 דעל כרחין כשתארוסה אב לחודיה לא מיפר, מפך ליה לפרכה: כיון שכן, אורבה,
35 משמענתא דקראי דקראי עריך אב טפל לו. דכיון דטרע רחמנא לאשמועינן דאב מיפר
36 קדם שנחארוסה – מכלל דלארע' שנתארוסה נפקא לה מרשותיה, וכיון דכתב קרא בהדיא

37 דארוס מיפר – משמע ולחודיה מיפר. ושתופתיה דאב, וליתיה אלא משום ויזו מסופה עין ראשון, מסתיק אי מוקמת ליה לומר שאם הקים הוקם. ודדאוי פשטיה דקרא משמע דארוס
38 לחודיה ליפר, אלא דלא מציען למימר דלא שייך באב נדרין ארוסה אלא ארוס, דאי הכי הותר אב דכתב רחמנא למה לי? ובין שכן כל היכא דמוקמת ליה לאב במידי טי' לן, ותוקמיה הכי
39 לאם הקים הוקם! ומחדר: אי' "אם בית אישה נדרה" למה לי ק"ו. ולא מי אמר דלחכי כתביה – לומר שאם הקים אב לארע' שנשאת לא הוקם – דלהא לי' ק"צ, דפשיטא לן שכוין
40 שנשאת שוב אין לאב לחודיה רשות בה. ולא מציען נמי למימר דלחכי כתביה – דאי לא הוה אמיתא דבארוס אפי' הקים אב לא הוקם, דלא מיצי למימר, דכיון דלא יתנה עדיין מרשות אב, ומדינא
41 הוה לן למימר דאב לחודיה מצי מיפר אי לאו פירכא דאי' "זאסרה בבית אביה' למה לי, לית לן לגרועי תניגא דאב אלא אמאי דמוכחא לן האי פירכא, אבל לענין אם הקים הוקם דלא
42 מוכחא לן – לא. **אימא** אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקדומין, ולמעטא הוא דאיצטריך. **ומיניה**, כלומר, ממאי דאמרת דבעל אינו מיפר בקדומין – שמעינן שאין ארוס
43 מיפר אלא בשתופתיה דאב, דהא וארוס מיפר בקדומין, כדמשמע מ'ונדריה עליה' – נדרה שהיו עליה כבר, והיכי אפשר דארוס מיפר ולא בעלו לאו משום שתופתיה דאב, דמפר בכלהא
44 דגבי אב ליבא קדומין, כגיל פירושא דשמעתא.

1 **וְאִם מְפִילָא** דלעולם "אם היו תהיה" אתי לנערה המאורסה; דאי בקדמרת תהויהו
2 בנשואה, למה לי? לא לכתובת אלא "בית אישה" לחודיה, ומימלא שבעת מינה דאינו
3 מיפר בקדומין, דמשמע: אם בית אישה נדרה – ולא מה שנדרה קודם לכן, "ואם היו
4 תהיה" למה לי? שדיה לארוסה, שדבעל דהאב מפירין נדריה, **ואיבעית** אמא, לחכי לא
5 מצית לאוקמא להאי קרא "ואם היו תהיה"
6 אלא בארוסה – דכתוב לן לשון הויה, ומשמע
7 קדושין, כדאמרין במסכת קידושין (נה ה),
8 "ויצאה היתיה" מכיש הויה ליציאה. **ואימא**,
9 לחכי סמוך בכתוב "כי תניא אביה אותה" דאם
10 היו תהיה לאיש', ולמה דאב מיפר לחודיה
11 לכתו ארוסה, בלא הארוס. **אי' אביה איסר**,
12 דאתא לאשמועינן דאב מיפר בזמן שהיא
13 ברשותיה שהיא נערה, למה לי למכתב? ממילא
14 שמעינן דהויה מיפר, והשתא במקום ארוס שיש
15 לו לארוס רשות בה – האב מיפר לחודיה, שלא
16 במקום ארוס – מיבעיא דאב מיפר לחודיה?
17 אלא דאי לחכי תתא קרא, לומר דהאב מיפר
18 עם הארוס. **ואימא** אב ליבעי ארוס. שאינו יכול
19 להפר בלא ארוס, כדאמרת. אבל ארוס מיפר
20 לחודיה, בלא אב. **וכי תימא** אב דסמך רחמנא
21 ל"אם את תהיה לוי' למה לי דרשת לנערה דאביה ובעלה מפירין נדריה. **מיבעי** ליה **דאם**
22 **הקים**, שיש לו לאב בכך רשות בה, דאם הקים נדריה – אין הארוס יכול שוב להפר. אבל
23 בלא הקמת אב – מיפר בעל לחודיה. **אם** כן, דארוס לחודיה מיפר, לא איצטריך לן קרא
24 למימר דבעל מיפר נדרי אשתו, דמקו' הוה דנפקא: מה אם בעדה ארוסה, שרשות שניחן
25 בה – מצי למיפר ארוס לחודיה, כשנשאת, שאין לאב רשות בה – מביעאי דמיפר בעל
26 לחודיה? אלא מדאיצטריך קרא למכתב "ואם בית אישה נדרה" – שמע מינה דארוס
27 במקום אב אינו מיפר לחודיה. **ואימא**, לעולם דארוס מיפר לחודיה, ודאוקמרת אי' "בית
28 אישה נדרה" למה לי – לומר לך שאין הבעל מיפר בקדומין, ומיניה, כלומר, מיחא
29 דאמרת דאיצטריך קרא לחכי – מניה איבא למישמע נמי דלאו ארוס לחודיה מיפר,
30 והשתא, ומה בעל לארע' שנשאת לן אינו מיפר בקדומין – במה שנדרה כשהיא ארוסה
31 לו אינו יכול להפר בעשין כשנבגשה כולה ברשותו. **אינו מיפר** בקדומין, בתמייה, בזמן
32 שהיא ארוסה ולא נבגשה ברשותו היכי מצי מיפר לחודיה בזני נדרים שנדרה כשהיתה
33 ארוסה? אלא לאו. האי דארוס מיפר. **משום שתופתיה דאב**, דמיפר בהדיא, אבל ארוס
34 לחודיה דאי לא מצי מיפר.

בין

דבי

[דף מ"ב ע"א]

מילתיה דרבי יוחנן אמרה: שפן אפילו אכל פרידה אחת של ענב, או פרידה אחת של רימון – שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה.

ויו, בזמן שהוא פמות שהוא – אומר עליו "בורא פרי העין" ואין נוטלין ממנו לידים. בזמן שהוא מזוג – אומר עליו "בורא פרי הנפן" ונטולין ממנו לידים; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: בין די בין מזוג – אומרים עליו "בורא פרי הנפן" ונאין נוטלין ממנו לידים.

אמר רבי אבא: אין בו משום איבוד אוכלין.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו:

[דף מ"ב ע"ב]

שמן זית – אומר עליו "בורא פרי העין". אמר רבי חייה בר פפא קומי רבי זעירא: ומתניתא אמרה פן: הויז מן היין, שעל היין הוא אומר "בורא פרי הנפן". ויין לאו שחוק הוא? לא מר אלא: הויז מן היין. הא שאר כל הדברים, אף על פי ששחוקין הן – בעינן הן.

רבי אבא אמר, רב ושמואל תרויהון אמרין: ירק שלוק – אומר עליו "שהכל נהיה בדרך".

רבי זעירא בשם שמואל: ראשי לפתות ששלקו, אם בעינן הן – אומר עליהם "בורא פרי האדמה". שלקו – אומר עליהן "שהכל נהיה בדרך".

אמר רבי יוסי: ומתניתא אמרה פן? הויז מן הפת, שעל הפת הוא אומר המוציא להם מן הארץ. ופת – לאו שחוק הוא? לא מר אלא הויז מן הפת, הא שאר כל הדברים אף על פי ששחוקין – בעינן הן!

רבי חייה בר ווא בשם רבי יוחנן: זית כבוש – אומר עליו "בורא פרי העין".

[דף מ"ג ע"א]

רבי בנמינ בר יפת בשם רבי יוחנן: ירק שלוק – אומר עליו "שהכל נהיה בדרך".

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מתניתא מסייעא לרבי בנמינ ברבי יפת! אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין. אם בעינן הן – אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח!

אמר רבי זעירא: מאן ידע משמעה מן רבי יוחנן יאות? רבי חייה בר ווא, או רבי בנמינ בר יפת? לא רבי חייה בר ווא?

ועוד מן הדא: מן מה דאנן המיין רבנן רב רבא עליון לאברייתא, ונמכין תורמסין ומכריבין עליהון "בורא פרי האדמה". ותורמסין לאו שלוקין הן? אין תימר: שנייא היא שאמרה התורה מורין, תורמסין ביון ששלקו – כבר בטלה מרירתן.

אמר רבי יוסי בירבי בון: ולא פליגינן! זית, על ידי שדרכו לאכול חי, אף על פי שכבוש – בעינן הוא. ירק, ביון ששלקו – נשתנה.

רבי יעקב בר אחא אָמַר: אֵיתְּפִלְגִין רַב נַחֲמָן וְרַבְנָן, רַב נַחֲמָן אָמַר: "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

[דף מ"ג ע"ב]

וְרַבְנָן אָמְרִי: "מוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

אֲתֵיִיא אִילֵין פְּלוּגוּתָא בְּאִינֵן פְּלוּגוּתָא. לֶפֶת – רַבִּי הֵינְנָא בַר יִצְחָק, וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אִימִי, הָד אָמַר: לֶפֶת – לֹא פֶת הִיְתֵהּ? וְהִרְנָא אָמַר: לֶפֶת – לֹא פֶת הִיא עֲתִידָה לְהִיּוֹת? (תהילים עב) **יְהִי פֶסֶת בַּר בְּאָרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים.**

רַבִּי יִרְמְיָה בְּרִיד קוּמִי רַבִּי זְעוּרָא "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ" וְקִלְסִיה. מַה? כְּרַבִּי נַחֲמָיְהָ? שְׁלֹא לְעַרְב רְאִשֵׁי אוֹתִיּוֹת. מַעֲתָה, "הַמִּן הָאָרֶץ" שְׁלֹא לְעַרְב רְאִשֵׁי אוֹתִיּוֹת!

עַל דַּעֲתִיה דְּרַב נַחֲמָן – "הַבּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן". וְעַל דַּעֲתֵהוּן דְּרַבְנָן – "בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן".

רַבִּי זִרְקִין אָמַר, רַבִּי זְעוּרָא בְּעֵי: אַהֲוֹן דְּנִסְבַּ תּוֹרְמוֹסָא וּמְכַרְדָּ עִילּוּי וְנִפְל מִינְיָה, מַהוּ מְכַרְכְּהָ עִילּוּי זְמַן תַּנְגְּינָתָהּ? מַה בֵּינּוּ לְבֵין אַפֶּת הַפְּיִים? אָמְרִין: תַּמָּן – לְכָד בְּוִין דַּעֲתוֹ מִתְחַלְלָה. בְּרַם הִכָּא – לֹא לְכָד בְּוִין דַּעֲתוֹ מִתְחַלְלָה.

תַּנְי רַבִּי הִיָּיא: אִין מְכַרְכִּין עַל הַפֶּת אֵלָא בְּשַׁעָה שְׁהוּא פּוֹרַם. אָמַר רַבִּי הִיָּיא בַר וּוּא: הִדָּא אָמְרָה: אַהֲוֹן דְּנִסְבַּ עֵיגוּלָא וּמְכַרְדָּ עִילּוּי, וְהִכָּא לֹא אֲתִי בִּידֵיהּ – צְרִיד מְכַרְכְּהָ עִילּוּי זְמַן תַּנְגְּינָתָהּ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַר יוֹדָן: צְרִיד לּוֹמַר: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעַד" שְׁלֹא לְהַזְכִּיר שֵׁם שְׁמַיִם לְכַפֹּלָה.

עַד בְּמַה יִּפְרוּם? רַבִּי חֲנִנְא וְרַבִּי מְנָא. הָד אָמַר: עַד בְּזִית. וְהִרְנָא אָמַר:

[דף מ"ד ע"א]

עַד פְּחוֹת מְכֻזֵּת.

מֵאֵן דְּמַר: בְּזִית – כִּי דַתְּנִינָן תַּמָּן: וְכוּלָן פְּתִיתִין – בְּזִית.

מֵאֵן דְּמַר: עַד פְּחוֹת מְכֻזֵּת – תַּנְי רַבִּי יִשְׁמַעְלָא: אִפִּילוּ מַחְזִירָה לְסוּלְתָהּ.

תַּנְי: כֹּל שְׂאוֹמֵר אַחֲרָיו שְׁלֹשָׁה בְּרָכוֹת – אוֹמֵר לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ". וְכֹל שְׂאוִין אַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת – אִין אוֹמֵר לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

הַתִּיבּוּן: הָרִי פְּחוֹת מְכֻזֵּת – הָרִי אִין אוֹמֵר לְאַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. מַעֲתָה, לֹא יֹאמְרוּ לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ"! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: לְשֹׂאֵר הַמִּינִים נִצְרַכְהָ.

רַבִּי אֲבָא בְּשֵׁם רַב: מְסוּבִין – אֲסוּרִין לְמַעוֹם כְּלוּם עַד שְׂיַמְעוּם הַמְּכַרְדָּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: שׁוֹתִין, אַף עַל פִּי שְׁלֹא שְׁתָּהּ. מַה, פְּלִיגָה? מַה דְּמַר רַב – בְּשִׁתְּהוּ פּוּלָן וְקוּקִין לְכַבֵּר אַחַד. מַה דְּמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי – בְּשִׁתְּהִי כֹל אַחַד וְאַחַד כּוּסוּ בִּידוֹ.

תני: המברך – פושט ידו תחילה. אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו, או למי שגדול ממנו בתורה – הרשות בידו.

רב, בד תורה קאי – הוה טעים בשמאליה ומפליג בימיניה.

רב הונא אמר: אהון דמר סב בריה סב בריה – איין בו משום הפסק ברכה. הב אהוונא לתורייא – יש בו משום הפסק ברכה.

רב הונא אמר: הדיא שתיתא והדיא מורתא שהיקתא – אומר עליו: "שהכל נהיה בדברו". רב הונא

[דף מ"ד ע"ב]

אמר: הרי שנתן לתוף פיו, ושכח ולא בירך, אם היו משקין – פולטין. אם היו אוכלין – מסלקין לצדדין.

רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי בירבי אבון, בשם רבי יוחנן: אפילו אוכלין – פולטין, דכתיב (תהילים עא) ויפלא פי תהלתך כל היום תפארתך.

הכוסם את החטים – אומר עליהן "בורא מיני זרעונים". אפיין ובשלו, בזמן שהפרוסות קיימות – אומר עליהן "המוציא לחם מן הארץ" ומברך לאחריו שלש ברכות. אם אין הפרוסות קיימות – אומר עליהן "בורא מיני מזונות" ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש.

עד כמה יהו פרוסות? רבי יוסי בירבי אבון, בהנא בר מלביה, בשם רב: עד פזתים.

הכוסם את האורז – אומר עליו "בורא מיני זרעונים". אפיין ובשלו, אף על פי שהפרוסות קיימות – אומר עליו "בורא מיני מזונות" ואינו צריך אחריו לברך.

רבי ירמיה אמר: "בורא פרי האדמה". בר מרינה בריה קומי רבי זעורא, וקומי רבי תיא בר ווא: "שהכל נהיה בדברו". רבי שמעון חסידא אמר: "בורא מיני מעדנים".

אמר רבי יוסי בירבי אבון: ולא פליגינן! מאן דמר "בורא מיני מזונות" – בההוא דעביד בול. מאן דמר "בורא פרי האדמה" – בההוא דבריר

[דף מ"ה ע"א]

מאן דמר "שהכל נהיה בדברו" – בההוא דשליק. ומאן דמר "בורא מיני מעדנים" – בההוא דטרוף.

עד דוון בתחילה. בסוף? רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא: אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי, בא"י (ברוך אתה ה') על הארץ ועל מעדניה.

רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובה: רבי, בשתיה אוכל בשר או ביצה – היה אומר: "אשר ברא נפשות רבות לתחיות בהם נפש כל חי, בא"י (ברוך אתה ה') חי העולמים.

עד דוון בסוף. בתחילה? אמר רבי חגי: "בורא מיני נפשות".

התיב רבי יוסי: והא מתניתא פליגא! על החומין ועל הגזביי ועל הנזבלות – הוא אומר "שהכל נהיה בדרך". והדין גזביי לא מין נפש הוא?

אתיא דרבי שמעון חסידא – גרבי. ודברי שניהן – ברבן גמליאל. דתני: זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: כל שהוא ממין שבקעה ואינו ממין דגן, מין דגן ולא אפאז פת – רבן גמליאל אומר: מברך לאחריו שלש ברכות. והכמים אומרים: ברכה אחת. וכל שאינו ממין שבקעה ולא ממין דגן – רבן גמליאל אומר: מברך לפניו ולאחריו. והכמים אומרים: מברך לפניה ולא לאחריה.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא: כל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ומחמשת המינין – אומר עליו "בורא מיני מזונות" ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש. וכל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין. אמר רבי יונה: שלח רב זעירא גבי אילין דבית רבי ינאי, ואמרון לי, לית אנא ידע מה אמרון לי.

מאי כדון? אמר רבי יוסי: מסתברא "שהכל נהיה בדרך".

רבי ירמיה כעני: הדין דאכל סולת – מהו למיברכה בסופה? אמר רבי יוסי: והכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומיו. לית צורכה אלא דאי לא.

למה הוא הותם בה בארין? נעשית בברכת פועלים, דתני: הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית – הרי

[דף מ"ה ע"ב]

אלו מברכין ברכה ראשונה, וכולליו של ירושלם בשל ארין, והותמין בשל ארין. אבל אם היו עושין עמו בסעודתו, או שהיה בעל הבית אוכל עמהן – הרי אלו מברכין ארבע.

דבית רבי ינאי עבדן לה כמטבע ברכה.

מהו לתזכיר בה מעין המאורע? אמר רבי אבא בר זימנא: רבי זעירא הוה מזכיר בה מעין המאורע. אמר רבי ירמיה: הואיל וחס לה רבי זעירא – צריכין אנו מיהוש.

תני: מברכין על הדגן כשהוא מן המוכר. קלוסקין ושלומה של בעל הבית – אומר על הקלוסקין. פרוסה של קלוסקין ושלומה של בעל הבית – אומר על השלומה של בעל הבית.

פת חיטין ופת שעורין – אומר על של חיטין. פרוסה של חיטין ושלומה של שעורין – אומר על הפרוסה של חיטין. פת שעורין ופת כוסמין – אומר על של שעורין. והלא של כוסמין יפה מן מנחה? אלא שזו ממין שבקעה, וזו אין ממין שבקעה.

רבי יעקב בר אבא בשם רבי זעורא: דרבי יודה היא! דרבי יודה אומר: אם יש ביניהן ממין שבקעה – עליו הוא מברך.

פת טמאה ופת טהורה – רבי חיאי בר ווא אומר: אומר על הטהורה.

פת נקיייה טמאה ופת קיבר טהורה – רבי חייא בר אבא בשם רבי אחא: על אי זה מהן שירצה יברך.

קורא – רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: אומר עליו "בורא פרי העץ". תנא רבי הלפתא בן שאול: שהכל נהיה בדרך. תני רבי יהושע: "בורא מיני דשאים".

מתניתא דרבי אושעיא פליגא עליו! ואילו הו מיני דשאים: הקינרס, והחלימה, והדמוע, והאמד.

[דף מ"ו ע"א]

הלכה ב'

מתני' בירך על פירות האילן "בורא פרי האדמה" – יצא. על פירות האדמה "בורא פרי העץ" – לא יצא. אם אבר "שהכל" – יצא.

גמרא רבי הוניה בשם רבי יעקב בר אחא: דרבי יודה היא, דרבי יודה עביד את האילנות בקשים. אמר רבי יוסי: דברי הכל היא, פירות האילן בכלל פירות האדמה, ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ.

רב הונא אמר: הויז מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה בן: הויז מן היין, שעל היין הוא אומר "בורא פרי הגפן". הויז מן הפת, שעל הפת הוא אומר "המוציא להם מן הארץ".

תני: רבי יוסי אומר: כל המושגה על המטבע שטבעו חכמים – לא יצא ידי חובתו. רבי יודה אומר: כל שגשגתה מבריתו ושינה ברכתו – לא יצא. רבי מאיר אומר: אפילו אמר "ברוך שברא החפץ הזה, מה נאה הוא זה" – יצא. רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: הלכה כרבי מאיר.

מילתיה דרב אמרה בן: חד פרסוי אתא לגבי רב, בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חפס מברכא עליה, ואנא אמר: "ברוך דברא הדין פסא!" נפיק אנא ידי חובתי? אמר ליה: איני!

רב יהודה בשם אבא בר בר חנה: בר קפרא ותריין תלמידוי נתארחו: אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברפתא.

[דף מ"ו ע"ב]

אפיק קומיהון פרגן ואהונניא וקפלוטין, אמרי: נברך על קפלוטה – דו פטר אהונניא ולא פטר פרגינתא. נברך על אהונניא – לא פטר לא דין ולא דין. קפין חד וברך על פרגינתא "שהכל נהיה בדרך" גחוד ליה חבריה. אמר ליה בר קפרא: לא לזה גורגרו, אלא לך לוגלן! זה עשה בגרגרנותו, אתה, למה לגלגתה? ולזה אמר: חכם אין כאן, וכן אין כאן? אמרו: לא יצאה שנתן עד שמתו.

אמר רבי יוסי: הא אזלינן תריין ולא שמעינן מינה כלום! מיי בדין? מסתברא, מברך על הקפלוט. "שהכל נהיה בדרך" – טפילה לו.

הלכה ג'

מתני' על דבר שאינו גידוליו מן הארץ – אומר "שהכל נהיה בדברו". על החומץ ועל הגוביי ועל הנזבלות – אומר: "שהכל נהיה בדברו". רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קללה – אין מכרכין עליו. **גמרא** התמיץ וינו – אומר: "ברוך דיין האמת". בא לאוכלו – אומר: "שהכל נהיה בדברו".

ראה גוביי – אומר: ברוך דיין האמת. בא לאכלן – אומר "שהכל נהיה בדברו".

ראה נזבלות שגשרו – אומר: "ברוך דיין האמת". בא לאוכלן – אומר: "ברוך שהכל נהיה בדברו".

הלכה ד'

מתני' היו לפניו מינין הרבה, רבי יהודה אומר: אם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מכברך. והחמים אומרים: על אי זה מהן שירצה.

[דף מ"ז ע"א]

גמרא רבי יהושע בן לוי אומר: מה פליגין רבי יודה ורבנן? כשהיה בדעתו לאכול פת. אכל אין בדעתו לאכול פת – כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מכברך.

אמר רבי אבא: צריך לברך בפוף.

אמר רבי יוסי: הדין דרבי בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי? דרבי יהושע בן לוי אומר: מה פליגין רבי יודה ורבנן? בשתייה בדעתו לאכול פת. אכל אם אין בדעתו לאכול פת – כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מכברך. ורבי בא: וצריך לברך בפוף. לא בירך – נעשה טפילה. דתנינן תמן: כל שהוא עיקר ועמו טפילה – מכברך על העיקר ופומר את הטפילה!

הדין גריוממתה, רבי ירמיה בשם רבי אמי: מכברך על תרמוסה. אמר רבי לוי: על שם (משלי כב) **אל תגזל דל כי דל הוא**. עד גדון בשיש בדעתו לאכול פת. לא היה בדעתו לאכול פת – לא בדהו!

רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית רבי ינאי. חמתהון נסכין זיתא ומכרכין לפניו ולאחריו.

[דף מ"ז ע"ב]

אמר לוי: ועבדין בדין?

רבי זעירא שלה, שאל לרבי שמואל בר נחמן. רבי פהנא בשם רבי אבינא: כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מכברך.

אמר רבי זעירא: ויאות! מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקין לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מכרכין בכופה. לאו בשיש בדעתו לאכול פת?

היו לפניו מינין שבעה, על איזה מהן הוא מכברך? תמן אמרין: כל הפודם למקרא – קודם לברכה, וכל הסמוך לארץ – קודם לכל.

הלכה ה'

מתני' בירך על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון.

בירד על הפרפרת שלפני המזון – פטר את הפרפרת שלאחר המזון.

בירד על הפת – פטר את הפרפרת. בירד על הפרפרת – לא פטר את הפת.

בית שמאי אומרים: אף לא מעשה קדירה.

גמרא אמר רב הסדא: לא תנינן אלא: בירד על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון.

אבל אם בירד על היין שבתוך המזון – לא פטר את היין שלאחר המזון!

תמן אמרינן: אפילו בירד על היין שלפני המזון – לא פטר את היין שלאחר המזון.

והא תנינן: בירד על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון!

רב הונא ורבי יהושע בן לוי: כהדין דשתי קונדיטון. ותרנה אמר: כהדין דשתי חמר בתר בליני.

רבי חלב, רב הונא, רב בשם רבי חייה רבא: פת הבאה ביסנין אחר המזון – מעונה ברכה לפניה

[דף מ"ח ע"א]

ולאחריה. אמר רבי אחי: רבי יוחנן פליגי! אמר רבי מנא לרבי חזקיה: כמה הוא פליגי? בשאכל

מאותו המין באמצע המזון? אמר ליה: אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אתא רבי חגי

בשם רבי זעירא: אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון.

אמר רבי הנינא בר סיסי: הוון אילין דנשנייא משלהין ליה ניקלוסין. והנה שבק לון בתר מזוניה,

ומברך עליהן תחילה וסוף. רב חונה אכל תמרינ עם פיסתיה. אמר ליה רב חייה בר אשי: פליגי

את על רבך? שובקין בתר מזונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף! אמר ליה: אינין אינין עיקר

נגיטתי.

רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי חנינא ענתגיה. אפיק קומיהון פת הבאה בכיסנין

לאחר המזון. אמרינן: נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה. דתני: רבי מנא אמר משום רבי יודה

שאמר משום רבי יוסי הגלילי: פת הבא ביסנין לאחר המזון – מעונה ברכה לפניה ולאחריה. אמרי:

מפנין דהן יחידי ורבנן פליגינן עלוי – נעביד ברבנן.

אמר מרינוס בי רבי יהושע: אהן אכל גרזמי ופליית אף על גב דהוא מברך על גרזמתה בסופה –

לא פטר סולתא. מה? בבית שמאי? בבית שמאי אומר: אף לא מעשה קדירה!

אמר רבי יוסי: דברי הכל היא. בירד על הפת – פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה; בדברי בית

הלל. בית שמאי אומרים: לא פטר את מעשה קדירה. אבל אם בירד

[דף מ"ח ע"ב]

על הפרפרת תחילה – כל עמא מודוי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה.

רבי אבא בריה דרבי פפי בעי: אהן דאכל סולת, ובדעתיה מיכול פיתא,

מהו מברכה על סולתא בסופה? רבנן דקיסרין פשטין ליה: צריך לברך בסוף.

הלכה ו'

מתני' היו יושבין – כל אחד ואחד מברך לעצמו. היסבו – אחד מברך לכולן.

בא להן זין בתוך המזון – כל אחד מברך לעצמו. לאחר המזון – אחד מברך לכולן. ואומר על המזוגמר, אף על פי שאין מביאין את המזוגמר אלא לאחר סעודה.

גמרא רבי יהושע בן לוי אומר: בשבוע הבן היא מתניתא. הא בעל הבית בתוך ביתו – לא. תני רבי חייא: אפילו בעל הבית בתוך ביתו.

תני: סדר סעודה, אורהין נבנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתבנסין.

הביאו להן זין – כל אחד ואחד מברך לעצמו. הביאו להן לידים – כל אחד ואחד נוטל ידו אחת.

[דף מ"ט ע"א]

הביאו להן פרפרת – כל אחד ואחד מברך לעצמו. עלו והיסבו, הביאו להן זין, אף על פי שברך על הראשון – צריך לברך על השני. ואחד מברך על ידי כולם.

הביאו להן לידים, אף על פי שנטל ידו אחת – צריך ליטול שתי ידיו. הביאו להם פרפרת, אחד מברך על ידי כולם. ואין רשות לאורח ליכנס אחר שלש פרפראות.

תמן תנינן: סוכה שבועה ביצד? גמר מלאכול – לא יתיר את סוכתו. אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה, בשביל כבוד יום טוב האחרון. רבי אבא בר כהנא, רב חייא בר אשי בשם רב: צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום. רבי יהושע בן לוי אומר: צריך לקדש בתוך ביתו.

רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: קידש בבית זה, ונמלה לאכול בבית אחר – צריך לקדש.

רבי אחא, רבי חיינא בשם רבי יהושע: מי שסוכתו עריכה עליו – מקדש לילי יום טוב האחרון בתוך ביתו, ועולה ואוכל בתוך סוכתו. אמר רבי אבין: ולא פליגינן! מה דמר רב – בשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר. ומה דמר שמואל – בשעה בדעתו לאכול בבית אחר. אמר רבי מנא: אתיא

[דף מ"ט ע"ב]

דשמואל – ברבי חייא, ודרבי הושעיא – ברבי יהושע בן לוי. אמר רבי אמי: זאת אומרת שנגחלקין בפירות.

שאלו את בן זומא: מפני מה בא להן זין בתוך המזון – כל אחד ואחד מברך לעצמו? אומר להן: מפני שאין בית הבליעה פנוי. אמר רבי מנא: הדיא אמרה: אהן דעמיש גו מיכלא – אסיר למימר "יום" בגין סבתא דנפשא.

ואומר על המזוגמר. מה בין מזוגמר ובין זין? מזוגמר – בולן מריחין. זין – אחד הוא טועם.

רבי זעירא בשם רב ירמיה: מזוגמר פיון שהעלה עשן – צריך לברך.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק הַשִּׁיעִי

א. מי שמת, והניח אשתו שומרת יבם, אפלו הניח נכסים של מאה מנה - אין היורשין יכולין למכור, מפני שכל נכסים אחראין לכתבתה. כיצד יעשה? כונסה ומגרשה, ושוכרת לו על כתבתה. הניח אחיו מעות, או שהיה יבמה חייב לבעלה מעות, לא יאמר: 'הואיל שאני יורש החזקתי'. אלא מוציאין מידו, וילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות.

ב. הרוצה שתבריח נכסים מבעלה - כותבין שטר פסים לחברו; דברי רבי שמעון בן גמליאל. וחכמים אומרים: מצחק הוא בה, אלא עד שתכתב במתנה מהיום ולכשארצה.

ג. רבי יהודה אומר: לעולם הוא אוכל פירי פרות. הכניסה לו קרקע, ועשתה פרות - הרי הוא פרות. מכר פרות ולקח מהן קרקע ועשתה פרות - הרי הן פרי פרות. רבי שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: אם מתה יירשנה, שהתנה על מה שכתוב בתורה, וכל המתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל.

ד. מי שמת והניח נכסים ומטלטלין, עבדים ושפחות ושטרות, ויצתה עליו כתבת אשה ובעל חוב, כל הקדם בהם - זכה, והוא נקבר מן הצדקה.

ה. אלו הן יורשין הפאין ברשותה: כל שמכרה להן, או שנתנה להן במתנה, כתב לה: 'נדר ושבועה אין לי עליך' - אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בחיי בעלה. במה דברים אמורים? בזמן שהלכה מקבר בעלה לבית אביה, אבל אם הלכה מקבר בעלה לבית חמיה, אפלו כתב לה: 'נדר ושבועה אין לי עליך' - היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהם לאחר מיתת בעלה.

ו. אין האיש משיבוע את אשתו עד שיושיבנה חנונית, או עד שיעשנה אפוטרופוסא. האשה, כל זמן שתובעת כתבתה - אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהן לאחר מיתת בעלה; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - היורשין משיבועין אותה.

ז. אריס, כל זמן שהוא אריס ויצא מאריסותו - הרי הוא כאחד מכל אדם. שתף, כל זמן שהוא שתף, יצא משתפוטו - הרי הוא כאחד מכל אדם. אפוטרופוס, כל זמן שהוא אפוטרופוס - יצא מאפוטרופוטו - הרי הוא כאחד מכל אדם.

ח. 'בן בית' שאמרו, לא זה הוא שנכנס ויוצא, אלא מנכיס פרות ומוציא פרות. שוכר פועלין ופוטר פועלין, לזה ממנו בערב שביעית ומוצאי שביעית, ובשביעית נעשה לו שתף, או אריס - פטור. אבל נעשה לו שתף או אריס בערב שביעית, ולשביעית ולמוצאי שביעית, חזר ולזה הימנו - מגלגלין עליו את הכל.

ט. הפוחתת כתבה - נפרעת שלא בשבועה. כיצד? היתה כתבתה אלף זוז, אמר לה: 'התקבלת כתבתיך', והיא אומרת: 'לא התקבלתי, ואינה אלא מנה' - נפרעת שלא בשבועה. נכסים משעבדין, אין צריך לומר לאחר מיתת בעלה, אלא אפלו בחיי בעלה מנכסי יתומים - אין צריך לומר מן הגדולים, אלא אפלו מן הקטנים.

י. הוציאה גט ואין עמה כתבה, בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה. כתבה ואין עמה גט - אין גובה כלום, מפני שהיא אומרת: 'אבד גיטי', והוא אומר: 'אבד שוברי'; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בראשונה היו אומרים: 'המוציא הכתבה - צריכה שתוציא עמה גט'. מן הספנה ואילך, התקינו: שתהא מקרעתו בבית דין וגובה בו.

יא. שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת וְגַט וּמִיתָה – גּוֹבֵה שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת. גֵּט וּכְתוּבָה וּמִיתָה, אִם הִגַּט קִדְּם אֶת הַמִּיתָה – גּוֹבֵה שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת, אִם הִכְתַּבָּה קִדְּמָה אֶת הִגַּט – אֵינוֹ גּוֹבֵה אֲלָא כְּתוּבָה אַחַת, שֶׁהִמְגִּירָשׁ אֶת הָאִשָּׁה וּמְחִזְרֶיהָ, עַל מְנַת כְּתוּבָה הָרְאוּשָׁנָה הַחֲזִירָה. אִם חֲדָשׁ – נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ.

יב. קָטָן שֶׁהָיָא אָבִיו – כְּתַבְתּוֹ קִיְמַת. מַת, נוֹטֵלֵת כְּתוּבָתָהּ מִנָּה. אִם חֲדָשׁ – נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ. וְכֵן גַּר שֶׁנִּתְגַּיְרָה אֶשְׁתּוֹ עִמוֹ – כְּתוּבָתָהּ קִיְמַת, שְׁעַל מְנַת כֵּן קִיְמָה. וְאִם חֲדָשׁ – נוֹטֵל מֶה שְׁחָדָשׁ.

מִסְקַת כְּתוּבוֹת פְּרָק עֲשִׂירִי

א. מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וּמַת – הָרְאוּשָׁנָה קוֹדֶמֶת לַשְּׁנִיָּה, וְיִוְרָשִׁי הָרְאוּשָׁנָה קוֹדֶמִין לְיִוְרָשִׁי הַשְּׁנִיָּה. גִּרָשׁ אֶת הָרְאוּשָׁנָה וְהַחֲזִירָה אֵלָיו, וְחָדָשׁ לָהּ כְּתוּבָה רְאוּשָׁנָה – שֶׁל רְאוּשָׁנָה קוֹדֶמֶת לַשְּׁנִיָּה. וְיִוְרָשִׁיָּהּ קוֹדֶמִין לְכְּתוּבָה שְׁנִיָּה שֶׁל רְאוּשָׁנָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּכְתוּבָה! אָבֵל בְּמִזְוֹנוֹת – שְׁתֵּי הֵן שְׁוֹת. הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת – שְׁתֵּי הֵן שְׁוֹת.

ב. נָשָׂא אֶת הָרְאוּשָׁנָה וּמַתָּה, נָשָׂא אֶת הַשְּׁנִיָּה וּמַת הוּא, וְהָיָה שֵׁם יִתְרֵי דִינָר – אֵלוֹ נוֹטֵלִין כְּתוּבַת אֶמְן, וְאֵלוֹ נוֹטֵלִין כְּתוּבַת אֶמְן, וְשָׂאָר – חוֹלְקִין. וְאִם אֵין שֵׁם יִתְרֵי דִינָר – שְׁנִיָּה וְיִוְרָשִׁיָּהּ נוֹטֵלִין כְּתוּבַת אֶמְן, וְהַשָּׂאָר – חוֹלְקִין בְּשׁוּרָה.

ג. כְּתַב לְזוּנָן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ, וְאֶת בֶּן אִשְׁתּוֹ – הָרִי הֵן כְּבַעַל חוֹב, וְקוֹדֶמִין לְכֹל. לֹא יֵאמֵר לָהֶן: 'צֵאוּ וְעֵשׂוּ מִלְּאכָה וְאֵנִי אֲזוֹן אֶתְכֶם', אֲלָא יוֹשְׁבִין וּמַעֲלָה לָהֶן מִזְוֹנוֹת. כְּתַב לְזוּנָן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ, וְשִׁכְרָה לּוֹ, לֹא כָּל הַיָּמִינוּ שְׁזָכִין לְקָטָן וְאֵין חֲבִין לוֹ.

ד. הָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָה: 'מַת בְּעַלִּי' – אוֹ נִזְוֶנַת אוֹ נוֹטֵלֵת כְּתוּבָתָהּ. 'גִּרְשֵׁנִי בְּעַלִּי' – נִזְוֶנַת עַד כְּדִי כְּתוּבָתָהּ. מָה בֵּין מִיתָה לְגִירוּשִׁין? בְּמִיתָה אֵין יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ, וּבְגִירוּשִׁין יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ, וְשִׁתְּאֵמֵר לוֹ 'גִּרְשִׁתָּנִי'.

יג. שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לְכִסִּים, וְנִגְנְבוּ מֵהֶן – מְבִיאִין הַשָּׂאָר לְאֲמָצֵעַ, וְחוֹלְקִים. שְׁנַיִם שֶׁהִטִּילוּ לְכִסִּים, זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאֲתַיִם, וְעֵשׂוּ פְּרוֹקֻמִּיָּא – שְׁכָרָן לְאֲמָצֵעַ. לָקַח זֶה בְּשָׁלוֹ וְזֶה בְּשָׁלוֹ, וְנִתְעַרְבוּ – זֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ, יֵצֵא עֲלֵיהֶן שְׁלֹשׁ שְׁטָרוֹת כְּאֶחָד, הָרְאוּשׁוֹן נִשְׁבַּע לְשֵׁנִי וְהַשְּׁנִי נִשְׁבַּע לְשֵׁלִישִׁי. רִצָּה שְׁנֵי שְׁלָא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָרְאוּשׁוֹן – הַשְּׁלִישִׁי יְכוּל לְמַחֲוֹת בִּידּוֹ. לָוֶה מֵאֶחָד וּמְכַר שְׁדֵהוּ לְשֵׁנִי, וְכָתַב בְּעַל חוֹב לְשֵׁנִי: 'דִּין וְדָבָרִים אֵין לִי עֲלֶיךָ' – אֵין הַשְּׁנִי יְכוּל לְגַבּוֹת מִן הָרְאוּשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחַ לוֹ מְקוֹם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ.

ו. גַּר שְׁמַת וּבְזָבוּד יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו, וְיִצְתָה עֲלָיו כְּתוּבַת אִשָּׁה וּבְעַל חוֹב – גּוֹבִין מִן הָאֲחֵרוֹן שִׁבְהֵן. אֵין לָהֶן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵינוּ. אֵין לָהֶן – גּוֹבִין מִשְׁלַפְנֵי פָּנָיו.

מִסְקַת כְּתוּבוֹת פְּרָק אֶחָד עָשָׂר

א. אֲלֵמְנָה שְׁתּוּבַעַת כְּתוּבָתָהּ, וְהִיּוֹרָשִׁים אוֹמְרִים לָהּ: 'הִתְקַבְּלַת כְּתוּבַתִּיךְ', עַד שְׁלָא נִשְׂאָת – הִיא צְרִיכָה לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁלָא נִתְקַבְּלָה כְּתוּבָתָהּ. מִשְׁנִשְׂאָת – הֵם צְרִיכִים לְהַבִּיא רְאִיָּה שֶׁנִּתְקַבְּלָה כְּתוּבָתָהּ. מְכָרָה כְּתוּבָתָהּ, מִשְׁפָּנָה כְּתוּבָתָהּ, עֲשֵׂתָהּ כְּתוּבָתָהּ אֶפּוֹתִיקִי – אֶבְדָּה מִזְוֹנוֹתֶיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוֹ מְכָרָה מִקְצַת, אֶפְלוֹ מִשְׁכָּנָה מִקְצַת, אֶפְלוֹ עֲשֵׂתָהּ מִקְצַת כְּתוּבָתָהּ אֶפּוֹתִיקִי – אֶבְדָּה מִזְוֹנוֹתֶיהָ. וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה, אֲלָא אֶפְלוֹ בְּחַיִּי בְּעֵלָה, וְכוּתְבַת: 'אֵלוֹ לְכְתוּבָה מְכָרְתִי, וְאֵלוֹ לְמִזְוֹנוֹת מְכָרְתִי'; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מוֹכֶרֶת סֵתֶם, לְכַךְ כִּחַד יָפָה.

ב. כִּשְׁם שְׂאֵלְמְנָה מוֹכֶרֶת שְׁלָא בְּבֵית דִּין, כִּף יוֹרְשִׁיָּהּ הַבָּאִין בְּרִשׁוּתָהּ מוֹכְרִין שְׁלָא בְּבֵית דִּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲלֵמְנָה מוֹכֶרֶת שְׁלָא בְּבֵית דִּין, וְאֵין יוֹרְשִׁיָּהּ הַבָּאִין בְּרִשׁוּתָהּ מוֹכְרִין שְׁלָא בְּבֵית דִּין. אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מָה אֲמָרוֹ אֲלֵמְנָה מוֹכֶרֶת שְׁלָא בְּבֵית דִּין? לְיַפּוֹת כִּחַן שֶׁל יְתוּמִים שְׁלָא תְּבַזְבוּ אֶת נְכָסֵיהֶם. יִרְדָּה לְשָׂדֶה הַעֲשׂוּיָה אֶפּוֹתִיקִי,

וְאִכְלָה וְהוֹצִיאָה הוֹצֵאוֹת - שְׁמִין לָהּ מֵהַ שְּׂאֵכְלָה, וְשְׁמִין לָזוּ מֵהַ שְּׂהוֹצִיאָהּ. אִם שְׁמוּ לָהּ בֵּית דִּין - מֵהַ שְּׁשָׂמוּ שְׁמוֹ.

ג. שְׁלֹשָׁה שְׂרִדְדוּ לְשׁוֹם, אֶחָד אוֹמֵר בְּמִנְהָ וּשְׁנָיִם אוֹמְרִים בְּמֵאֲתַיִם, אֶחָד אוֹמֵר בְּמֵאֲתַיִם וּשְׁנָיִם אוֹמְרִים בְּמִנְהָ - בְּטֵל יַחֲדֵי בְּמַעוֹטוֹ. אֶחָד אוֹמֵר בְּמִנְהָ, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּעֵשְׂרִים, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּשֵׁלִשִׁים - שְׁמִין אוֹתָהּ בְּמִנְהָ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: שְׁמִין אוֹתוֹ תִּשְׁעִים דִּינָר. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: עוֹשִׂין אוֹתוֹ שׁוּמָא בִּינְיָהוֹן, וְשְׁמִין אוֹתוֹ שְׁלִישׁ.

ד. אִיזוֹ הִיא אֲגֵרָת בְּקֶרֶת? שׁוֹם הִיתוּמִים שְׁלִשִׁים יוֹם וְשׁוֹם הַהֶקְדָּשׁ שְׁשִׁים יוֹם, אֶפְלוּ מִכְרָה שְׁוֶה מִנְהָ בְּמֵאֲתַיִם, אוֹ שְׁוֶה מֵאֲתַיִם בְּמִנְהָ - מִכְרָה קָיָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שׁוֹם הַדִּינָרִים שְׁפַחְתּוּ שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִירוּ שְׁתוֹת - מִכְרָן קָיָם.

ה. הִיא שְׁמִכְרָה שְׁוֶה מִנְהָ וְדִינָר בְּמִנְהָ, אֶפְלוּ אוֹמְרָת: 'אֲנִי אֶחֱזִיר אֶת הַדִּינָר לִיּוֹרְשִׁין' - מִכְרָה בְּטֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִכְרָה קָיָם, וְתַחֲזִיר אֶת הַדִּינָר לִיּוֹרְשִׁים, וּבִלְבָד שְׁתִּשִּׁיר מִקְצַת, לְפִיכָן אִם פָּחַתָּה אוֹ הוֹתִירָה - אִין לָהּ כְּשַׁעוֹר שְׁמִכְרָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יְתוּמָה יֵשׁ לָהּ פְּרוֹת.

ו. בֶּן שְׁמֵת אָבִיו, וְאִמּוֹ אוֹמְרָת: 'יִתְגַּדֵּל אֶצְלִי', הַיּוֹרְשִׁים אוֹמְרִים: 'יִתְגַּדֵּל אֶצְלָנוּ' - אִין מְגִיחִין אוֹתוֹ לְהִתְגַּדֵּל אֶצְלֵ מִי שְׂרָאוּ לִיּוֹרְשׁוֹ. מַעֲשֵׂה הִיָּה בְּאֶחָד וּשְׁחַטוּהוּ בְּעֵרֵב הָרָאשׁוֹן.

ז. הָאִשָּׁה שְׁמַת בַּעֲלָהּ - יוֹשֶׁבֶת בְּבֵתִים כְּרָדָךְ שְׁיֹשְׁבַה בְּהֵן בְּחַיִּי בַּעֲלָהּ, מִשְׁתַּמְשֵׁת בְּעַבְדִּים וּשְׁפֹחוֹת, בְּכָלִי כֶסֶף בְּכָלִי זָהָב, כְּרָדָךְ שְׁנִשְׁתַּמְשָׂה בְּהֵן בְּחַיִּי בַּעֲלָהּ, שְׂכָךְ

כּוֹתֵב לָהּ: 'תְּהָא יִתְבָּא בְּבֵיתִי, וּמִתּוֹנִי מִנְכָּסִי, כָּל יוֹמֵי מַגְרָ אֲרַמְלוּתִיךָ בְּבֵיתִי'.

ח. הָאוֹמֵר: 'תְּנוּ בֵּית אֲרַמְלוֹת לְבֵתִי' - בֵּית לְפָלוּנִי לִישֵׁב בּוֹ' וְנָפַל - הַיּוֹרְשִׁים חֲכִיבִין לְבִנּוּתוֹ. 'בֵּית זֶה בֵּית אֲרַמְלוֹת לְבֵתִי' - בֵּית זֶה לְפָלוּנִי לִישֵׁב בּוֹ' וְנָפַל - אִין הַיּוֹרְשִׁים חֲכִיבִין לְבִנּוּתוֹ. הָאוֹמֵר: 'תְּנוּ בֵּית אֲרַמְלוֹת לְבֵתִי' - אִין נוֹתְנִין לָהּ אֵלָא אִם כֵּן קָבְלָה עָלֶיהָ לִישֵׁב בְּתוֹכוֹ, וַיְכוּלִין הַיּוֹרְשִׁין לַעֲכָב עַל יָדָהּ, שְׁמָא תִשְׁפִּירְנוּ לְאַחֵר, לְפִיכָךְ אִם מִתָּה - הֵן יוֹרְשִׁין אוֹתָהּ.

ט. הַמְּלוּהָ אֶת חֲבֵרוֹ עַל גְּבִי חֲבִילָה, וְאִבְרָהָ חֲבִילָה - גּוֹבָה מִשְׂאָר נְכָסִים. אִם אָמַר לָהּ 'עַל מִנְתִּי, שְׂאִין לָךְ פְּרַעוֹן אֵלָא מִזֶּה, אִין גּוֹבִין מִשְׂאָר נְכָסִים. הַעוֹשֶׂה שְׂדֵה אֶפְרוֹתִיקִי לְכַתְּבַת אִשָּׁה וּשְׁטַפָּה נְהָר - גּוֹבָה מִשְׂאָר נְכָסִים, אִם אָמַר לָהּ 'עַל מִנְתִּי שְׂאִין לָךְ פְּרַעוֹן אֵלָא מִזֶּה' - אִין גּוֹבָה מִשְׂאָר נְכָסִים.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהִיָּתָה כְּתוּבָתָהּ אֶצְלֵ אָבִיהָ - הִיָּתָה קָלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ, הַתְּקִין שְׁמַעוֹן בֶּן שְׁטַח: שְׁתֵּהא כְּתוּבָתָהּ אֶצְלֵ בַּעֲלָהּ, וְכוֹתֵב לָהּ: 'כָּל נְכָסִים דְּאִית לִי אַחֲרָאִין וְעַרְבָאִין לְכַתְּבִתִּיךָ דְּאִי' ². אִין עוֹשִׂין כְּתוּבַת אִשָּׁה מִן הַמְּטַלְטְלִין, מְפַנֵּי תַקוּן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי מַה תַּקוּן הָעוֹלָם יֵשׁ כְּזוֹ? אֵלָא לְפִי שְׂאִין לָהּ קַצְבָּה.

ב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מְפַנֵּי מַה אָמְרוּ הַנּוֹזְקִין שְׁמִין לָהֶם בְּעֵידִית? מְפַנֵּי הַגּוֹזְלִין וּמְפַנֵּי הַחֲמֻסְנִין, שְׂיֵהא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: מְפַנֵּי מַה אָנִי גּוֹזֵל? מְפַנֵּי מַה אָנִי חוֹמֵס? שְׁלַמְחַר הָרִי בֵּית דִּין שְׁמִין לוֹ שְׂדֵה יָפָה שְׁלִי, וְסִמְכוֹ עַל הַמְּקָרָא (שְׁמוֹת כב, ד): 'מִיטֵב שְׂדֵהוּ וּמִיטֵב כְּרָמוֹ יִשְׁלָם'.

² כָּל הַנְּכָסִים שֵׁישׁ לִי אַחֲרָאִים וְעַרְכִים לְנְכָסִים שֶׁל כְּתוּבָתָהּ זוֹ.

¹ תְּהָא יוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתִי וְתִהְיֶה נְזוּנִית מִנְכָּסִי, כָּל יְמֵי מְגוּרֵי אֶלְמְנוּתִיךָ בְּבֵיתִי.

ג. מפני מה אמרו 'בעל חוב בבינונית'? מפני הרמאין, שלא יהא כל אחד ואחד נותן עינו בשדה חברו היפה, בתוך חצר חברו היפה, ומלוה אותו עליה וקופץ ונוטלה. אם כן ישמו לו בזבורת? שלא לגדר דרך בפני לוי, שלא יהא אדם מבקש ללוות ואין אדם מלווה.

ד. כתבת אשה בזבורת; דברי רבי יהודה שאמר משום רבי שמעון. מפני מה אמרו: 'כתבת אשה בזבורת'? יתר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא. ועוד, בשתה של אשה מרבה יותר מן האיש. אם כן לא תהא לה כתבה? אלא שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה, והאיש אין מוציא אלא לרצונה.

ה. אין שם אלא עידית - בלן גובין מן העידית. בינונית - בלן גובין מן הבינונית. זבורית - בלן גובין מן הזבורית, עידית ובינונית - הנזקין שמין להן בעידית. בעל חוב וכתבת אשה בבינונית, עידית וזבורית - הנזקין שמין להן בעידית ובעל חוב וכתבת אשה בזבורית. בינונית וזבורית - הנזקין ובעל חוב בבינונית וכתבת אשה בזבורית. מדרך לאחד או לשלשה כאחד, נכנסו תחת הבעלים. הנזקין שמין להם בעידית, בעל חוב בבינונית וכתבת אשה בזבורית. מדרך לשלשה, זה אחר זה, אפלו נזקין מזבורית, וכתבת אשה ובעל חוב מן העידית - גובין מן האחרון שבהן. אין בהן - גובין משלפניו. אין בהן - גובין משלפני פניו.

ו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: העושה שדהו אפותיקי לכתבת פלתו - ידה על העליונה. רוצה - גובה ממנו. רוצה - גובה משאר נכסים.

ז. אלמנה שאמרה: 'אי אפשי לזוז מבית בעלי' - אין היורשין יכולין לעכב על ידה, שפך הוא כבודו של בעלה. אמרה: 'אי אפשי לזוז מבית אבא' - יכולין היורשין לעכב על ידה, שפך היא ברכת הבית מרבה.

ח. כל זמן שהיא בבית אביה - גובה כתבתה לעולם, וכל זמן שהיא בבית בעלה - גובה כתבתה עד עשרים וחמש שנים, ויש בעשרים וחמש שנים שתעשה טובה כנגד כתבתה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי שמעון בן גמליאל. רבי ישמעאל אומר: שלשים שנה. וחכמים אומרים: כל זמן שהיא בבית בעלה - גובה כתבתה לעולם. וכל זמן שהיא בבית אביה - גובה כתבתה עד עשרים וחמש שנים. וכן יורשים הבאים ברשותה - מוכרים כתבתה עשרים וחמש שנים. בעלי חוב גובין לעולם, אף על פי שאין משכירין.

ט. מי שהלך למדינת הים וכו, ואשתו תובעת מזונות, אם אמר: 'הוציא לה מעשה ידיה למזונותיה' - הרשות בידו, ואם פסקו לה בית דין, מה שפסקו - פסקו.

י. אמר רבי יוסי בן רבי יהודה: לא נחלקו אדמון וחכמים, על מה שפסק לה אביה, שהיא יכולה לומר: 'אבא פסק עלי, מה אני יכולה לעשות? או כנס או פטור'. על מה נחלקו? על שפסקה היא לעצמה, שאדמון אומר: יכולה היא שתאמר: 'סבורה הייתי שאבא נותן לי, עכשו שאין אבא נותן לי, מה אני יכולה לעשות? או כנס או פטור'. אמר רבן גמליאל: רואה אני את דברי אדמון. הפוסק מעות לבתו הקטנה, ופשט את הרגל - כופין אותה לתן, שזכין לאדם שלא בפניו.

יא. שלש ארצות לנשואין - יהודה ועבר הירדן והגליל. כמה דברים אמורים? בזמן שהיה מיהודה וארס אשה מיהודה, מגליל וארס אשה מגליל אבל אם היה מיהודה, וארס אשה מגליל - כופין אותה לצאת, שעל מנת כן נשאה. אם אמר פלוני מיהודה: 'נשאתי אשה מגליל' - אין כופין אותה לצאת. 'בגליל' - כופין אותה לצאת.

יב. מוציאין מעיר שרפה עובדי כוכבים לעיר שרפה ישראל, ואין מוציאין מעיר שרפה ישראל לעיר שרפה עובדי כוכבים.

הוא רוצה לבא לארץ ישראל והיא אינה רוצה לבא - כופין אותה לבא. היא רוצה לבוא לארץ ישראל והוא אינו רוצה - כופין אותו לבא. הוא רוצה לצאת מארץ ישראל, והיא אינה רוצה - אין כופין אותה לצאת. היא רוצה והוא אינו רוצה - כופין אותו לצאת.

יג. המוציא שטר בכל - גובין עליו כסף בכל. בארץ ישראל - גובין עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב סתם, אם מוציא בכבל - גובה עליו כסף בכל, בארץ ישראל - גובה עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב עליו כסף סתם - הרי זה גובה. כל זמן שרצה, מה שאין כן בכתבת אשה.

יד. נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בארץ ישראל - נותן לה כסף ארץ ישראל. בארץ ישראל וגרשה בכבל - נותן לה כסף ארץ ישראל. בכבל וגרשה בארץ ישראל - נותן לה כסף ארץ ישראל. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כתבת אשה ובעל חוב כמקום הנשואין. חמשה סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של אונס ושל מפתה, ומאה של מוציא שם רע - כלם, אף על פי שהן בכבל - גובה עליהן כסף ארץ ישראל. כסף שדברה בו תורה בכל מקום - זה כסף צורי. איזה כסף צורי? זה כסף ירושלמי.

מִסְכַּת גִּטִּין פֶּרֶק ראשון

א. המביא גט מסוריא - כמביא מחוצה לארץ. צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', מעבר הירדן כמביא מארץ ישראל, ואין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ב. המביא גט ממדינת הים, ונתנו לה, ולא אמרו לה: בפני נכתב ובפני נחתם, אם נתקיים בחותמיו - כשר. ואם לאו - פסול. הוי, לא הצרכו לומר: 'בפני נכתב ובפני נחתם' להחמיר עליה, אלא להקל עליה.

ג. המביא גט ממדינת הים, ולא נכתב בפניו ולא נחתם בפניו - הרי זה מחזירו למקומו, ועושה לו בית דין, ומקיימו בחותמיו, ומביאו, ואין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אלא אומר: שליח בית דין אני, בארץ ישראל שליח עושה שליח; רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין שליח עושה שליח בגטין.

ד. בראשונה היו אומרים ממדינה למדינה, חזרו לומר משכונה לשכונה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף מהגמוניא להגמוניא.

ה. חמר במדינת הים שאין בארץ ישראל, ובארץ ישראל שאין במדינת הים, שהמביא גט ממדינת הים, צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אם יש עליו עוררין - יתקיים בחותמיו. המביא גט מארץ ישראל, אין יכול לומר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אם יש עליו עדים - יתקיים בחותמיו.

ו. כיצד אמרו: 'יתקיים בחותמיו'? עדים שאמרו: כתב דינו הוא זה, אבל אין אנו מכירין לא את האיש ולא את האשה - כשר. 'אין כתב דינו זה', אבל אחרים מעידין בהם שהוא כתב ידן, או שהיה כתב ידן יוצא ממקום אחר - כשר.

ז. רבי מאיר אומר: עכו ותחומיה בארץ ישראל לגטין. וחקמים אומרים: עכו ותחומיה כחוצ לארץ לגטין. מעשה באחד מכפר ססי שהביא גט לפני רבי ישמעאל, אמר לו: אף אתה צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, שלא תזקק לעדים. לאחר שיצא, נכנס לפניו רבי אלעאי, אמר לו: והלא כפר סוסאי מבלעת בתחום ארץ ישראל, וקרובה לצפורי יותר מעכו. אמר לו: שתק בני, שתק! הואיל ויצא הדבר בהתר - יצא.

ח. רבי יהודה אומר: אף על פי ששני עדים כותים - כשר. אמר רבי יהודה: מעשה שהביא לרבן גמליאל בכפר עותנאי גט אשה, והיו עדיו כותים והכשירו.

אָדָם זוכָה, שְׁאִין אָדָם זוכָה בְּכַתָּב לְאַחַר מִיתָה. מִי שְׁאָמַר: 'שָׂא מְנָה זֶה לְפָלוּנִי, טוֹל מְנָה זֶה לְפָלוּנִי, יְהֵא מְנָה זֶה לְפָלוּנִי בִּדְרָךְ', וּמָתָ, אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יִחְזִיר, וְאִין צְרִיךְ לומר, בְּאוֹמַר: - זְכָה לוֹ. וּבְאוֹמַר: - הַתְּקַבֵּל לוֹ.

מִסְכַּת גֵּיטִין פֶּרֶק שְׁנִי

א. הַמְּבִיא גֵט מִמְּדִינַת הַיָּם, וּנְתָנוּ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם' - הֲרִי זֶה מְקַבְּלוּ הַיָּמָנָה, אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּחְזֹר וַיִּתְּנֶנּוּ לָהּ, וַיֹּאמֶר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם'.

ב. נֶאֱמַנְתָּ אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר: 'זֶהוּ גֵט שֶׁנִּתְּתָ לִי'. נִקְרַע - כְּשֶׁר, נִתְקַרַע - פְּסוּל, נִקְרַע בּוֹ קְרַע שֶׁל בֵּית דִּין - פְּסוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמַר: מִדְּבַק אֶת הַקְּרָעִים וְנוֹתֵן לָהּ, וְאוֹמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם'.

ג. אֶחָד אוֹמַר 'בְּפָנַי נִכְתָּב וְאֶחָד אוֹמַר בְּפָנַי נִחְתָּם' - פְּסוּל. שְׁנַיִם אוֹמְרִים: 'בְּפָנַי נִכְתָּב', וְאֶחָד אוֹמַר: 'בְּפָנַי נִחְתָּם' - פְּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁר בְּזֶה.

ד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֶפְלוּ כְּתָבוּ הַיּוֹם וְחִתְּמוּ לְמָחָר - כְּשֶׁר. כְּתָבוּ בְּעִיר זוֹ - לֹא יִחְתְּמוּ בְּעִיר אַחֶרֶת. וְאִם חִתְּמוּ - כְּשֶׁר. כְּתָבוּ בְּאֶרֶץ וְחִתְּמוּ בְּחוּץ לְאֶרֶץ - צְרִיךְ שְׂיֵאמַר: 'בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם'. כְּתָבוּ בְּחוּץ לְאֶרֶץ וְחִתְּמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִין צְרִיךְ שְׂיֵאמַר: 'בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם'.

ה. כְּתָבוּ בְּקַלִּיפֵי אֲגוּזִים, בְּקַלִּיפֵי רְמוּנִים, בְּדָם הַקְּרוּשׁ, וּבַחֲלָב הַקְּרוּשׁ, עַל עֲלֵי זֵיתָ, עַל עֲלֵי דִלְעָתָ, עַל עֲלֵי חֲרוּב, עַל כָּל דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא - כְּשֶׁר. עַל עֲלֵי חֲזָרִין, עַל עֲלֵי כְּרִשִׁין, עַל עֲלֵי בְצָלִים, עַל עֲלֵי יִרְקוֹת וּוְרָדִין, עַל כָּל דְּבַר שְׂאִינוֹ שֶׁל קִימָא - פְּסוּל. זֶה הַכֹּל: כְּתָב דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא עַל גְּבִי דְּבַר שְׂאִינוֹ שֶׁל קִימָא עַל גְּבִי דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא - פְּסוּל, עַד שִׁיכְתָּב בְּדְבַר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא, וְעַל דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא.

ט. כָּל שְׁטוֹת הָעוֹלָם בְּעִרְכָּאוֹת שְׁלָהֶם, אִף עַל פִּי שְׁחוֹתְמִיָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. רַבִּי עֲקִיבָא מְכַשֵּׁר בְּכֻלָּן, וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין בְּגִטֵּי נָשִׁים וּבְשַׁחְרוּרֵי עֲבָדִים. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: כִּן אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֻכְמִים בְּצִיּוֹן, לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻכְמִים עַל כָּל הַשְּׁטוֹת הָעוֹלָם בְּעִרְכָּאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אִף עַל פִּי שְׁחוֹתְמִיָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם כְּשָׂרִים, וְאֶפְלוּ גִטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים, לֹא נִחְלְקוּ, אֲלֵא בְּזֶמַן שֶׁנִּעְשׂוּ בְּהִדְיוּט, שְׂרַבִּי עֲקִיבָה מְכַשֵּׁר בְּכֻלָּן, וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין, חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אִף אֵלוּ כְּשָׂרִים, בְּמָקוֹם שְׂאִין יִשְׂרָאֵל חוֹתְמִין.

י. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: אִמְרָנוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר, מִפְּנֵי מַה זָכִין לְעַבְדִּים שֶׁלֹּא בְּפָנָיו? וְהֵלֵא זְכוּת הוּא לְעַבֵּד שְׂיֵצֵא מִתַּחַת יַד רַבּוֹ לְחֵרוֹת! אָמַר לָנוּ: אֵינוֹ אֲלֵא חוֹב הוּא לוֹ, שְׂאִם הִיָּה עַבֵּד כֶּהֵן - נִמְצָא פּוֹסְלוֹ מִן הַתְּרוּמָה. אִמְרָנוּ לוֹ: וּמַה אִם יִרְצָה שֶׁלֹּא לְזוּגוֹ וְשֶׁלֹּא לְפָרְסוֹ - הֲרֵשׁוֹת בִּידּוֹ. אָמַר לָנוּ: וּמַה אִם אֵלוּ עַבֵּד כֶּהֵן שְׂכָרָה, וְאִשְׁתַּ כֶּהֵן שְׂמֻרְדָּה עַל בַּעֲלָהּ, הֵלֵא אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה, וְזֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, אֲבָל אִשָּׁה אֵינָה כֵּן, אֲלֵא חוֹב הוּא לָהּ, שֶׁכֵּן פְּסָלָהּ מִן הַתְּרוּמָה וּמִפְּסִידָהּ מִן הַמְּזוּנוֹת.

יא. הָאוֹמַר לְחֵבְרוֹ: 'הוֹלֵךְ מְנָה לְפָלוּנִי שְׂאִין חֵיב לוֹ, תֵּן מְנָה זוֹ לְפָלוּנִי, פִּקְדוֹן שֵׁישׁ לוֹ בְּיָדִי, הוֹלֵךְ מְנָה זוֹ לְפָלוּנִי, פִּקְדוֹן שֵׁישׁ לוֹ בְּיָדִי' - חֵיב בְּאַחֲרֵיתוֹ, אִם בָּא לְחֹזֵר - לֹא יִחְזֹר, וְחֵיב. הוֹלֵךְ מְנָה זוֹ לְפָלוּנִי - תֵּן מְנָה זֶה לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ מְנָה זוֹ לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ שְׁטַר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, תֵּן שְׁטַר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יִחְזִיר. הֵלֵךְ וּמִצָּאוֹ שְׁמַת - יִחְזֹר לְמִשְׁלַח, וְאִם מַת - יִתֵּן לְיֹרְשִׁים. זְכָה מְנָה זֶה לְפָלוּנִי, קָבַל מְנָה זוֹ לְפָלוּנִי, זְכָה שְׁטַר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, קָבַל שְׁטַר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְחֹזֵר - לֹא יִחְזֹר. הֵלֵךְ וּמִצָּאוֹ שְׁמַת - יִתֵּן לְיֹרְשָׁיו. וְאִם לְאַחַר מִיתָה זְכָה - יִחְזִיר לְמִשְׁלַח, שְׂאִין

י. מגלת סוטה שכתבה שלא לשמה – פסולה, שנאמר (במדבר ה, ל): "ויעשה לה הפהן את כל התורה הזאת" – שיהיו כל מעשיה לשמה. כתב סופר לשמה, וחתמו עדים לשמה, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה – פסול, עד שיאמר לסופר 'כתוב', ולעדים 'חתמו'. ולא עוד, אלא אפלו כתב בכתב ידו לסופר 'כתוב' ולעדים 'חתמו', אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה – פסול, עד שישמענו את קולו, שיאמר הוא לסופר: 'כתוב' ולעדים 'חתמו'.

יא. לזה ממנו אלף דינר בשטר, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה – הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הלקוחות. משפן לו בית, משפן לו שדה, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה – הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הבאין אחריו. אמר רבי יהודה: מעשה בכן קדרה שהיה כותב טפוס גטין בערב, ובא מעשה לפני חקמים ופסלו את כלן. רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מגטי נשים, שנאמר (דברים כד, א): "וכתב לה" – לשמה'.

יב. גט שאבד ממנו, ומצאו לאחר זמן, אף על פי שמכיר את סימנו – פסול, לפי שאין סימן לגטין. איזהו לאחר זמן? כדי שילך אחר לאותו מקום, אבל נתנו בשדה ובתבה ובמגדל, ונעל בפניו, אבד, אף על פי שמצאו לאחר זמן – כשר.

יג. ועוד שלשה הוסיפו עליהן: את שגררתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפל עליו מפלת – נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים. בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן – לא תאכל בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה – הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח חוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קים.

יד. הולך גט לאשתי, על מנת שתתן לאבא ולאחי מאתים וזו – אין יכול לעשות שליח, על מנת שתתן לך מאתים וזו – אין יכול

ו. המקרע על העור כתבנית כתב – פסול. הרושם על העור כתבנית כתב – כשר. רבי יוסי הגלילי אומר: מה ספר מיחד שאין בו רוח חיים, יצא דבר שיש בו רוח חיים. רבי יהודה בן בתירה אומר: מה ספר מיחד שהוא תלוש מן הקרקע, יצא דבר המחבר לקרקע. כתב על קרן הצבי, וחתכו, וחתמו, ונתנו לה – פסול, שנאמר (דברים כד): "וכתב ונתן" – 'מה נתינה בתלוש, אף כתיבה בתלוש'. כתב על קרן פרה, ונתן לה את הפרה, על היד של עבד, ונתן לה את העבד – וכתה בהן.

ז. אמר לה: 'הרי זה גיטיך, והשאך כתבתיך'. נתקבלה גטה ונתקבלה כתבתה. 'הרי זה גיטיך, על מנת שתחזיר לי את הנגר' – הרי זו מגרשת. 'על מנת שהגיר שלי', או שנתנו לה הנגר עצמו או שכתבו על ידה – אינה מגרשת.

ח. הכל כשרין לקבל את גטה, חוץ מחרש שוטה וקטן, הכל נאמנים להביא לה את גטה, אפלו בנה, אפלו בתה, ואפילו חמש נשים שאין נאמנות לומר 'מת בעלה' – נאמנות להביא גטה. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: אשה עצמה נאמנת להביא גטה, מקל וחמר, ומה צרתה שאין נאמנת לומר 'מת בעלה', נאמנת להביא גטה, היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גטה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון! מה באלו צריכות שיאמרו: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אף היא עצמה שהביאה, צריכה שתאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ט. גט אשה שכתבו שלא לשמה – פסול, שנאמר (דברים כד, א): "וכתב לה" – 'לשמה'. שחרור עבד שכתבו שלא לשמו – פסול, שנאמר (ויקרא יט, כ): "או חפשה לא נתן לה", ולהלן הוא אומר: "וכתב לה" – מה 'לה' האמור להלן לשמה, אף לה האמור כאן לשמה.

לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו. אמר לו: הולך גט זה לאשתי, יכול לעשות שליח. את הולך גט זה לאשתי – אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו.

מסכת גיטין פּרָק שְׁלִישִׁי

א. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני, ומת – צריך לטול רשות מן הירושין. אלו הן הירושין, רבי אומר: כל שירשו. רבי אליעזר בן יעקב אומר: המלוה מעות את הכהן, ואת הלוי, בפני בית דין, ומתו – מפריש עליהן ברשות אותו שבט. המלוה מעות את העני ומת – מפריש עליהם ברשות כל עניים. רבי אחא אומר: ברשות עניי עולם.

ב. המלוה מעות את העני והעשיר – אין מפרישין, שאין מפרישין על האבוד, זכה עני במה שבידו. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, מפריש עליהן, בחזקת שהן קימין, ומפריש עליהן כשער הזול, ואין בו משום רבית, ואין שביעית משמטת, ואם בא לחזור – אינו חוזר. ואם נתאשו הבעלים – אין מפרישין עליהן, לפי שאין מפרישין על האבוד.

ג. האומר: 'הילך מנה ותן לפלוני בן לוי מחלקו', אם רצה לחזור – לא יחזור. קח מנה זו מדמי מעשר שיש לה בדי, והילך דמיו – חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לה בדי – חוששין לתרומת מעשר שבו, והלך ונתנו לאחר – אין לו עליו אלא תרעמת.

ד. המניח פרות להיות מפריש עליהן תרומות ומעשרות. מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני – מפריש עליהן בחזקת

שהן קימים, ואינו חושש שמא הרקיבה התבואה, ושמא החמיץ היין, ושמא החלידו המעות. הלך ומצאן שהרקיבו, ושהחמיץ, ושהחלידו – הרי זה חושש לתבואה, כדי שתרקב, וליין כדי שיחמיץ, ולמעות כדי שיחליד. אבדו – הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין.

ה. קדם אצל אשתו, או ששלח אצלה שליח, ואמר לה: 'גט ששלחתי לך אי אפשי שתעשי בו, הרי זה בטל הוא' – דבריו קימים. 'פסול הוא', 'אינו גט' – לא אומר כלום. בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר, ומבטלו, אם בטלו – מבטל; דברי רבי. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין יכול לבטלו, ולא הוסיף על תנאי, שאם כן, מה כח בית דין יפה?

ו. אומר לשנים: תנו גט זה לאשתי, יכול לבטל זה שלא בפני זה; דברי רבי. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה. אם אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו – יכול לבטלו, אפלו זה שלא בפני זה.

ז. עבד שנשבה ופדאוהו לשם עבד – ישתעבד, ורבו נותן דמיו. לשם בן חורין – לא ישתעבד, ואין רבו נותן דמיו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: בין כף ובין כף ישתעבד, ורבו נותן דמיו. אמר לו רבי שמעון בן גמליאל: כשם שמצוין ישראל לפדות בני חורין, כך מצוים לפדות את העבדים.

ח. איזהו גדר שצריך חקירת חכם? אומר: 'קונם אם אשתי נהנית לי, שגנבה את פיסת שהפכתה את בני'. ונודע שלא הפתו, ושלא גנבה; רבי אליעזר אומר: אף בזה לא יחזיר מפני תקון העולם. במה דברים אמורים?

³ שהבעל מוקפיד שדוקא הוא בעצמו ימסר לה

את הגט ולא אחר.

תּוֹסֵפֶת

הַשְּׁלֵם

בזמן שְׁנָדָר וְאַחַר כֶּךָ גֵּרֶשׁ, אֲבָל גֵּרֶשׁ וְאַחַר כֶּךָ נָדָר - מִתֵּר. נָדָר לְגֵרֶשׁ וְנִמְלֵךְ - מִתֵּר. נָדָר בְּנִזְיֹר וּבְקִרְבָּן וּבִשְׁבוּעָה - מִתֵּר.

ט. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁ רַע לֹא יִחְזֹר עוֹלָמִית? שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁ רַע, וְנִשְׁאֵת לְאַחַר וְיִלְדָה, וְאַחַר כֶּךָ נִמְצְאוּ דְבָרִים בְּדֹאִים, אָמַר: 'אֵלּוּ הֵייתִי יוֹדַע שֶׁהַדְּבָרִים בְּדֹאִין, אֲפֹלוּ נִתְּנוּ לִי מֵאָה מָנָה לֹא הֵייתִי מְגֵרְשָׁה' - נִמְצָא גַם בְּטַל וְהוֹלָד מִמּוֹר. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם נָדָר - לֹא יִחְזֹר? מִפְּנֵי שֶׁמוֹצִיא בְּנָדָר, וְנִשְׁאֵת לְאַחַר וְיִלְדָה, וְאַחַר כֶּךָ נִמְצָא נָדָר בְּטַל, וְאָמַר: 'אֵלּוּ הֵייתִי יוֹדַע שֶׁהַנָּדָר בְּטַל, אֲפֹלוּ נִתְּנוּ לִי מֵאָה מָנָה - לֹא הֵייתִי מְגֵרְשָׁה', נִמְצָא גַם פְּסוּל וְהוֹלָד מִמּוֹר.

י. רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁ רַע לֹא יִחְזֹר? שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בַּעֲרִיּוֹת! אוֹמְרִין לָהּ: 'הֲיוֹי יוֹדַעַת, שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁ רַע - אֵין יוֹכֵלָה הִיא שְׂתַחזֹר'. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם נָדָר לֹא יִחְזֹר? שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּנָדָרִים! אוֹמְרִים לָהּ: 'הֲיוֹי יוֹדַעַת, שֶׁהַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם נָדָר - אֵין יוֹכֵלָה הִיא שְׂתַחזֹר'.

יא. הַמוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם אֵילוּנִית, וְנִשְׁאֵת לְאַחַר, וְהֵיוּ לָהּ בָּנִים, וְהִיא תוֹבַעַת כְּתַבְתָּהּ מִן הָרָאוּשׁוֹן. מִשּׁוֹם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בִּתְרִיָּה אָמְרוּ, אוֹמְרִים לָהּ: 'יִפָּה שְׂתִיקוּתֶיךָ מִדְּבוּרֶיךָ'. רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִשּׁוֹם אֵילוּנִית נִתְּנִים לָהּ כְּתַבְתָּהּ, בְּחֻזְקַת שְׁהִיא כְּשֶׁרָה.

יב. אֵין מְבַלְעֵינָן דְּגִרֵי זֶהֱב בַּמְּלַחְמָה מִפְּנֵי סְכָנוֹת נַפְשׁוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מְבַרִיחִין אֶת הַשְּׁבוּיִין מִפְּנֵי תַקְנַת

הַשְּׁבוּיִים. בְּרֵאוּשׁוֹנָה הֵיוּ אוֹמְרִים: הַמְּטַמֵּא וּמִנְסֵךְ. חֲזָרוּ וְאָמְרוּ: אַף הַמְּדַמְעֵ. חֲזָרוּ לֹאמֵר: אַף הַמְּנַסֵּךְ, בְּשׁוּגָג - פְּטוֹר, בְּמִזִּיד - חֵיב, מִפְּנֵי תַקְנֵן הָעוֹלָם.

יג. כִּהְנִים שְׁפָגְלוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שׁוּגְגִין - פְּטוֹרִין. מִזִּידִין - חֵיבִין, מִפְּנֵי תַקְנֵן הָעוֹלָם. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק בְּשׁוּגָג - פְּטוֹר, בְּמִזִּיד - חֵיב, מִפְּנֵי תַקְנֵן הָעוֹלָם. רוֹפֵא אֲמָן שֶׁרִפֵּא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין וְהִזִּיק, בְּשׁוּגָג - פְּטוֹר, בְּמִזִּיד - חֵיב, מִפְּנֵי תַקְנֵן הָעוֹלָם. הַמַּחֲתִיף אֶת הָעֶבֶר בְּמַעֵי אִשָּׁה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק, בְּשׁוּגָג - פְּטוֹר. בְּמִזִּיד - חֵיב, מִפְּנֵי תַקְנֵן הָעוֹלָם.

יד. אֶרֶץ יְהוּדָה אֵין בָּהּ מִשּׁוֹם סְקָרִיקוּן⁴, מִפְּנֵי יְשׁוּב הַמְּדִינָה. בְּמָה דְבָרִים אָמְרוּ? בַּהֲרוּגִין שְׁנֵהָרְגוּ לְפָנֵי הַמְּלַחְמָה, וּבִשְׁעַת מְלַחְמָה אֲבָל הָרוּגִין שְׁנֵהָרְגוּ מִן הַמְּלַחְמָה וְאֵילָךְ - יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוֹם סְקָרִיקוּן, גָּלִיל - לְעוֹלָם יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוֹם סְקָרִיקוּן.

טו. הַלוֹקַח מִן הַסְּקָרִיקוּן, וְחֹזֵר וְלִקַּח מִבְּעַל הַבַּיִת - מִקְחוֹ קַיָּם, מִבְּעַל הַבַּיִת, וְחֹזֵר וְלִקַּח מִסְּקָרִיקוּן - מִקְחוֹ בְּטַל, וְאֵם עָשָׂה לוֹ בְּעַל הַבַּיִת אַחֲרָיוֹת - מִקְחוֹ קַיָּם. זֹו מִשְׁנֵה רֵאוּשׁוֹנָה, בֵּית דִּין שֶׁאַחֲרִיָּהֶן אָמְרוּ: הַלוֹקַח מִן הַסְּקָרִיקוּן - נוֹתֵן לְבַעָלִים רַבִּיעַ. רַבִּיעַ בְּקַרְקָעוֹת, רַבִּיעַ בְּמַעוֹת, וְיָד בְּעָלִים עַל הָעֲלִיוֹנָה, רַצוֹ בְּקַרְקָע - נוֹטְלִין, רַצוֹ בְּמַעוֹת - נוֹטְלִין. אֵימַתִּי? בְּזָמַן שֶׁאֵין בִּידָן לִקַּח, אֲבָל אִם יֵשׁ בִּידָם לִקַּח - הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם. רַבִּי הוֹשִׁיב בֵּית דִּין, וְנִמְנָו, שֶׁאִם שֶׁהִתָּה בְּפָנֵי סְקָרִיקוּן שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ - כָּל הַקָּדָם יִקַּח. אֲבָל נוֹתֵן לְבַעָלִים רַבִּיעַ, רַבִּיעַ בְּקַרְקָע, רַבִּיעַ בְּמַעוֹת - יָד בְּעָלִים עַל הָעֲלִיוֹנָה, אִם יֵשׁ בִּידָן לִקַּח - הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם.

⁴ גָּבַר אֵלִים וְאָנָם, שְׁלוֹקַח שְׂדוֹת מִיַּד בְּעַלֵיהֶם בְּגִזְלוֹה וּבְלֹא דְמַיִם.

טז. הָאָרִיסִין, וְהַחֲבוּרוֹת, וְהַאֲפוֹטְרוֹפְסִין – אֵין בְּהֵם מְשׁוּם סְקָרִיקִין. הֵבֵא מַחְמַת חוֹב⁵, וּמַחְמַת אַנְפְּרוֹת⁶ – אֵין בְּהֵם מְשׁוּם סְקָרִיקִין, וְאַנְפְּרוֹת עֲצָמָה – מִמֵּתְנַת לְבַעְלִים כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ.

יז. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֶקַח מִן הָאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ, וְחֹזֵר וְלֶקַח מִן הָאִישׁ – מִקְּחוּ קָיָם, מִן הָאִישׁ וְחֹזֵר וְלֶקַח מִן הָאִשָּׁה – מִקְּחוּ בְּטָל. אִם עָשְׂתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֲרֵי כֵן בְּכַתְּבָתָהּ – מִקְּחָה קָיָם. הַפְּעוּטוֹת – מִקְּחֵן מִקְּחָה וּמִמְכָּרֵן מִמְכָּר בְּמִטְלָטְלִין, אֲבָל לֹא בְּקָרְקָעוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ פְּעוּטוֹת אֶלָּא בַּהֲרָה. עֲנִי שְׁנוּטֵל בְּיָדוֹ וּמְשַׁלֵּיךְ אַחַת אַחַת, מַה שֶּׁתַּחֲתִיו גָּזַל גָּמֹר.

יח. עִיר שֵׁישׁ בַּהּ יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים – הַפְּרָגְסִין גּוֹבִיִן מִיִּשְׂרָאֵל וּמְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם, וּמִפְּרָגְסִין עֲנִיֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עִם עֲנִיֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. מִסְּפִידִין וְקוֹבְרִין מֵתֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עִם מֵתֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. וּמִבְּקָרִין חוֹלֵי כּוֹתִים עִם חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם. וּמִנְחָמִין אֲבֵלֵי כּוֹתִים עִם אֲבֵלֵי יִשְׂרָאֵל.

⁶ אַנְפְּרוֹת – עֲבוֹרִים שְׂאִין הַיִּשְׂרָאֵל מִסּוּר לְהַרְגוֹ, אֲךָ נִמְלַח מִפְּנֵי הָעֲבוֹרִים אֵת שְׂדֵהוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲנַה שֵׁישׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַל הַשְּׂדֵה, וְאֵין לוֹ לְעֲבוֹרִים עֲדִים שֵׁישׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל זֶה, וְגַם הַיִּשְׂרָאֵל אֵינוֹ מוֹדֵה שֵׁישׁ לְעֲבוֹרִים חוֹב עֲלָיו.

⁵ עֲבוֹרִים בְּעַל זְרוּעַ שְׂאֲנָם נִכְסֵי יִשְׂרָאֵל וְיָרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ מַחְמַת שְׂהִיָּה לוֹ חוֹב עַל בְּעַל הַשְּׂדֵה, וְיִישׁ עֲדִים לְעֲבוֹרִים שֵׁישׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל זֶה, אוֹ שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל עֲצָמוֹ הוֹדֵה בָּהּ.

<p>25</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>7th Day of Chanukah ז דחנוכה, ב' דראש חודש טבת</p> <p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:34 בבלי: נדרים סא • ירושלמי: ברכות מב • תוספתא: כתובות ט נ"ך: יחזקאל יב-יג • רמב"ם: מלוה ולוה יז</p>
<p>26</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>8th Day of Chanukah זאת חנוכה</p> <p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:34 בבלי: נדרים סב • ירושלמי: ברכות מג • תוספתא: כתובות י נ"ך: יחזקאל יד-טו • רמב"ם: מלוה ולוה יח</p>
<p>27</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:35 בבלי: נדרים סג • ירושלמי: ברכות מד • תוספתא: כתובות יא נ"ך: יחזקאל טז-יז • רמב"ם: מלוה ולוה יט</p>
<p>28</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:36 בבלי: נדרים סד • ירושלמי: ברכות מה • תוספתא: כתובות יב נ"ך: יחזקאל יח-יט • רמב"ם: מלוה ולוה כ</p>
<p>29</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:36 בבלי: נדרים סה • ירושלמי: ברכות מו • תוספתא: גטין א נ"ך: יחזקאל כ-כא • רמב"ם: מלוה ולוה כא</p>
<p>30</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:37 בבלי: נדרים סו • ירושלמי: ברכות מז • תוספתא: גטין ב נ"ך: יחזקאל כב-כג • רמב"ם: מלוה ולוה כב</p>
<p>31</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>יגש</p> <p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:38 בבלי: נדרים סז • ירושלמי: ברכות מח • תוספתא: גטין ג נ"ך: יחזקאל כד-כה • רמב"ם: מלוה ולוה כג</p>

דורב'ן צינרען חנוכה לייבט און שבת לייבט, איז מען זוכה צו קינדער תלמידים חקמים.

(ספר המדות אות בנים סקן נ"ד)